

L'afiliació a CCOO de Catalunya en els inicis del segle XXI

Altes, baixes i canvis dels perfils de l'afiliació sindical en la primera dècada del segle

Col·lecció Estudis Núm. 32

Centre
d'estudis
i recerca
sindicals

L'afiliació a CCOO de Catalunya en els inicis del segle XXI

Altes, baixes i canvis dels perfils de l'afiliació sindical
en la primera dècada del segle XXI

Pere Jódar, Daniel Garrell, Sergi Vidal, Ramon Alòs

centre
d'estudis
i recerca
sindicals

Pere Jódar
Departament de Ciències Polítiques i Socials, Universitat Pompeu Fabra

Daniel Garrell
Centre d'Estudis i Recerca Sindicals, Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Sergi Vidal
EMPAS - Institut de Sociologia Empírica i Aplicada, Universitat de Bremen

Ramon Alòs
Institut d'Estudis del Treball, Departament de Sociologia, Universitat Autònoma de
Barcelona

amb la col·laboració de

**Diputació
Barcelona**

xarxa de municipis

Edició: Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Impressió: Service Point

Dipòsit legal: B-30678-2012

Disseny i maquetació: Miquel de Toro

Barcelona, novembre de 2012

Índex

1. Introducció, 5
 2. Metodologia i definicions d'alguns conceptes emprats, 7
 3. Estructura actual i evolució general de l'afiliació a CCOO de Catalunya, 9
 - 3.1. Estructura actual de l'afiliació, 9
 - 3.2. Evolució general de l'afiliació, 18
 - 3.3. Anàlisi de l'evolució de l'afiliació per federacions, 22
 - 3.4. Territoris, 33
 4. Context econòmic i mercat de treball, 43
 5. Relació entre l'evolució de l'ocupació i l'afiliació. Una perspectiva general, 63
 6. Comportament afiliatiu per sexes i evolució de l'ocupació assalariada, 73
 7. Comportament afiliatiu per edats i evolució de l'ocupació assalariada, 87
 8. Comportament afiliatiu dels afiliats estrangers i evolució de l'ocupació assalariada, 95
 9. Anàlisi del comportament afiliatiu: permanència i reafiliació, 107
 - 9.1. Permanència en el sindicat: duració dels episodis d'afiliació al sindicat, 109
 - 9.2. Trajectòries sindicals: múltiples episodis d'afiliació, 111
 - 9.3. Temps de permanència i múltiples episodis afiliatius segons període, 115
 10. Els delegats i delegades de CCOO de Catalunya, 119
 - 10.1. Els delegats segons federacions, 122
 - 10.2. L'estructura de delegats en el territori, 129
 - 10.3. L'estructura de delegats segons sexe, 135
 11. Conclusions, 139
- Bibliografia, 147**

1. Introducció

L'afiliació a les organitzacions sindicals en el cas de Catalunya, a diferència de la major part de regions europees, va experimentar un creixement força significatiu des de principis dels anys 90 fins l'any 2009. Això no obstant, caracteritzada per una manca d'estabilitat traduïda en una elevada fluctuació en les entrades i sortides. Així, les principals característiques que defineixen les pautes de l'associacionisme sindical a Catalunya de Comissions Obreres són, d'una banda, un elevat nombre d'altres, i d'una altra, un elevat nombre de baixes en l'afiliació, amb un saldo positiu des del punt de vista del creixement afiliatiu, només interromput amb la crisi econòmica. Això implica, a simple vista, una renovació constant d'una bona part de l'afiliació de les organitzacions sindicals.

Aquest fenomen, que ha seguit una tendència més o menys sostinguda i regular durant el llarg període de creixement econòmic que ha suposat la major part de la dècada analitzada (2001-2010), s'ha vist afectat per la crisi econòmica iniciada a finals del 2007, en la qual l'economia catalana és encara immersa (tardor 2012). En termes d'ocupació, aquesta crisi comença a tenir efectes ocupacionals ben entrat l'any 2008, arribant el moment de màxima pèrdua d'ocupació en el 2009; durant el 2010 continua disminuint però a un ritme inferior. En aquest context, l'any 2010, i per primer cop, l'afiliació a CCOO de Catalunya és redueix en termes interanuals. Com en anteriors canvis del cicle econòmic i laboral, la repercussió de la variació en la població ocupada en l'afiliació sindical (tant l'increment en moments de cicles expansius, com el decrement en les davallades), es dona amb una desajust de dos anys aproximadament.

No obstant això, l'esmentat procés està afectant més a uns sectors i a uns perfils de treballadors que a uns altres. Aquesta diferent repercussió de la crisi del mercat de treball català pot estar produint canvis en les pautes d'afiliació i desafiliació i, per tant, en l'evolució de l'estructura afiliativa de l'organització. Cal preguntar-se doncs si les tendències d'altres i baixes i els factors de permanència en l'afiliació són els mateixos en context de crisi que en etapes de creixement, i si afecten de diferent manera a l'organització i la seva composició.

Tenint en compte l'important paper de vertebració i cohesió social que exerceixen les organitzacions sindicals, com a representants dels assalariats i les assalariades en uns mercats de treball segmentats com els nostres, es planteja la necessitat de realitzar un treball de recerca que aportí coneixement sobre aquest fenomen i permeti establir d'una banda, les diferències en els processos d'afiliació i desafiliació sindicals en funció de la naturalesa del cicle econòmic, i d'una altra, la influència d'aquestes diferències contextuais en l'evolució dels perfils sociolaborals dels afiliats, així com la seva relació amb la major o menor estabilitat afiliativa dins de l'organització sindical. A més, en la mesura de les possibilitats que

ofereix la base de dades que hem tingut a la nostra disposició, també ens ha interessat aprofundir no només en una perspectiva estructural, sinó també en el canvi dinàmic de les entrades i sortides en el temps i, per tant, de la seva derivada: el temps de permanència o d'estada en el sindicat (capítol 9). Finalment, hem completat l'anàlisi de l'afiliació, amb un altre aspecte de la representativitat com són les eleccions sindicals i l'evolució dels delegats de l'organització analitzada.

El projecte que presentem a continuació, ha estat possible gràcies al suport de la Diputació de Barcelona.

2. Metodologia i definicions d'alguns conceptes emprats

L'estudi analitza els processos d'afiliació i desafiliació sindical a Comissions Obreres de Catalunya, en el període que va del 31 de desembre de 2001 al 31 de desembre de 2010 a partir de les dades registrades en la base d'afiliació del sindicat, contrastades amb les dades de mercat de treball de l'Enquesta de Població Activa de l'INE i amb altres dades econòmiques i laborals, per al mateix període.

L'objectiu és fixar l'abast del fenomen d'afiliació i desafiliació i la seva evolució, tenint en compte les dimensions sociolaborals de l'afiliació de CCOO de Catalunya i el seu pes en les relacions laborals a Catalunya. El treball s'ha dissenyat diferenciant els tres aspectes que defineixen el fenomen i la seva dimensió en les relacions laborals, que són els següents:

- Estructura afiliativa actual. Caracterització dels afiliats a CCOO.
- Evolució de l'afiliació i dels seus fluxos d'entrada i de sortida en un període de 10 anys.
- Evolució de la implantació del sindicat entre els assalariats i els seus diferents col·lectius.

A aquests aspectes clàssics n'hem afegit un quart, més dinàmic, producte de la utilització de tècniques especialitzades en les anàlisis diacròniques de sèries històriques:

- Evolució de les trajectòries afiliatives, del grau de consolidació de l'afiliació i dels múltiples episodis d'afiliació.

En una primera part es tracta de fer una anàlisi de quines són les característiques generals dels afiliats a CCOO de Catalunya (demogràfiques, territorials, sectorials), per tal de conèixer de manera genèrica l'estructura afiliativa de l'organització en l'actualitat (fi de l'any 2010).

Seguidament es descriu l'evolució del context econòmic en aquest 10 anys, especialment pel que fa al mercat de treball català; sobretot en relació a les transformacions entre els assalariats, ocupats i desocupats.

Finalment es compara la trajectòria d'aquestes variables laborals amb la trajectòria de l'afiliació i la seva fluctuació. Per fer aquesta anàlisi utilitzarem les variables de sexe, edat i nacionalitat, ja que el fenomen de la immigració, molt present a la realitat social catalana, és un fet que es reflexa també en l'estructura afiliativa del sindicat¹.

¹ Aquest aspecte ha quedat demostrat en estudis anteriors realitzats en el marc de l'Observatori de l'Afiliació de Comissions Obreres de Catalunya. Veure Jódar [et al.] (2009 i 2011).

Com a complement a l'anàlisi dels fluxos d'afiliació i desafiliació, s'analitza les trajectòries sindicals i la consolidació de l'afiliació (capítol 9) tenint en compte dues dinàmiques: (1) el percentatge de l'afiliació que roman en el sindicat passat certs períodes d'antiguitat afiliativa i (2) anàlisi de la reafiliació al sindicat, d'aquells que ja havien estat membres de l'organització.

L'objectiu final és el de trobar pautes de relació entre les variacions del mercat de treball i els canvis quantitativs i qualitativs en l'afiliació a Comissions Obreres.

Al llarg del text i en les successives taules i gràfics, sobretot, en referència a les dades d'evolució de l'afiliació del sindicat, basades en el registre de la pròpia organització, utilitzem els següents conceptes:

Taxa d'altres

És la proporció de nous afiliats sobre el total d'afiliats. Quantifica la proporció de nova afiliació, en un any concret, sobre el conjunt de l'afiliació de finals d'aquell any concret.

Taxa de baixes

És la proporció de baixes d'afiliats sobre el total d'afiliats. Quantifica el pes de la pèrdua d'afiliació, en un any concret, sobre el conjunt de l'afiliació de finals d'aquell any concret.

Fluctuació

És el percentatge que representa la suma d'altres i baixes sobre el total d'afiliats. Expressa en termes percentuals el moviment afiliatiu d'un any concret sobre el total de l'afiliació de finals d'aquell any concret.

Saldo afiliatiu

És el resultat afiliatiu de la fluctuació. S'obté restant les baixes de les altres. Dóna compte, en termes absoluts, de l'efecte del moviment afiliatiu sobre el total de l'afiliació.

Taxa de consolidació

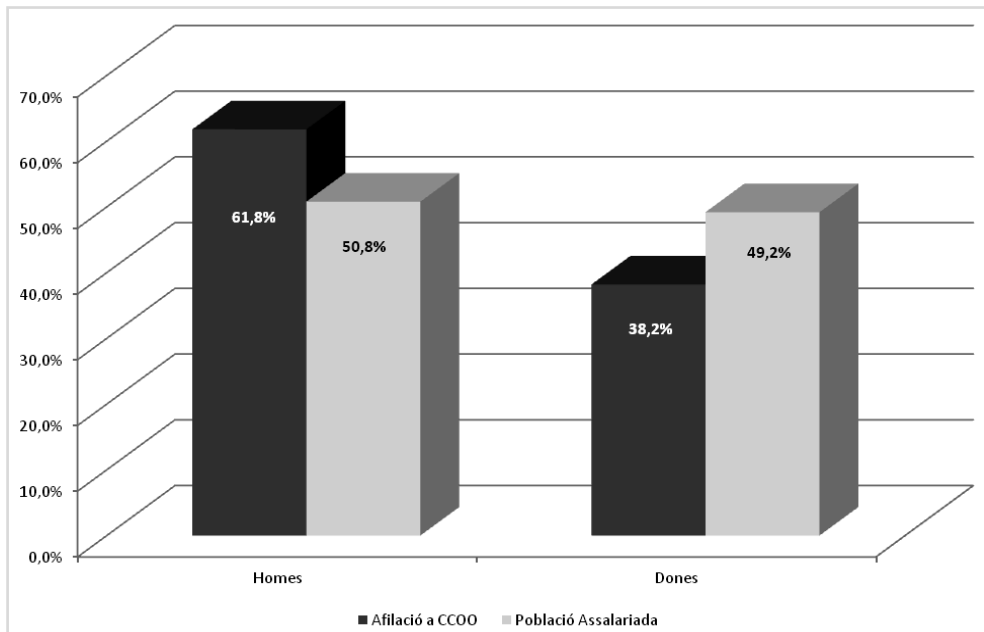
És el percentatge d'altres consolidades respecte el total d'altres d'un any concret. Es tracta del pes percentual del saldo afiliatiu sobre el total d'altres.

3. Estructura actual i evolució general de l'afiliació a CCOO de Catalunya

3.1. Estructura actual de l'afiliació²

A 31 de desembre de 2010 Comissions Obreres de Catalunya compta amb 183.781 afiliats, dels quals 70.215 són dones, és a dir el 38,2 % de l'afiliació. Tot i que el percentatge de dones ha augmentat força en els darrers anys, els homes encara representen una mica més del 60% de l'afiliació. El gràfic 3.1 confirma que, en comparació amb el total de la població assalariada, en l'afiliació a CCOO hi ha una subrepresentació de treballadores, amb una diferència d'onze punts percentuals respecte al total de les assalariades catalanes.

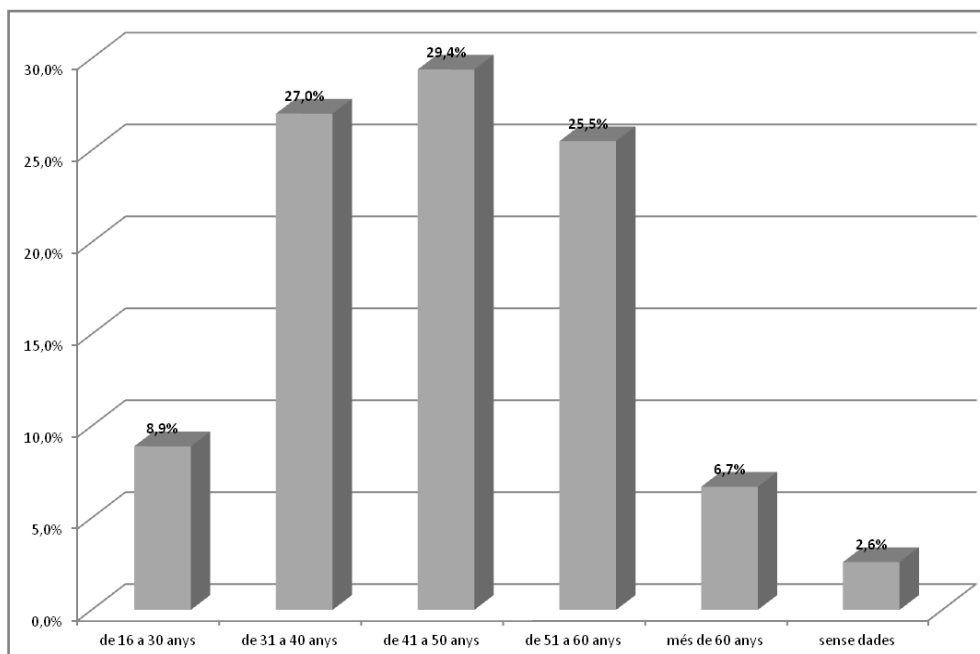
Gràfic 3.1. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya i Població assalariada, per sexes. 31 de desembre del 2010

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa

² El conjunt de dades presentades en aquest capítol, estan extretes del Registre d'Afiliats de CCOO de Catalunya, a 31 de desembre de 2010.

**Gràfic 3.2. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per edats.
31 de desembre del 2010**

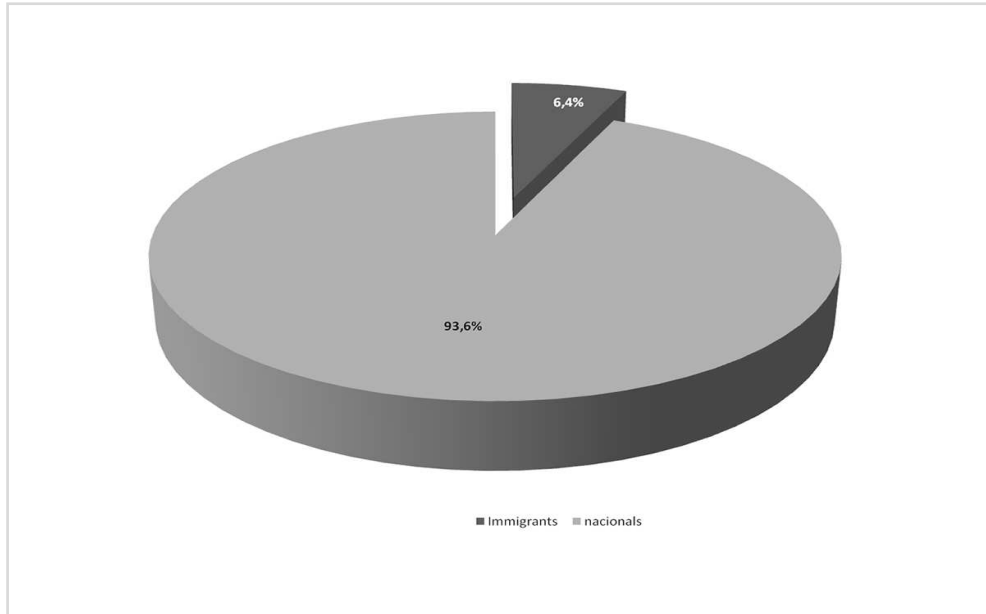

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Pel que fa a les edats, l'afiliació a CCOO es concentra en les franges d'edat més actives, entre els 31 i els 60 anys, amb una presència molt baixa d'afiliats de 16 a 30 anys i encara més reduïda de la franja de més edat (més de 60). Com ja hem esmentat en anteriors ocasions el sindicalisme espanyol no ofereix avantatges específiques a jubilats i pensionistes i això explica que la fi de la vida laboral impliqui la desvinculació respecte de l'organització.

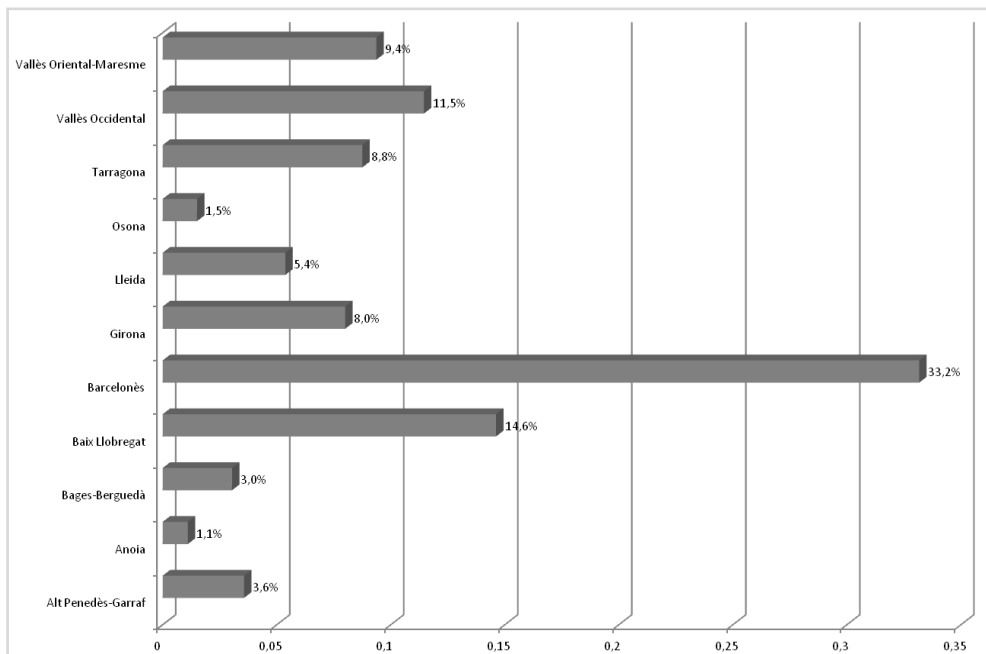
La presència d'estrangers (6,4%) ha augmentat força en els darrers 10 anys, però és encara molt inferior al pes dels estrangers en el total dels assalariats catalans (16,2%). Una situació similar a la detectada en el conjunt de l'estat espanyol; així, segons la Encuesta de Calidad de Vida en el Trabajo (Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social), només el 8,1% dels estrangers estan afiliats a un sindicat, enfront del 17,6% dels assalariats espanyols. La menor propensió al compromís sindical dels treballadors immigrants respon a diferents motius, com ara l'origen i les diferents tradicions de mobilització, les condicions laborals i el tipus d'empresa en què treballen aquí, així com el desconeixement dels drets laborals i sindicals.

**Gràfic 3.3. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per nacionalitat.
31 de desembre del 2010**

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

**Gràfic 3.4. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per Unió Territorial.
31 de desembre del 2010**

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

L'afiliació es distribueix territorialment de forma força concentrada, tal com ho fa la població de Catalunya. Més de dues tercers parts estan adscrits en unions territorials de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme i els dos Vallès).

La distribució per sexes i territoris no mostra unes diferències significatives. El territori amb menys afiliació femenina és l'Anoia i el territori amb més proporció de dones és Lleida.

Taula 3.1. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per sexe i segons Unió Territorial. 31 de desembre del 2010

	dones	homes	total
Alt Penedès - Garraf	36,8%	63,2%	100,0%
Bages - Berguedà	36,8%	63,2%	100,0%
Vallès Oriental -Maresme	35,9%	64,1%	100,0%
Baix Llobregat	34,0%	66,0%	100,0%
Barcelonès	41,6%	58,4%	100,0%
Vallès Occidental	34,0%	66,0%	100,0%
Osona	35,1%	64,9%	100,0%
Anoia	33,8%	66,2%	100,0%
Girona	40,1%	59,9%	100,0%
Lleida	44,9%	55,1%	100,0%
Tarragona	36,7%	63,3%	100,0%
Total	38,2%	61,8%	100,0%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.2. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per edat i segons Unió Territorial. 31 de desembre del 2010

	sd	16-30 anys	31-40 anys	41-50 anys	51-60 anys	més de 60 anys	total
Alt Penedès - Garraf	1,8%	10,6%	30,3%	29,7%	22,0%	5,6%	100,0%
Bages - Berguedà	2,0%	7,8%	25,4%	30,6%	26,5%	7,7%	100,0%
Vallès Oriental -Maresme	2,4%	8,3%	27,3%	31,2%	25,5%	5,4%	100,0%
Baix Llobregat	1,7%	9,4%	31,5%	29,8%	21,5%	6,2%	100,0%
Barcelonès	3,0%	8,2%	24,8%	27,9%	28,0%	8,2%	100,0%
Vallès Occidental	2,7%	8,6%	29,0%	29,9%	24,5%	5,3%	100,0%
Osona	3,2%	8,5%	24,0%	32,7%	27,1%	4,5%	100,0%
Anoia	1,1%	10,5%	26,4%	31,5%	25,3%	5,3%	100,0%
Girona	3,0%	8,6%	24,0%	30,0%	27,9%	6,6%	100,0%
Lleida	2,2%	11,9%	27,1%	30,2%	23,0%	5,5%	100,0%
Tarragona	2,9%	9,6%	27,9%	29,0%	24,4%	6,2%	100,0%
Total	2,6%	8,9%	27,0%	29,4%	25,5%	6,7%	100,0%

Sd: sense dades.

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Per edats, el territori amb una mitjana d'edat més elevada (de 51 anys en endavant) és el Barcelonès, seguit de la Unió Intercomarcal de Girona i del Bages-Berguedà; mentre que els territoris amb afiliació relativament més jove (fins 40 anys) són l'Alt Penedès i el Baix Llobregat. Amb tot, les diferències en quant a edat per territoris són poc significatives.

Els afiliats estrangers es concentren especialment a les unions territorials de fora de l'Àrea Metropolitana. L'Alt Penedès- Garraf, Osona, Lleida i Girona són els territoris amb més proporció d'afiliació estrangera.

Taula 3.3. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per nacionalitat i segons Unió Territorial. 31 de desembre del 2010

	immigrants	nacionals	total
Alt Penedès - Garraf	9,5%	90,5%	100,0%
Bages - Berguedà	7,2%	92,8%	100,0%
Vallès Oriental -Maresme	5,3%	94,7%	100,0%
Baix Llobregat	4,4%	95,6%	100,0%
Barcelonès	5,8%	94,2%	100,0%
Vallès Occidental	5,3%	94,7%	100,0%
Osona	9,5%	90,5%	100,0%
Anoia	8,2%	91,8%	100,0%
Girona	8,9%	91,1%	100,0%
Lleida	9,1%	90,9%	100,0%
Tarragona	7,8%	92,2%	100,0%
Total	6,4%	93,6%	100,0%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

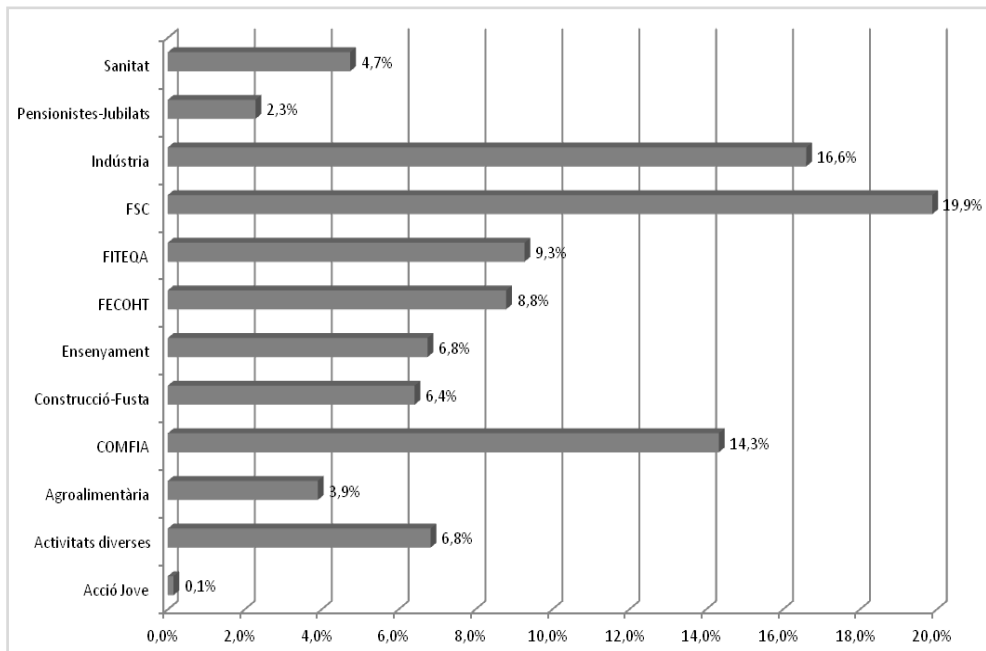
Seguidament descriurem la distribució de l'afiliació per federacions sindicals. Abans però presentem el següent quadre on es descriuen els sectors i branques d'activitat que inclou cada federació, per tal de facilitar la comprensió de les dades.

federació	sector d'activitats que comprèn
Activitats Diverses	Neteja d'Edificis i locals, Residus Sòlids Urbans, Vigilància i Seguretat, Cabines Telefòniques, Tintoreria i Bugaderia, Perruqueries, Treballadors de Finques Urbanes, Serveis Funeraris, Treballadores de la llar i Jardineria
Agroalimentària	Alimentació i Begudes, Explotacions Agràries, Cooperatives del Camp, Aqüicultura, Escorxadors, Mercats Centrals, Pinso, Tractaments Agroforestals i Prevenció d'Incendis
Serveis a la Ciutadania	Administració Pública, Transports, Serveis de Distribució d'Aigües, Arts Gràfiques, Paper i Fotografia, Mitjans de Comunicació, Lleure, Cultura i Esports, Intervenció Social i Atenció a les Persones, Serveis Postals i Telecomunicacions
COMFIA	Estalvi, Banca, Entitats Financeres, Empreses de Treball Temporal, Enginyeries, Notaris, Oficines i Despatxos, ONG, Assegurances, Serveis Administratius, Telemàrketing i Tecnologies de la Informació i la Comunicació
Construcció-Fusta	Construcció i Obres Públiques, Indústries de la Fusta, Suro, Derivats del Cement, Teules i Maons, Producció de Cement, Emmagatzematge de Fusta, Calç i Guixos, Abrasius i Imatgeria Religiosa
Ensenyament	Ensenyament Reglat i no Reglat, Públic i Privat, de 0 anys a Ensenyament Superior, Empreses d'Educació en el Lleure
FECOHT	Comerç, Hostaleria i Turisme
Indústria	Automoció, Béns d'Equip, Béns de Consum, Electricitat i Electrònica, Energia Elèctrica i Mineria
Pensionistes-Jubilats	Pensionistes i Jubilats
FITEQA	Indústria Tèxtil, Confecció, indústria de la pell i el calçat, Indústria Química i Farmacèutica, Altres Indústries Afins
Sanitat	Activitats Sanitàries i Sociosanitàries
Acció Jove	Joves

Així doncs, per sectors d'activitat econòmica, prenent com a referència les federacions, el gràfic 3.5 mostra que la Federació de Serveis a la Ciutadania (fruit de la fusió de FCT i FSAP; FSC a partir d'ara), amb gairebé un 20% dels afiliats, és la federació amb més afiliats. A la FSC la segueix la Federació d'Indústria amb el 16,6% dels afiliats. Si agrupem les federacions per sectors de serveis d'una banda i d'indústria per l'altre, observem que dues terceres parts, un 61,6% dels afiliats són treballadors dels serveis i només un 29,8% pertanyen a sectors industrials.

La distribució d'homes i dones per rams és un reflex de la segregació sectorial de l'ocupació. Tot i que els homes són gairebé les dues terceres parts de l'afiliació, les federacions de Sanitat i d'Ensenyament tenen una majoria de dones, que respon al fet que es tracta de sectors d'activitat molt feminitzats. La situació contrària es dona a les federacions d'Indústria i, sobretot, de la Construcció (6,2% de dones). Les federacions amb una estructura per sexes més equilibrades són Activitats Diverses, COMFIA i FECOHT; també Acció Jove.

Gràfic 3.5. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per Federació.
31 de desembre del 2010

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.4. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per sexe i segons Federació. 31 de desembre del 2010

	dones	homes	total
Activitats Diverses	52,5%	47,5%	100,0%
Agroalimentària	29,2%	70,8%	100,0%
Serveis a la Ciutadania	34,6%	65,4%	100,0%
COMFIA	42,2%	57,8%	100,0%
Construcció- Fusta	6,2%	93,8%	100,0%
Ensenyament	71,2%	28,8%	100,0%
FECOHT	58,6%	41,4%	100,0%
Indústria	17,1%	82,9%	100,0%
Pensionistes- Jubilats	20,3%	79,7%	100,0%
FITEQA	32,5%	67,5%	100,0%
Sanitat	79,8%	20,2%	100,0%
Acció Jove	47,4%	52,6%	100,0%
Total	38,2%	61,8%	100,0%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

A banda de la Federació de Pensionistes i d'Acció Jove, que tenen unes característiques definides en funció de l'edat, les federacions amb una estructura d'edats més jove (fins 40 anys) són FECOHT i Indústria, mentre les de més edat (51 o més anys) són Activitats Diverses i COMFIA.

Taula 3.5. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per edat i segons Federació. 31 de desembre del 2010

	sd	16-30 anys	31-40 anys	41-50 anys	51-60 anys	més de 60 anys	total
Activitats Diverses	2,9%	6,2%	19,7%	33,6%	29,9%	7,6%	100,0%
Agroalimentària	3,2%	9,2%	25,5%	31,6%	25,9%	4,5%	100,0%
Serveis a la Ciutadania	3,2%	7,1%	25,8%	35,2%	24,1%	4,6%	100,0%
COMFIA	1,1%	10,2%	29,0%	22,1%	32,3%	5,4%	100,0%
Construcció- Fusta	2,8%	10,5%	29,2%	29,7%	22,1%	5,7%	100,0%
Ensenyament	1,8%	10,7%	25,5%	30,1%	26,9%	5,0%	100,0%
FECOHT	1,8%	14,8%	32,8%	28,9%	18,3%	3,4%	100,0%
Indústria	3,1%	9,0%	32,3%	27,7%	22,7%	5,3%	100,0%
Pensionistes- Jubilats	2,6%	0,2%	2,3%	7,6%	17,5%	69,9%	100,0%
FITEQA	3,5%	5,9%	26,1%	30,9%	28,1%	5,5%	100,0%
Sanitat	1,8%	7,3%	22,3%	32,9%	29,4%	6,3%	100,0%
Acció Jove	0,0%	78,5%	20,8%	0,7%	0,0%	0,0%	100,0%
Total	2,6%	8,9%	27,0%	29,4%	25,5%	6,7%	100,0%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

La Federació de Construcció i Fusta és la que té un percentatge més alt d'estrangers, molt per sobre d'Agroalimentària que és la segona. També tenen un percen-

tatge molt per sobre de la mitjana FECOHT i Activitats Diverses. Les federacions d'Ensenyament, COMFIA, i FITEQA, en canvi, tenen els percentatges més baixos d'afiliats estrangers.

Taula 3.6. Distribució dels afiliats/es a CCOO de Catalunya per nacionalitat i segons Federació. 31 de desembre del 2010

	immigrants	nacionals	total
Activitats Diverses	12,3%	87,7%	100,0%
Agroalimentària	15,3%	84,7%	100,0%
Serveis a la Ciutadania	3,0%	97,0%	100,0%
COMFIA	2,5%	97,5%	100,0%
Construcció- Fusta	22,8%	77,2%	100,0%
Ensenyament	2,4%	97,6%	100,0%
FECOHT	14,8%	85,2%	100,0%
Indústria	3,7%	96,3%	100,0%
Pensionistes- Jubilats	0,9%	99,1%	100,0%
FITEQA	2,5%	97,5%	100,0%
Sanitat	4,0%	96,0%	100,0%
Acció Jove	4,7%	95,3%	100,0%
Total	6,4%	93,6%	100,0%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Pel que fa a les característiques demogràfiques:

- Tot i que el percentatge de dones ha augmentat força en els darrers anys, els homes encara representen una mica més del 60% de l'afiliació. La proporció de dones afiliades, tot i haver augmentat -veure capítol 6-, es manté a onze punts respecte al total de les assalariades catalanes.

- Pel que fa a les edats, l'afiliació a CCOO es concentra en les franges d'edat més actives, entre els 31 i els 60 anys, amb una presència molt baixa d'afiliats de 16 a 30 anys i encara més reduïda de la franja de més edat (més de 60).

- La presència d'estrangers (6,4%) és encara molt inferior al pes dels estrangers en el total dels assalariats catalans (16,2%). Tot i això, com veurem en el capítol 8, l'afiliació estrangera ha augmentat de forma significativa al llarg dels darrers 10 anys.

I en referència a la distribució territorial i sectorial:

- L'afiliació es distribueix territorialment seguint la pauta de concentració de la població de Catalunya. Més de dues terceres parts estan adscrits en unions territorials de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme i els dos Vallès). Per edats o sexes no hi ha diferències substancials en la distribució territorial, però sí per origen. Els afiliats estrangers es con-

centren especialment a les unions territorials de fora de l'Àrea Metropolitana. L'Alt Penedès- Garraf, Osona, Lleida i Girona són els territoris amb més proporció d'afiliació estrangera.

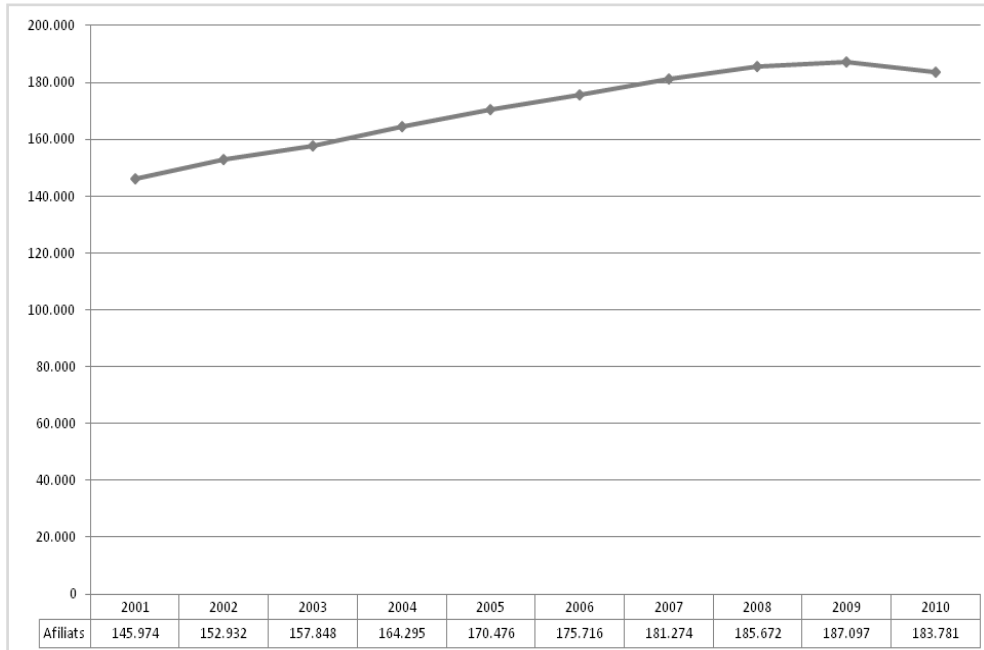
- Per sectors d'activitat, prenent com a referència les dades agregades per federacions, veiem que la Federació de Serveis a la Ciutadania (fruit de la fusió de FCT i FSAP), amb gairebé un 20% dels afiliats, és la més nombrosa; li segueix la Federació d'Indústria amb el 16,6% dels afiliats. Si agrupem les federacions per sectors de serveis d'una banda i d'indústria per l'altra, observem que dues terceres parts, un 61,6% dels afiliats són treballadors dels serveis i poc menys d'un terç (29,8%) pertanyen a activitats industrials. En aquest cas és molt clara la divisió sexual del treball i la segregació. Les federacions de Sanitat i d'Ensenyament tenen una majoria clarament superior de dones (sectors d'activitat molt feminitzats). La situació contrària es dona a les federacions d'Indústria i, sobretot, de la Construcció (6,2% de dones). Les federacions amb una estructura per sexes més equilibrades són Activitats Diverses, COMFIA i FECOHT; també Acció Jove. En termes generacionals, tenint en compte que la Federació de Pensionistes i la d'Acció Jove, tenen unes característiques molt definides en funció de l'edat, les federacions amb una estructura d'edats més jove (fins 40 anys) són FECOHT i Indústria, mentre les de més edat (51 o més anys) són Activitats Diverses i COMFIA.

En definitiva, podem dir que Comissions Obreres de Catalunya a 31 de desembre del 2010 és una organització amb majoria d'homes, tot i que algunes federacions estan netament feminitzades. D'altra banda, l'afiliació se situa en les franges mitjanes d'edat i, pel que fa a l'origen, els col·lectius estrangers estan força concentrats en determinats sectors d'activitat i territoris. Actualment pesen més, entre el conjunt dels membres, els assalariats dels serveis que no pas els tradicionals de la indústria i, territorialment, l'afiliació es concentra, a l'igual que la població catalana, en les comarques de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

3.2. Evolució general de l'afiliació

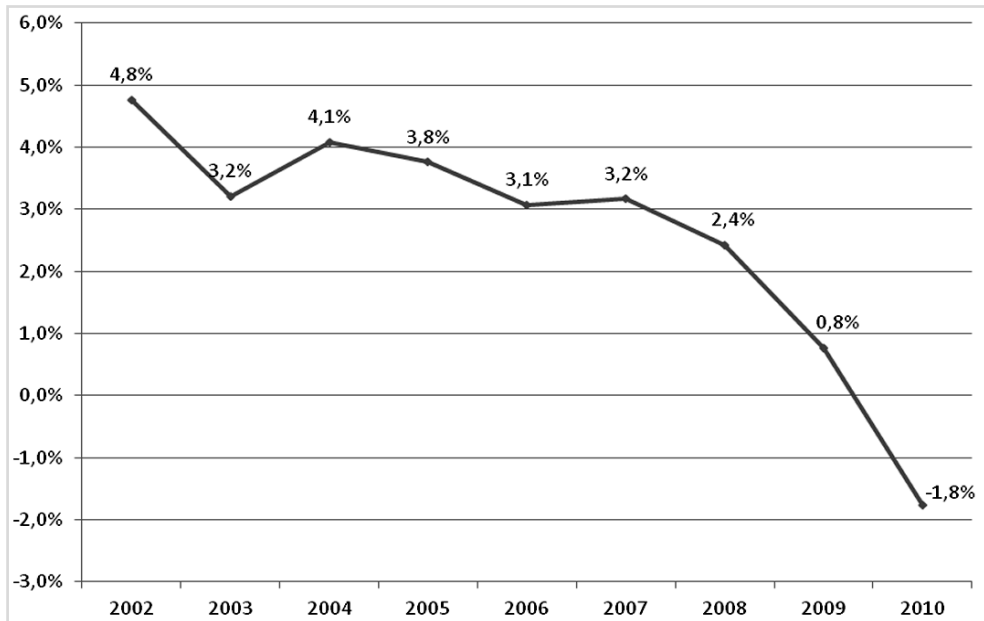
El procés que ha seguit l'afiliació a CCOO en els darrers 10 anys, ha estat de creixement continuat fins a finals de l'any 2008 moment en què el ritme s'estanca, fins reduir-se de manera important a partir de 2009, pels efectes de la crisi econòmica i de la pèrdua d'ocupació. Tal com mostra el gràfic 3.6, l'alentiment del creixement es converteix, a finals del 2010, en disminució de l'afiliació. La taxa de creixement (Gràfic 3.7) es manté per sobre del 3% entre 2003 i 2007, mentre que a partir del 2008 inicia una caiguda fins a arribar a la taxa negativa del 2010.

**Gràfic 3.6. Afiliació a CCOO de Catalunya.
31 de desembre de cada any**

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Gràfic 3.7 Evolució de la taxa de Creixement interanual de l'afiliació a CCOO de Catalunya. 31 de desembre de cada any

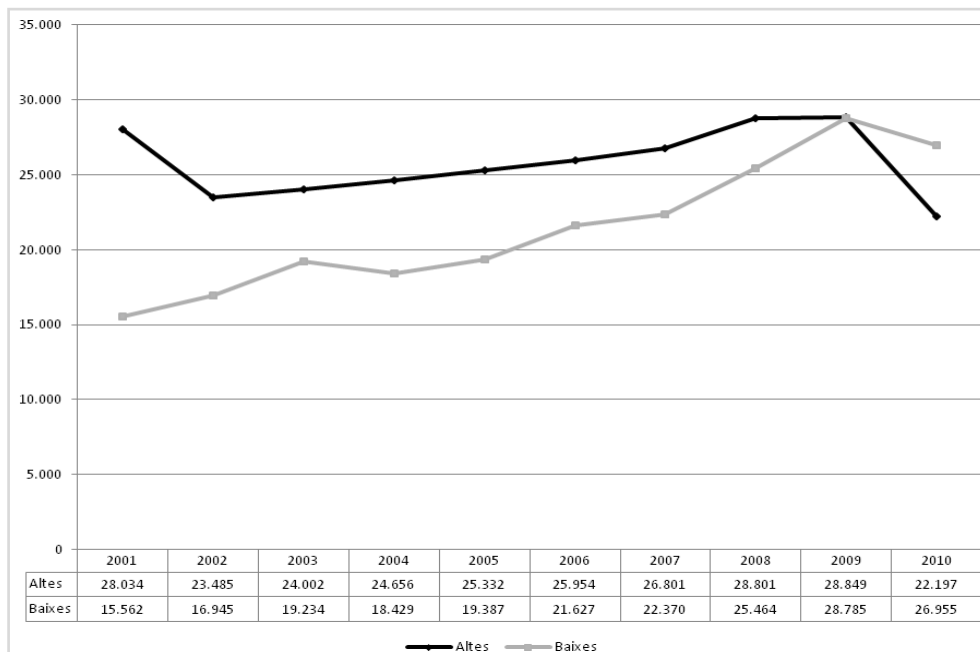

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Per aprofundir en aquesta evolució de l'afiliació a CCOO, analitzarem dos components bàsics de la dinàmica d'adscripció, les altes i les baixes anuals, així com la relació entre aquestes dues variables i els seus efectes sobre l'afiliació; allò que coneixem com a saldo afiliatiu, fluctuació o consolidació.

Si observem el gràfic 3.8 podem veure que tant les altes com les baixes creixen des del 2003 fins al 2009.

Gràfic 3.8. Evolució de les altes i les baixes d'afiliació al sindicat, acumulades anualment

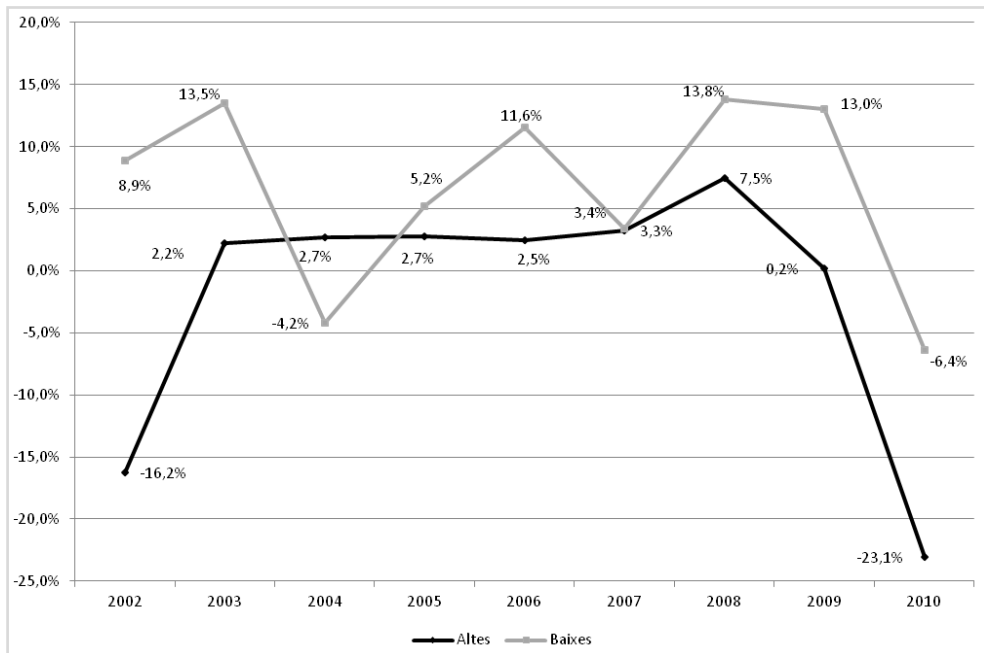
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Mentre les altes pateixen un descens a l'inici del període i s'estanquen en el 2009, moment en què el nombre de baixes és pràcticament el mateix que el nombre d'altes, les baixes presenten creixement en tot el període fins el 2009. Finalment, el 2010 finalitza amb una caiguda d'ambdues variables però amb una reducció força més important de les altes, la qual cosa explica el saldo negatiu i la pèrdua d'afiliació de finals del 2010.

En el gràfic 3.9 es comparen les taxes de variació de les altes i de les baixes durant el període estudiat. Les taxes de variació ens indiquen el grau en què el creixement d'una variable s'accelera o s'alenteix. Com veiem, les altes presenten una taxa de creixement força estable -entre el 2,5% i el 3% entre els anys 2003 i 2007-, amb una acceleració important en el 2008 i una caiguda a partir del 2009 fins a arribar al 2010, moment en el qual les altes són força inferiors a les de l'any

anterior. El creixement de les baixes es mostra més inestable, però durant gairebé tot el període experimenten augments superiors als de les altes. Cal destacar l'any 2009, moment en què les altes es mantenen pràcticament igual que l'any anterior (0,2%), mentre que les baixes presenten el tercer creixement més alt del període.

Gràfic 3.9. Evolució de les taxes de variació de les altes i les baixes d'afiliació

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

La repercussió d'aquestes taxes de creixement varia segons la combinació d'ambdues i també del total de l'afiliació de cada moment. En la taula 3.7 es desenvolupa aquesta relació entre quantitat d'afiliats, quantitat d'altes i quantitat de baixes; aquí són útils els conceptes definits en la darrera part del capítol metodològic. Com podem observar a la taula, les taxes d'altes es mantenen al voltant del 15% entre el 2002 i el 2009 per caure més de 3 punts en el 2010. En canvi la taxa de consolidació presenta variacions de més de 3 punts amunt i avall fins el 2007, i el saldo afiliatiu també presenta pujades i baixades. Aquestes variacions són producte de la taxa de baixes que és més inestable. El 2008 les taxes de baixa presenten un increment que continua de manera molt acusada en el 2009, l'any amb l'augment més important, fins el punt que, per primer cop la taxa de baixes iguala la taxa d'altes.

**Taula 3.7. Comportament afiliatiu a CCOO de Catalunya.
31 de desembre de cada any**

	taxa d'altres	taxa de baixes	fluctuació	saldo afiliatiu	taxa de consolidació
2001	19,2	10,7	29,9	12.472	44,5
2002	15,4	11,1	26,4	6.540	27,8
2003	15,2	12,2	27,4	4.768	19,9
2004	15,0	11,2	26,2	6.227	25,3
2005	14,9	11,4	26,2	5.945	23,5
2006	14,8	12,3	27,1	4.327	16,7
2007	14,8	12,3	27,1	4.431	16,5
2008	15,5	13,7	29,2	3.337	11,6
2009	15,4	15,4	30,8	64	0,2
2010	12,1	14,7	26,7	-4.758	-21,4

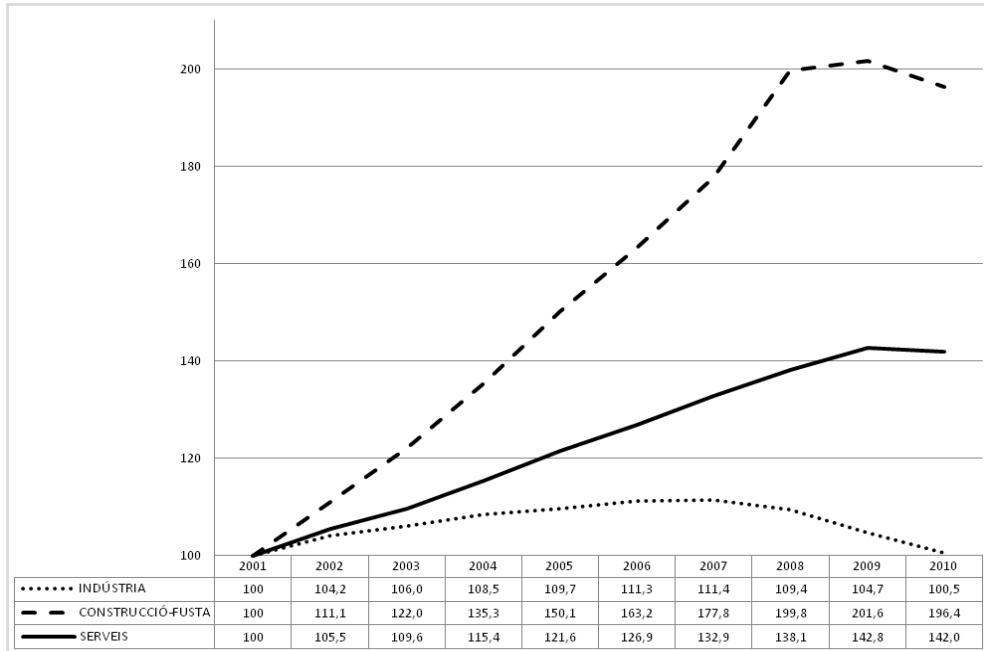
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Però potser la dada més significativa és la caiguda de la taxa de consolidació des del 2006. A partir d'aquest any l'organització perd capacitat de consolidar altes i el saldo afiliatiu comença a reduir-se i continua fent-ho, malgrat l'augment de la taxa d'altres del 2008 que es manté en el 2009. Això és així perquè la taxa de baixes augmenta i, en el 2010, es produeix saldo negatiu (pèrdua d'afiliació) per la important caiguda de les altes. Per tant, sense tenir en compte el 2001, any de creixement fora de tendències, podem distingir 3 períodes.

1. Un primer període, del 2002 al 2005, d'un creixement basat en saldos afiliatius relativament estables, les petites variacions dels quals depenen de la taxa de baixes, atès que la taxa d'altres és molt estable.
2. Un segon període, del 2006 al 2009, de reducció de la consolidació d'altres i, per tant, de reducció relativa del creixement afiliatiu, deguda a un important augment de la taxa de baixes que arriba a igualar la taxa d'altres que es manté estable.
3. L'any 2010, primer any de reducció de l'afiliació. Aquesta reducció es deu a la caiguda de les altes, mentre que les baixes es redueixen, tot i que molt poc.

3.3. Anàlisi de l'evolució de l'afiliació per federacions

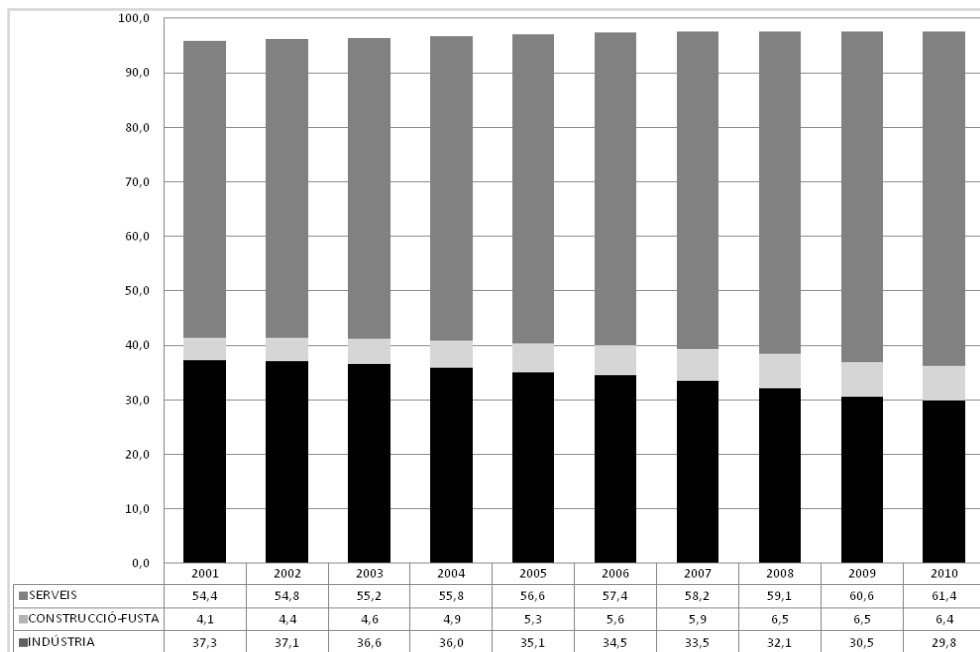
Per grans sectors d'activitat, les federacions dels serveis han augmentat ininterrompudament la seva afiliació fins 2009; la indústria amb una suau tendència alcista fins el 2007. L'afiliació a la construcció només baixa el 2010 i entre 2001 i 2009 dobla la seva afiliació; el gràfic 3.10, elaborat tenint com a base 100 l'any 2001, mostra aquesta evolució.

Gràfic 3.10 Evolució de l'afiliació a CCOO. Grans Sectors. 2001=100

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Finalment, per grans sectors d'activitat, el gràfic 3.11, ens mostra la progressiva pèrdua de pes percentual de la indústria en la composició de l'afiliació i el fet que, en les seves 2/3 parts CCOO de Catalunya és un sindicat de treballadors de serveis. La Construcció s'ha obert un espai que, per ara i paradoxalment, continua força consolidat.

Gràfic 3.11. Composició percentual de l'afiliació per grans sectors. 2001-2010

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.8. Evolució del total d'afiliats per federació

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana afiliació
Agroalimentària	6.900	7.431	7.521	7.415	7.541	7.808	7.641	7.790	7.463	7.175	7.468,5
FITEQA	17.734	18.465	18.916	19.249	19.394	19.405	19.524	18.975	17.965	17.054	18.668,1
Indústria	29.839	30.844	31.316	32.412	32.846	33.417	33.515	32.802	31.623	30.519	31.913,3
Construcció-Fusta	6.009	6.675	7.333	8.130	9.022	9.807	10.684	12.005	12.116	11.802	9.358,3
Activitats Diverses	9.585	9.870	10.197	10.747	11.227	11.609	12.361	12.773	12.614	12.568	11.355,1
COMFIA	15.845	17.092	18.170	19.305	20.643	21.935	23.143	23.984	25.994	26.341	21.245,2
FCT	18.267	19.284	19.364	19.923	20.846	21.341	21.883	22.209	-	-	20.389,6
FECOHT	10.313	11.060	11.726	12.674	13.706	14.426	15129	15.875	16.237	16.172	13.731,8
FSC	10.414	10.769	11.447	12.128	12.619	13.413	14.207	14.942	37.454	36.545	17.393,8
Ensenyament	8.927	9.110	9.198	9.716	10.047	10.472	10.897	11.465	12.436	12.419	10.468,7
Sanitat	6.086	6.604	6.979	7.183	7.468	7.639	7.939	8.445	8.677	8.719	7.573,9
Acció Jove	242	288	300	303	286	273	259	261	262	274	274,8
Aturats-sense ram	1.055	1.000	953	869	659	-	-	-	-	-	907,2
Pensionistes-jubilats	4.758	4.440	4.428	4.241	4.165	4.169	4.089	4.143	4.255	4.192	4.288,0
Total	145.974	152.932	157.848	164.295	170.476	175.716	181.274	185.669	187.097	183.781	170.506,2

*FSC: any 2008; FSAP abans; agrupa a FCT i FSAP

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

En relació a les federacions, entre 2001 i 2010 i en nombres absoluts (taula 3.8), la federació que més increment experimenta és COMFIA, seguida de FECOHT, Construcció, Ensenyament i Activitats diverses; mentre que aquella que més perd és FITEQA i la federació d'Indústria experimenta poca variació. Si prenem en consideració l'any 2001 com a base 100 i exclouem FSC (que a partir de 2008 reuneix FCT i FSAP sota unes mateixes sigles), totes les federacions de serveis experimenten forts augments, tot i que aquella que més creix és la construcció i les industrials es mostren estancades en tot el període.

Aquesta evolució permet observar un canvi en la composició de l'afiliació per federacions (taula 3.9), de manera que individualment considerades l'any 2001, la principal encara era la de Indústria (20,4%), seguida de FSC (19,6%; sumant FCT i FSAP), FITEQA (12,1%) i COMFIA (10,9%). En total, aquestes 4 federacions suposaven el 63% de l'afiliació a CCOO. L'any 2010, la principal federació és FSC (19,9%), seguida de la Indústria (16,6%), COMFIA (14,3%) i FITEQA (9,3%) i entre les quatre arriben al 60,1% del total.

En referència a les altes i baixes afiliatives (taules 3.10 i 3.11), en mitjana han experimentat més altes en el conjunt del període les federacions FSC, Indústria, COMFIA i FECOHT; per sobre dels 3.000 afiliats per terme mig. En el terreny de les baixes, han superat per terme mig les 2.500 baixes, Indústria, FSC i FECOHT. El saldo afiliatiu (taula 3.12) més elevat es dona a COMFIA amb 1.153 afiliats de mitjana en el període. En canvi, Agroalimentària i FITEQA han tingut un saldo afiliatiu molt baix.

En termes de fluctuació (taula 3.13), FSC amb una mitjana de 4,98, Indústria (4,61) i FECOHT (3,31), són les federacions amb una fluctuació més acusada, ja prevista en l'anàlisi de les altes i baixes brutes. En canvi, s'observa molt baixa fluctuació (entre 1 i 1,5) a Sanitat, Ensenyament i Agroalimentària.

Finalment, les xifres anteriors donen pas a l'observació de la trajectòria de consolidació afiliativa (taula 3.14), on s'observa que les federacions que per terme mig més consoliden afiliació són COMFIA (41,2 de mitjana), Ensenyament (33,7%), Sanitat (28,7), Construcció (25,5). Mentre que no consoliden o ho fan de manera molt moderada, FITEQA, Indústria i Agroalimentària.

Taula 3.9. Evolució de la composició dels afiliats per federació

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Agroalimentària	4,7	4,9	4,8	4,5	4,4	4,4	4,2	4,2	4,0	3,9
FITEQA	12,1	12,1	12,0	11,7	11,4	11,0	10,8	10,2	9,6	9,3
Indústria	20,4	20,2	19,8	19,7	19,3	19,0	18,5	17,7	16,9	16,6
Construcció-Fusta	4,1	4,4	4,6	4,9	5,3	5,6	5,9	6,5	6,5	6,4
Activitats Diverses	6,6	6,5	6,5	6,5	6,6	6,6	6,8	6,9	6,7	6,8
COMFIA	10,9	11,2	11,5	11,8	12,1	12,5	12,8	12,9	13,9	14,3
FCT	12,5	12,6	12,3	12,1	12,2	12,1	12,1	12,0	-	-
FECOHT	7,1	7,2	7,4	7,7	8,0	8,2	8,3	8,6	8,7	8,8
FSC	7,1	7,0	7,3	7,4	7,4	7,6	7,8	8,0	20,0	19,9
Ensenyament	6,1	6,0	5,8	5,9	5,9	6,0	6,0	6,2	6,6	6,8
Sanitat	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4	4,3	4,4	4,5	4,6	4,7
Acció Jove	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Aturats-sense ram	0,7	0,7	0,6	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensionistes-jubilats	3,3	2,9	2,8	2,6	2,4	2,4	2,3	2,2	2,3	2,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*FSC: any 2008; FSAP abans; agrupa a FCT i FSAP

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.10. Altes afiliatives per federacions. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Acció Jove	81	57	39	40	23	27	28	29	32	51	40,7
Activitats Diverses	2.066	1.924	1.913	2.184	2.305	2.216	2.652	2.584	2.325	2.173	2.234,2
Agroalimentària	1.274	1.471	1.235	1.107	1.137	1.302	1.045	1.309	1.143	973	1.199,6
Aturats-sense ram	76	118	91	77	39	-	-	-	-	-	80,2
COMFIA	2.464	2.245	2.427	2.512	2.647	2.906	2.912	3.184	4.205	2.746	2.824,8
Construcció-Fusta	1.692	1.819	1.974	2.258	2.571	2.587	2.793	3.907	3.444	2.681	2.572,6
Ensenyament	2.771	894	828	1.219	1.112	1.232	1.265	1.477	1.903	1.137	1.383,8
FECOHT	2.739	2.647	2.656	2.903	3.263	3.184	3.310	3.726	3.947	3.352	3.172,7
FITEQA	2.962	2.538	2.525	2.375	2.225	2.303	2.225	2.038	2.015	1.443	2.264,9
FSC	5.471	4.252	4.659	4.536	4.781	4.784	5.106	4.988	4.593	3.481	4.665,1
Indústria	4.472	4.150	4.244	4.337	3.955	4.162	4.115	3.863	3.788	2.813	3.989,9
Pensionistes-Jubilats	479	333	296	250	231	226	168	165	155	115	241,8
Sanitat	1.537	1.048	1.138	849	1.015	976	1.105	1.337	1.194	1.113	1.131,2
Total	28.084	23.496	24.025	24.647	25.304	25.905	26.724	28.607	28.744	22.078	25.761,4

*FSC: any 2008; FSAP abans; agrupa a FCT i FSAP
 Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.11. Baixes afiliatives per federacions. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Acció Jove	21	29	17	31	29	34	20	24	14	27	24,6
Activitats Diverses	1.450	1.650	1.652	1.565	1.801	1.960	1.994	2.203	2.620	2.387	1.928,2
Agroalimentària	920	955	1.161	1.145	972	1.087	1.170	1.178	1.587	1.235	1.141
Aturats-sense ram	174	215	157	193	193	-	-	-	-	-	186,4
COMFIA	1.000	1.219	1.252	1.240	1.377	1.695	1.868	2.360	2.234	2.472	1.671,7
Construcció-Fusta	805	1.181	1.321	1.569	1.690	1.945	2.040	2.666	3.437	3.047	1.970,1
Ensenyament	542	653	697	662	791	833	851	926	1.000	1.259	821,4
FECOHT	1.639	1.888	1.951	2.039	2.161	2.562	2.652	3.052	3.626	3.551	2.512,1
FITEQA	1.930	1.855	1.967	2.029	2.054	2.387	2.170	2.486	3.017	2.347	2.224,2
FSC	2.851	2.902	4.029	3.409	3.493	3.687	4.109	4.248	4.524	4.659	3.791,1
Indústria	2.979	3.164	3.673	3.221	3.425	4.015	4.151	4.667	5.032	4.108	3.843,5
Pensionistes-Jubilats	740	638	620	647	620	559	569	602	568	631	619,4
Sanitat	513	596	737	679	780	818	774	889	987	1.088	786,1
Total	15.564	16.945	19.234	18.429	19.386	21.582	22.368	25.301	28.646	26.811	21.426,6

*FSC: any 2008; FSAP abans; agrupa a FCT i FSAP
 Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.12. Saldo afiliatiu. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Acció Jove	60	28	22	9	-6	-7	8	5	18	24	16,1
Activitats Diverses	616	274	261	619	504	256	658	381	-295	-214	306
Agroalimentària	354	516	74	-38	165	215	-125	131	-444	-262	58,6
Aturats-sense ram	-98	-97	-66	-116	-154	0	0	0	0	0	-53,1
COMFIA	1.464	1.026	1.175	1.272	1.270	1.211	1.044	824	1.971	274	1.153,1
Construcció-Fusta	887	638	653	689	881	642	753	1241	7	-366	602,5
Ensenyament	2.229	241	131	557	321	399	414	551	903	-122	562,4
FECOHT	1.100	759	705	864	1.102	622	658	674	321	-199	660,6
FITEQA	1.032	683	558	346	171	-84	55	-448	-1.002	-904	40,7
FSC	2.620	1.350	630	1.127	1.288	1.097	997	740	69	-1.178	874
Indústria	1.493	986	571	1.116	530	147	-36	-804	-1.244	-1.295	146,4
Pensionistes-Jubilats	-261	-305	-324	-397	-389	-333	-401	-437	-413	-516	-377,6
Sanitat	1.024	452	401	170	235	158	331	448	207	25	345,1
Total	12.520	6.551	4.791	6.218	5.918	4.323	4.356	3.306	98	-4.733	4.334,8

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.13. Fluctuació altes i baixes. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Acció Jove	0,07	0,06	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04
Activitats Diverses	2,41	2,34	2,26	2,28	2,41	2,38	2,56	2,58	2,64	2,48	2,43
Agroalimentària	1,50	1,59	1,52	1,37	1,24	1,36	1,22	1,34	1,46	1,20	1,38
Aturats-sense ram	0,17	0,22	0,16	0,16	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08
COMFIA	2,37	2,27	2,33	2,28	2,36	2,62	2,64	2,99	3,44	2,84	2,61
Construcció-Fusta	1,71	1,96	2,09	2,33	2,50	2,58	2,67	3,54	3,68	3,12	2,62
Ensenyament	2,27	1,01	0,97	1,14	1,12	1,18	1,17	1,29	1,55	1,30	1,30
FECOHT	3,00	2,97	2,92	3,01	3,18	3,27	3,29	3,65	4,05	3,76	3,31
FITEQA	3,35	2,87	2,85	2,68	2,51	2,67	2,42	2,44	2,69	2,06	2,65
FSC	5,70	4,68	5,50	4,84	4,85	4,82	5,08	4,97	4,87	4,43	4,98
Indústria	5,10	4,78	5,02	4,60	4,33	4,65	4,56	4,59	4,71	3,77	4,61
Pensionistes-Jubilats	0,84	0,63	0,58	0,55	0,50	0,45	0,41	0,41	0,39	0,41	0,52
Sanitat	1,40	1,07	1,19	0,93	1,05	1,02	1,04	1,20	1,17	1,20	1,13
Total	29,9	26,4	27,4	26,2	26,2	27,0	27,1	29,0	30,7	26,6	27,66

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.14. Consolidació afiliativa. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Acció Jove	74,07	49,12	56,41	22,50	26,09	25,93	28,57	17,24	56,25	47,06	29,92
Activitats Diverses	29,82	14,24	13,64	28,34	21,87	11,55	24,81	14,74	12,69	-9,85	13,65
Agroalimentària	27,79	35,08	5,99	-3,43	14,51	16,51	11,96	10,01	38,85	26,93	2,87
Aturats-sense ram	128,9	82,20	72,53	150,6	394,8	-	-	-	-	-	-165,84
COMFIA	59,42	45,70	48,41	50,64	47,98	41,67	35,85	25,88	46,87	9,98	41,24
Construcció-Fusta	52,42	35,07	33,08	30,51	34,27	24,82	26,96	31,76	0,20	13,65	25,54
Ensenyament	80,44	26,96	15,82	45,69	28,87	32,39	32,73	37,31	47,45	10,73	33,69
FECOHT	40,16	28,67	26,54	29,76	33,77	19,54	19,88	18,09	8,13	-5,94	21,86
FITEQA	34,84	26,91	22,10	14,57	7,69	-3,65	2,47	21,98	49,73	62,65	-2,94
FSC	47,89	31,75	13,52	24,85	26,94	22,93	19,53	14,84	1,50	33,84	16,99
Indústria	33,39	23,76	13,45	25,73	13,40	3,53	-0,87	20,81	32,84	46,04	1,27
Pensionistes-Jubilats	54,49	91,59	109,6	158,8	168,4	147,5	238,6	264,8	266,5	448,7	-194,8
Sanitat	66,62	43,13	35,24	20,02	23,15	16,19	29,95	33,51	17,34	2,25	28,74
Total	44,58	27,88	19,94	25,23	23,39	16,69	16,30	11,56	0,34	21,44	16,45

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Per grans sectors les federacions dels serveis han augmentat la seva afiliació fins l'any 2009; la indústria es mostra globalment estancada en el conjunt del període considerat, reduint afiliació ja l'any 2008. Entre 2001 i 2010 i en nombres absoluts la federació que més increment experimenta és COMFIA, seguida de FECOHT, Construcció, Ensenyament i Activitats diverses; mentre que aquella que més perd és FITEQA i la federació d'Indústria experimenta poca variació. Aquesta evolució permet observar un canvi en la composició de l'afiliació per federacions, si l'any 2001 la principal per volum encara era la de Indústria (20,4%), seguida de FSC (19,6%; sumant FCT i FSAP), FITEQA (12,1%) i COMFIA (10,9%). L'any 2010, la principal federació és FSC (19,9%), seguida de la Indústria (16,6%), COMFIA (14,3%) i FITEQA (9,3%).

En referència a les altes i baixes afiliatives, en mitjana han experimentat més altes en el conjunt del període les federacions FSC, Indústria, COMFIA i FECOHT; per sobre dels 3.000 afiliats per terme mig. En el terreny de les baixes, han superat les 2.500 baixes Indústria, FSC i FECOHT. En termes de fluctuació, FSC amb una mitjana de 4,98, Indústria (4,61) i FECOHT (3,31), són les federacions amb una fluctuació més acusada, ja prevista en l'anàlisi de les altes i baixes brutes. En canvi, s'observa molt baixa fluctuació (entre 1 i 1,5) a Sanitat, Ensenyament i Agroalimentària. El saldo afiliatiu més elevat es dona a COMFIA amb 1.153 afiliats de mitjana en el període. En canvi, Agroalimentària i FITEQA han tingut el saldo afiliatiu més baix. Les federacions que per terme mig consoliden més afiliació són COMFIA (41,2 de mitjana), Ensenyament (33,7%), Sanitat (28,7), Construcció (25,5). Mentre que no consoliden o ho fan moderadament, FITEQA, Indústria i Agroalimentària.

3.4. Territoris

Barcelonès, Baix Llobregat, els dos Vallès i el Maresme representaven l'any 2001 el 71,8% de l'afiliació a CCOO. Aquesta proporció es redueix només una mica el 2010: 68,6%. Ara bé en nombres absoluts el Barcelonès és la comarca que ha augmentat més l'afiliació en tot el període, seguida de Tarragona. Les més estancades són Osona i Anoia.

Taula 3.15. Evolució del total d'afiliats per territori

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Alt Penedès-Garraf	3.745	4.681	4.935	5.246	5.651	5.909	6.318	6.601	6.657	6.563
Anoia	1.534	1.662	1.691	1.828	1.886	1.921	1.956	1.981	1.982	2.031
Bages- Berguedà	4.673	4.974	5.180	5.356	5.688	5.832	5.878	6.038	5.877	5.592
Baix Llobregat	23.676	24.412	25.134	25.820	26.470	27.077	27.611	27.931	27.337	26.870
Barcelonès	52.121	54.064	54.626	55.848	57.623	59.181	60.942	61.786	62.078	60.971
Girona	10.281	10.812	11.316	12.167	13.253	13.662	14.196	14.712	14.940	14.712
Lleida	6.953	7.442	7.749	7.908	8.305	8.870	9.508	10.018	10.253	9.884
Osona	2.387	2.510	2.523	2.656	2.658	2.631	2.587	2.695	2.878	2.772
Tarragona	10.366	11.051	11.774	12.704	13.353	13.997	14.627	15.365	16.113	16.095
Val·lès Occidental	16.448	17.440	18.440	19.640	19.980	20.411	20.902	21.305	21.413	21.062
Val·lès Oriental- Maresme	13.376	13.884	14.480	15.122	15.609	16.225	16.749	17.240	17.569	17.229
Total	147.975	152.932	157.848	164.295	170.476	175.716	181.274	185.672	187.097	183.781
Resta	414									

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.16. Composició de l'afiliació per territoris

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Alt Penedès-Garraf	2,53	3,06	3,13	3,19	3,31	3,36	3,49	3,56	3,56	3,57	3,28
Anoia	1,04	1,09	1,07	1,11	1,11	1,09	1,08	1,07	1,06	1,11	1,08
Bages- Berguedà	3,16	3,25	3,28	3,26	3,34	3,32	3,24	3,25	3,14	3,04	3,23
Baix Llobregat	16,00	15,96	15,92	15,72	15,53	15,41	15,23	15,04	14,61	14,62	15,40
Barcelonès	35,22	35,35	34,61	33,99	33,80	33,68	33,62	33,28	33,18	33,18	33,99
Girona	6,95	7,07	7,17	7,41	7,77	7,78	7,83	7,92	7,99	8,01	7,59
Lleida	4,70	4,87	4,91	4,81	4,87	5,05	5,25	5,40	5,48	5,38	5,07
Osona	1,61	1,64	1,60	1,62	1,56	1,50	1,43	1,45	1,54	1,51	1,55
Tarragona	7,01	7,23	7,46	7,73	7,83	7,97	8,07	8,28	8,61	8,76	7,89
Vallès Occidental	11,12	11,40	11,68	11,95	11,72	11,62	11,53	11,47	11,44	11,46	11,54
Vallès Oriental- Maresme	9,04	9,08	9,17	9,20	9,16	9,23	9,24	9,29	9,39	9,37	9,22
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.17. Altes d'afiliació per territori. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Alt Penedès-Garraf	1.009	987	901	970	1.073	993	1.210	1.246	1.273	1.135	1.079,7
Anoia	351	330	263	297	245	252	305	290	309	324	296,6
Bages- Berguedà	1.040	758	750	721	819	801	726	964	796	930	830,5
Baix Llobregat	4.103	3.630	3.875	3.647	3.639	3.906	3.914	3.789	3.712	3.785	3.800
Barcelonès	8.999	7.527	7.696	7.341	7.777	8.392	8.640	8.984	8.718	8.513	8.258,7
Girona	2.307	1.793	1.747	2062	2.564	2.452	2.416	2.679	2.765	2.418	2.320,3
Lleida	1.774	1.272	1.346	1.233	1.349	1.528	1.614	1.731	1.777	1.503	1.512,7
Osona	452	385	328	431	353	298	313	424	580	464	402,8
Tarragona	2.156	2.033	2.161	2596	2334	2.422	2.356	2.760	2.956	2.377	2.415,1
Vallès Occidental	3.291	2.757	2.810	3109	2879	2.736	2.853	3.209	3.130	2.884	2.965,8
Vallès Oriental- Maresme	2.629	2.070	2.183	2.301	2.353	2.229	2.497	2.752	2.847	2.622	2.448,3
Total	28.111	23.542	24.060	24.708	25.385	26.009	26.844	28.828	28.863	26.955	26.330,5

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.18. Baixes afiliatives per territori

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Alt Penedès-Garraf	365	512	662	643	720	806	856	1.033	1.274	1.135	800,6
Anoia	146	216	227	211	225	206	251	271	315	324	239,2
Bages- Berguedà	388	459	575	540	570	668	700	826	1.060	930	671,6
Baix Llobregat	2.787	2.812	3.153	2.991	2.880	3.572	3.764	3.977	4.329	3.785	3.405
Barcelonès	5.394	5.718	6.745	5.953	6.078	6.804	7.069	8.154	8.866	8.513	6.929,4
Girona	1.185	1.211	1.397	1.291	1.537	2.058	2.000	2.223	2.685	2.418	1.800,5
Lleida	843	795	1.102	1.084	992	1.026	1.052	1.225	1.592	1.503	1.121,4
Osona	253	281	344	368	355	357	332	337	412	464	350,3
Tarragona	1.155	1.402	1.447	1.658	1.804	1.784	1.848	2.072	2.420	2.377	1.796,7
Valès Occidental	1.688	1.989	1.959	2.114	2.447	2.445	2.444	2.841	3.113	2.884	2.392,4
Valès Oriental- Maresme	1.360	1.550	1.623	1.576	1.779	1.901	2.054	2.505	2.719	2.622	1.968,9
Total	15.564	16.945	19.234	18.429	19.387	21.627	22.370	25.464	28.785	26.955	21.476

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.19. Saldo afiliatiu per territori

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Alt Penedès-Garraf	644	475	239	327	353	187	354	213	-1	-176	261,5
Anoia	205	114	36	86	20	46	54	19	-6	0	57,4
Bages- Berguedà	652	299	175	181	249	133	26	138	-264	-355	123,4
Baix Llobregat	1.316	818	722	656	759	334	150	-188	-617	-845	310,5
Barcelonès	3.605	1.809	951	1.388	1.699	1.588	1.571	830	-148	-1.395	1.189,8
Girona	1.122	582	350	771	1.027	394	416	456	80	-324	487,4
Lleida	931	477	244	149	357	502	562	506	185	-223	369
Osona	199	104	-16	63	-2	-59	-19	87	168	-122	40,3
Tarragona	1.001	631	714	938	530	638	508	688	536	-200	598,4
Valès Occidental	1.603	768	851	995	432	291	409	368	17	-586	514,8
Valès Oriental- Maresme	1.269	520	560	725	574	328	443	247	128	-521	427,3
Total	12.547	6.597	4.826	6.279	5.998	4.382	4.474	3.364	78	-4.747	4.379,8

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.20. Fluctuació afiliativa per territori

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Alt Penedès-Garraf	0,93	0,98	0,99	0,98	1,05	1,02	1,14	1,23	1,36	1,14	1,08
Anoia	0,34	0,36	0,31	0,31	0,28	0,26	0,31	0,30	0,33	0,35	0,31
Bages- Berguedà	0,97	0,80	0,84	0,77	0,81	0,84	0,79	0,96	0,99	0,82	0,86
Baix Llobregat	4,66	4,21	4,45	4,04	3,82	4,26	4,24	4,18	4,30	3,66	4,18
Barcelonès	9,73	8,66	9,15	8,09	8,13	8,65	8,67	9,23	9,40	8,51	8,82
Girona	2,36	1,96	1,99	2,04	2,41	2,57	2,44	2,64	2,91	2,46	2,38
Lleida	1,77	1,35	1,55	1,41	1,37	1,45	1,47	1,59	1,80	1,51	1,53
Osona	0,48	0,44	0,43	0,49	0,42	0,37	0,36	0,41	0,53	0,44	0,43
Tarragona	2,24	2,25	2,29	2,59	2,43	2,39	2,32	2,60	2,87	2,48	2,45
Valès Occidental	3,36	3,10	3,02	3,18	3,12	2,95	2,92	3,26	3,34	2,82	3,11
Valès Oriental- Maresme	2,70	2,37	2,41	2,36	2,42	2,35	2,51	2,83	2,97	2,57	2,55
Total	29,52	26,47	27,43	26,26	26,26	27,11	27,15	29,24	30,81	26,75	27,70

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Taula 3.21. Consolidació afiliativa per territoris

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana període
Alt Penedès-Garraf	63,83	48,13	26,53	33,71	32,90	18,83	29,26	17,09	-0,08	-18,35	25,18
Anoia	58,40	34,55	13,69	28,96	8,16	18,25	17,70	6,55	-1,94	0,00	18,43
Bages- Berguedà	62,69	39,45	23,33	25,10	30,40	16,60	3,58	14,32	-33,17	-61,74	12,06
Baix Llobregat	32,07	22,53	18,63	17,99	20,86	8,55	3,83	-4,96	-16,62	-28,74	7,41
Barcelonès	40,06	24,03	12,36	18,91	21,85	18,92	18,18	9,24	-1,70	-19,60	14,23
Girona	48,63	32,46	20,03	37,39	40,05	16,07	17,22	17,02	2,89	-15,47	21,63
Lleida	52,48	37,50	18,13	12,08	26,46	32,85	34,82	29,23	10,41	-17,42	23,66
Osona	44,03	27,01	-4,88	14,62	-0,57	-19,80	-6,07	20,52	28,97	-35,67	6,82
Tarragona	46,43	31,04	33,04	36,13	22,71	26,34	21,56	24,93	18,13	-9,19	25,11
Vallès Occidental	48,71	27,86	30,28	32,00	15,01	10,64	14,34	11,47	0,54	-25,50	16,53
Vallès Oriental- Maresme	48,27	25,12	25,65	31,51	24,39	14,72	17,74	8,98	4,50	-24,80	17,61
Total	44,63	28,02	20,06	25,41	23,63	16,85	16,67	11,67	0,27	-21,38	16,58

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

La mitjana d'altres del període reflecteix la importància del Barcelonès i de les comarques de la conurbació barcelonina. Tarragona i Girona també han mantingut una mitjana d'altres superior a les 2000 anuals. En el terreny de les baixes, la dinàmica és similar al panorama de les altes.

El Baix Llobregat inicia una dinàmica amb saldo negatiu l'any 2008; el 2009 s'hi afegeixen Barcelonès, Bages- Berguedà, Anoia i Alt Penedès -Garraf (les dues últimes més estancades que no pas amb nombres negatius). El 2010 tots els territoris mostren pèrdues. En gran part aquestes pèrdues es relacionen amb els guanys (o saldos positius) de 2001. El Barcelonès té un saldo molt positiu en 2001 i el té molt negatiu en 2010; els dos Vallès i el Baix Llobregat es disputen els llocs que segueixen, mentre que Girona i Tarragona van mostrar una evolució molt positiva a l'inici de la dècada i no tenen una davallada tan forta al final de la mateixa; a diferència del Bages. 2009 és l'any amb major fluctuació.

Les fluctuacions més acusades també es donen al Barcelonès i les comarques de la conurbació, juntament amb Tarragona i no hi ha grans variacions al llarg d'aquests anys. Consoliden més afiliació per terme mig Tarragona, Lleida, Girona, Alt Penedès -Garraf, mentre que Osona i Baix Llobregat consoliden molt poca afiliació. La dinàmica de crisi, no obstant, sembla que ha canviat la tendència a Osona, on ha augmentat la consolidació, mentre que a Tarragona o Anoia s'han vist molt afectades per una dinàmica estancada; 2009 és l'any amb pitjors resultats de consolidació de tot el període, en termes generals.

Barcelonès, Baix Llobregat, els dos Vallès i el Maresme representaven el 2001 el 71,8% de l'afiliació a CCOO. Aquesta proporció es redueix només una mica el 2010: 68,6%. Ara bé en nombres absoluts el Barcelonès és la comarca que ha augmentat més en tot el període, seguida de Tarragona. Les més estancades són Osona i Anoia.

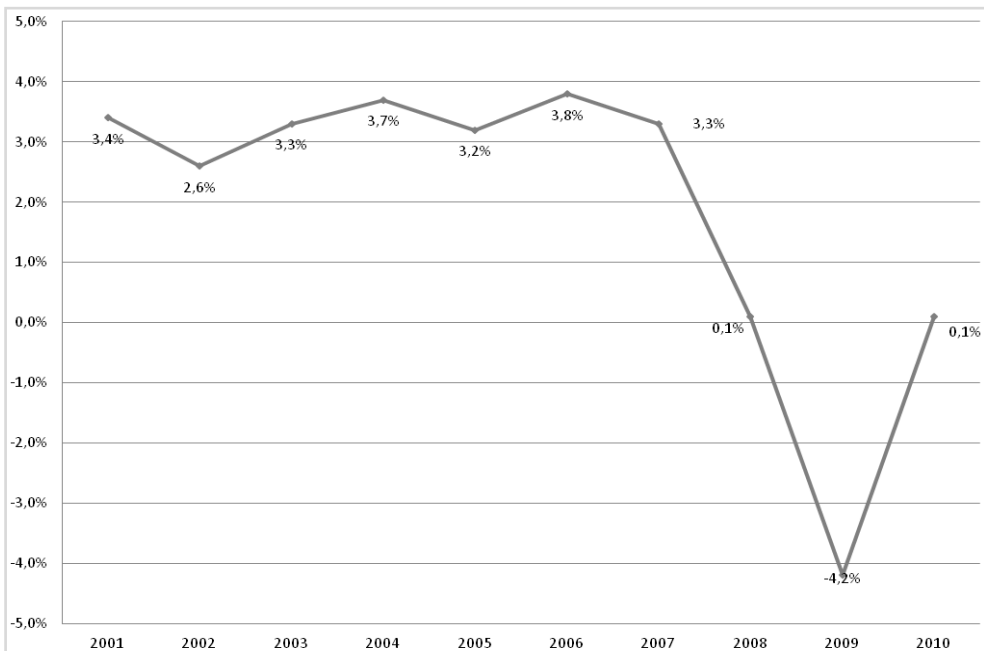
La mitjana d'altres del període reflecteix la importància del Barcelonès i de les comarques de la conurbació barcelonina. Tarragona i Girona també han mantingut una mitjana d'altres superior a les 2000 anuals. En el terreny de les baixes, la dinàmica és similar al panorama de les altes. Les fluctuacions més acusades també es donen al Barcelonès i les comarques de la conurbació, juntament amb Tarragona, i no hi ha grans variacions al llarg de la dècada estudiada. Consoliden més afiliació per terme mig Tarragona, Lleida, Girona, Alt Penedès-Garraf, mentre que Osona i Baix Llobregat consoliden molt poca afiliació. 2009 és l'any amb pitjors resultats de consolidació de tot el període, en termes generals.

4. Context econòmic i mercat de treball

En aquest capítol abordem l'evolució del context econòmic del període estudiat, per tal d'analitzar els seus efectes en el mercat de treball; amb especial atenció a l'evolució de la població assalariada, de l'ocupació i de l'atur.

Com podem veure en el gràfic 4.1, fins l'any 2007 Catalunya manté uns índexs de creixement anual del Producte Interior Brut relativament estables i suficients per a la creació d'ocupació³. El 2008 inicia una crisi econòmica de base financera i immobiliària, que provoca una forta caiguda del creixement que, l'any 2009, és converteix en una aguda recessió. Aquest any ha estat, fins el moment, el pitjor des del punt de vista del cicle econòmic, ja que en el 2010 Catalunya surt dels números negatius per situar-se de nou en l'estancament (no obstant, mentre redactem aquest informe no tenim cap seguretat de que 2011 o 2012, no superi en negativitat l'any 2009).

Gràfic 4.1. Evolució del creixement mitjà anual del PIB a Catalunya

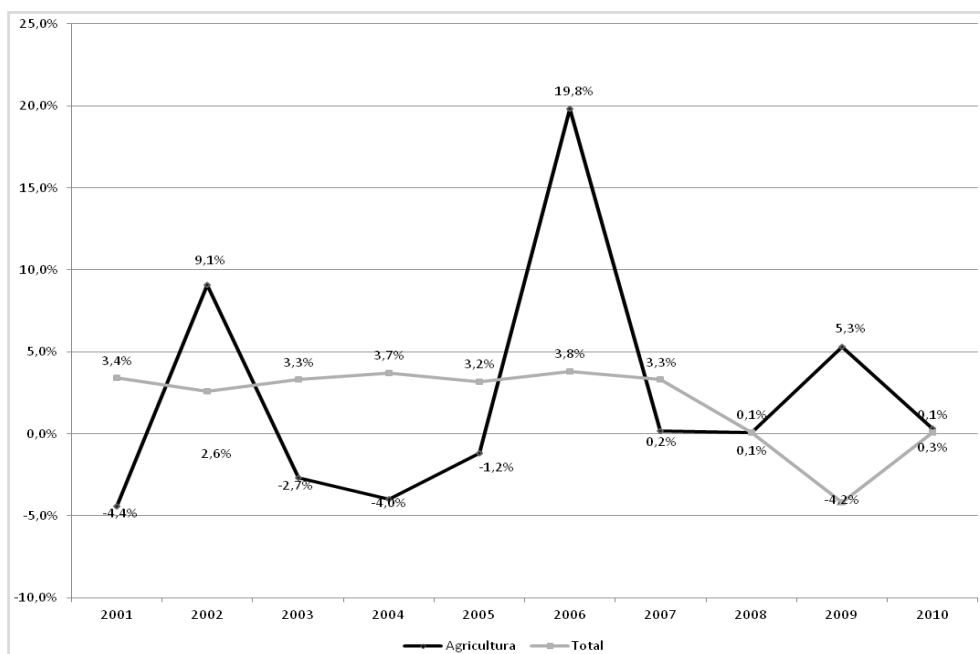

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

³ Normalment en macroeconomia es considera que una economia necessita créixer per sobre del 2% per assegurar la creació d'ocupació.

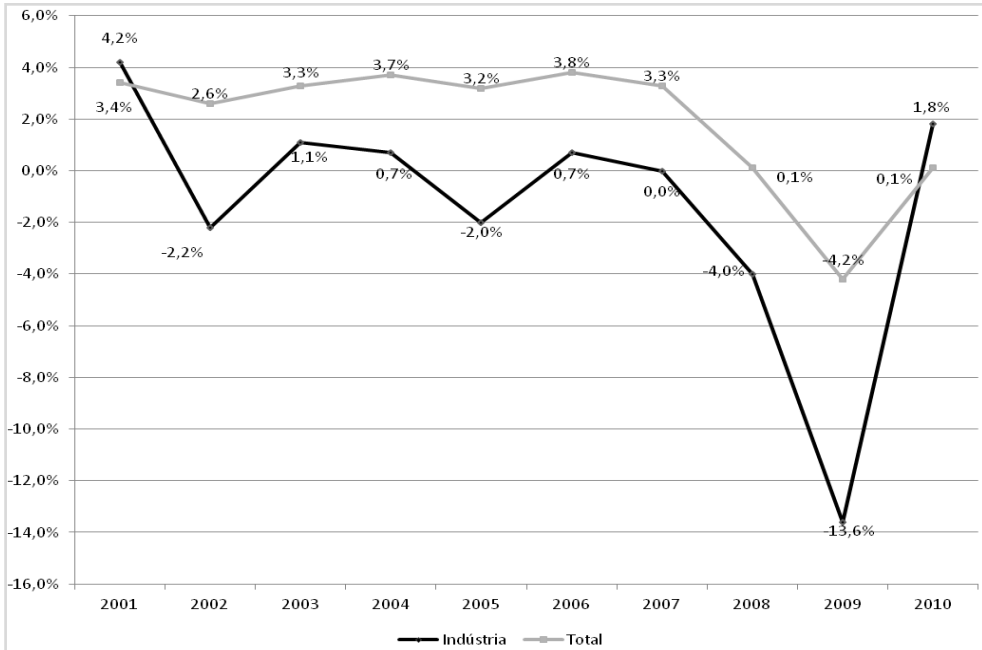
Per sectors, el PIB de l'agricultura presenta un comportament més inestable que el del total de l'economia catalana, amb una trajectòria en forma de dents de serra. D'altra banda, en el pitjor any, el 2009, aquest sector presenta un creixement important. Cal tenir en compte però que es tracta d'un sector comparativament menor en el conjunt de l'economia catalana, i per això té poca incidència en el total dels seus resultats.

Gràfic 4.2. Evolució del creixement mitjà anual del PIB de l'agricultura a Catalunya

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

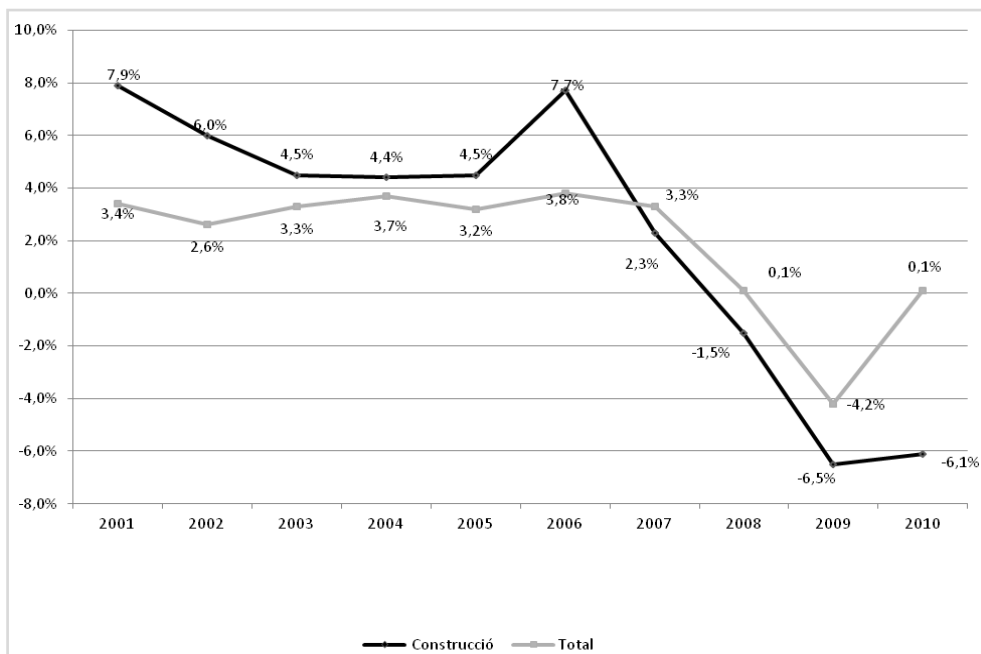
El creixement del PIB Industrial al llarg del període ha estat sempre per sota del creixement mitjà. La indústria, que ja havia presentat un creixement negatiu en el 2002 i el 2005, acusa també el moment de crisi de manera més accentuada que la mitjana, amb una reducció molt important del PIB l'any 2009. En canvi en el 2010, es produeix una recuperació del sector, tot presentant un creixement del PIB de l'1,8%, que incideix en la recuperació de la dada general.

Gràfic 4.3. Evolució del creixement mitjà anual del PIB de la indústria a Catalunya

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

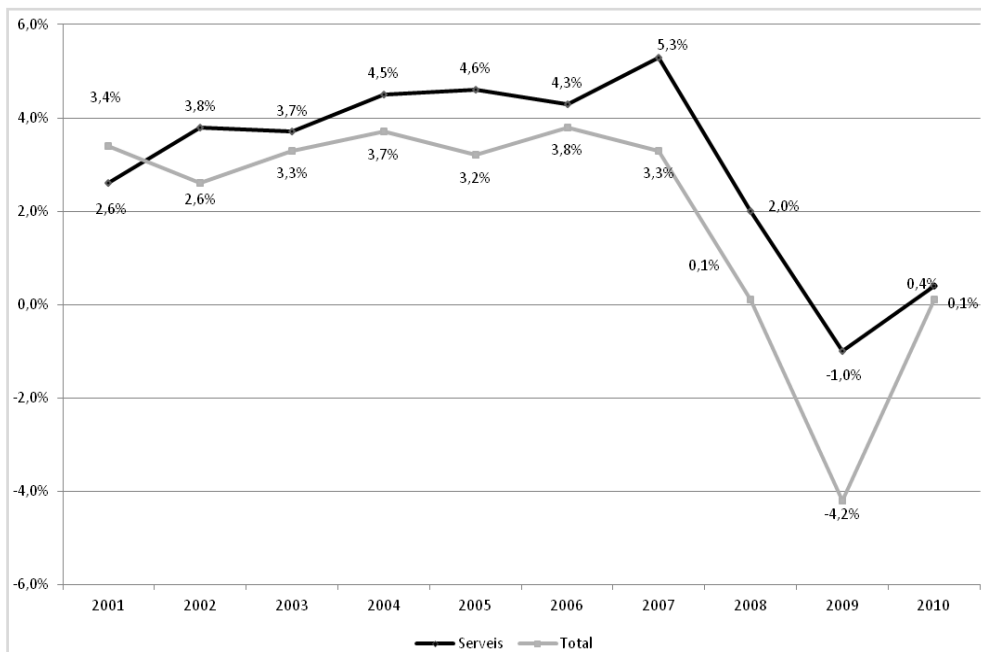
El Sector de la Construcció és especialment protagonista del període, tant en la fase de creixement, com en la de crisi. En la fase àlgida del cicle la construcció sempre va presentar taxes de creixement superiors a la mitjana. Fins i tot el 2006, l'any anterior a l'inici de la crisi financera i immobiliària, aquest sector presentava el segon increment més alt després del 2001. No obstant això, el 2007 ja es va manifestar la crisi mitjançant una reducció dràstica del creixement tot i que encara no presenta dades negatives. És a partir del 2008 quan comença la reducció del PIB de la construcció, arribant al punt mínim en el 2009, mantenint-se en el 2010 en contrast amb la recuperació que presenten la resta de sectors aquest darrer any.

Gràfic 4.4. Evolució del creixement mitjà anual del PIB de la construcció a Catalunya

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Gràfic 4.5. Evolució del creixement mitjà anual del PIB dels Serveis a Catalunya

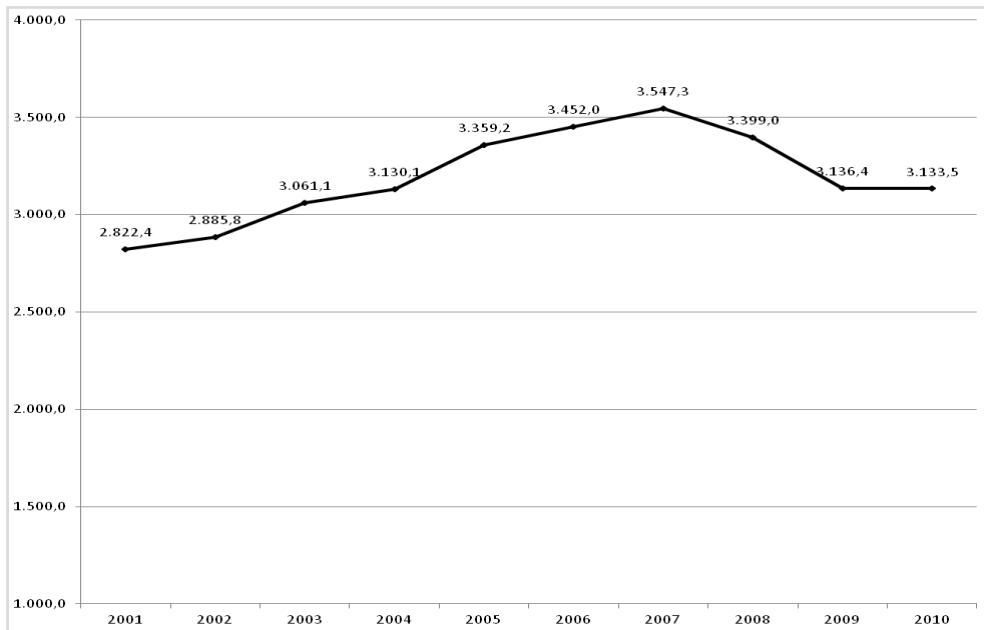

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

El Sector dels Serveis, presenta durant tot el període, excepte el 2001, millors dades que la resta d'activitats; no obstant, també pateix una reducció del PIB en el 2009, tot i que aquesta reducció és mínima i es recupera amb més claredat en el 2010.

Però, quines conseqüències ha tingut l'evolució del procés econòmic en el mercat de treball, especialment pel que fa al nombre d'assalariats? El gràfic 4.6 ens permet veure com el nombre d'ocupats no ha deixat de créixer en tot el període fins a finals del 2008, moment en què es manifesten els efectes de la crisi financera i immobiliària. La reducció d'ocupats continua fins el 2010 tot i que de forma molt moderada en aquest darrer any.

Gràfic 4.6. Evolució del nombre d'ocupats a Catalunya. 4t trimestre de cada any

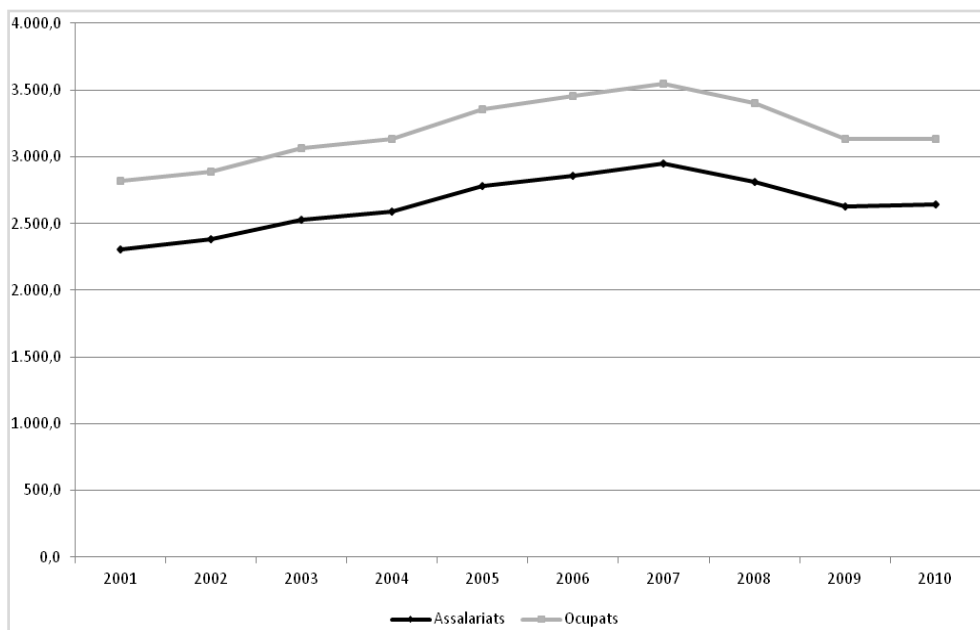

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Tenint en compte però que el nostre objectiu és comparar l'evolució del mercat de treball amb la de l'afiliació a CCOO, sembla més pertinent fixar-nos en les dades d'assalariats, atès que són aquests els que conformen les bases tradicionals de l'afiliació sindical. El gràfic 4.7 ens mostra l'evolució de l'ocupació assalariada a Catalunya. Tal com podem observar en els gràfics 4.7 i 4.8, l'evolució del nombre d'assalariats és molt similar a la dels ocupats, amb creixements i caigudes d'assalariats en els mateixos moments que l'ocupació total⁴. Ara bé, atès que en alguns moments haurem de parlar d'ocupats, per exemple en el cas de la taxa d'ocupació i la taxa d'atur, cal deixar clar que a efectes del nostre anàlisi podem utilitzar les dades d'ocupació.

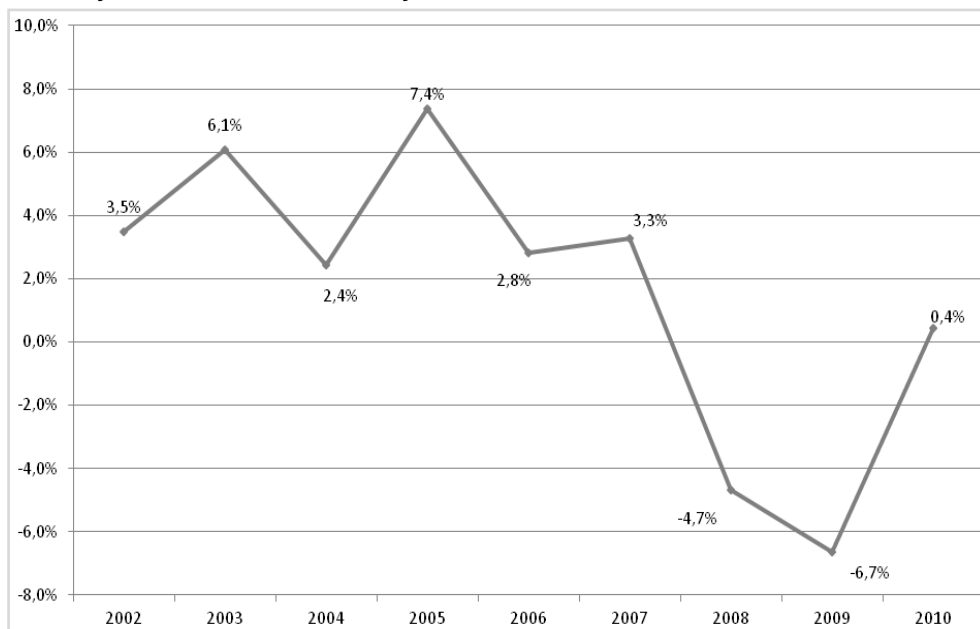
⁴ Certament, també poden formar part dels sindicats els treballadors autònoms sense assalariats al seu càrrec (TRADE), però per ara encara impliquen una molt petita proporció i és una forma d'associacionisme relativament nova per a aquests ocupats, que prefereixen altres tipus d'acció col·lectiva.

Gràfic 4.7. Evolució comparada del nombre d'assalariats i del nombre d'ocupats. Catalunya. 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Gràfic 4.8. Evolució de la taxa de creixement interanual de la població assalariada. Catalunya, 4t trimestre de cada any

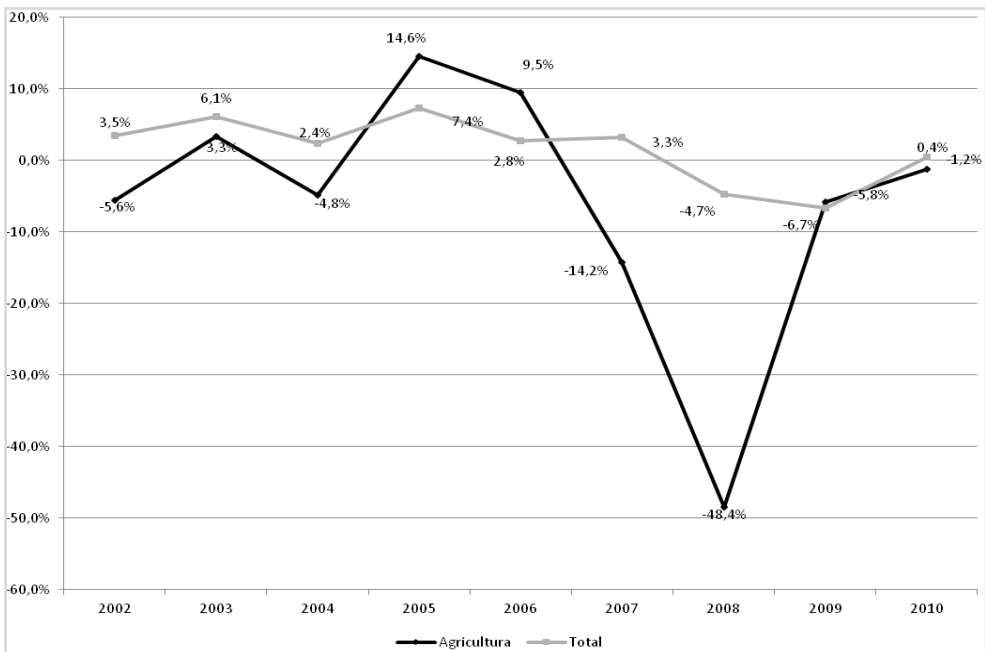

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Aprofundint doncs en aquesta línia d'anàlisi, el gràfic 4.8 ens mostra l'evolució de la taxa de creixement de la població assalariada. Entre el 2002 i el 2007, la població assalariada presenta creixements interanuals de diferent intensitat. L'any 2008 és produït per primer cop una reducció d'assalariats que encara serà més acusada l'any següent, fins que en el 2010 s'aturen les pèrdues.

Per sectors, l'agricultura alterna reduccions i augments interanuals de la seva població assalariada fins que, després de dos anys de creixement, experimenta una important caiguda l'any 2007, un any abans que a la resta dels sectors. Aquesta pèrdua d'ocupació, que es multiplica per 3 en el 2008, continua, encara que de manera força més reduïda, fins el 2010.

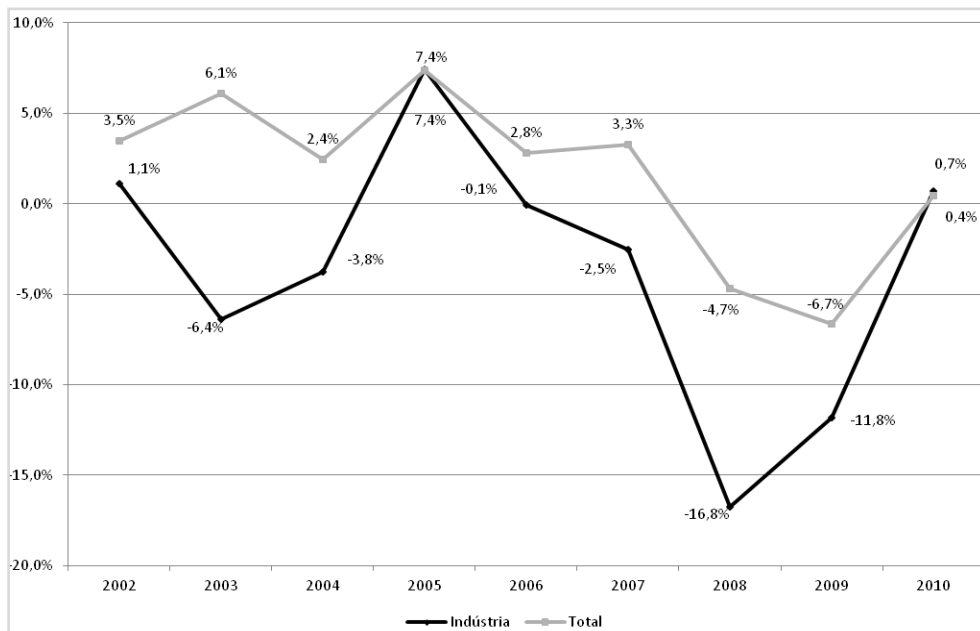
Gràfic 4.9. Evolució del creixement interanual dels assalariats a l'agricultura. Catalunya, 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

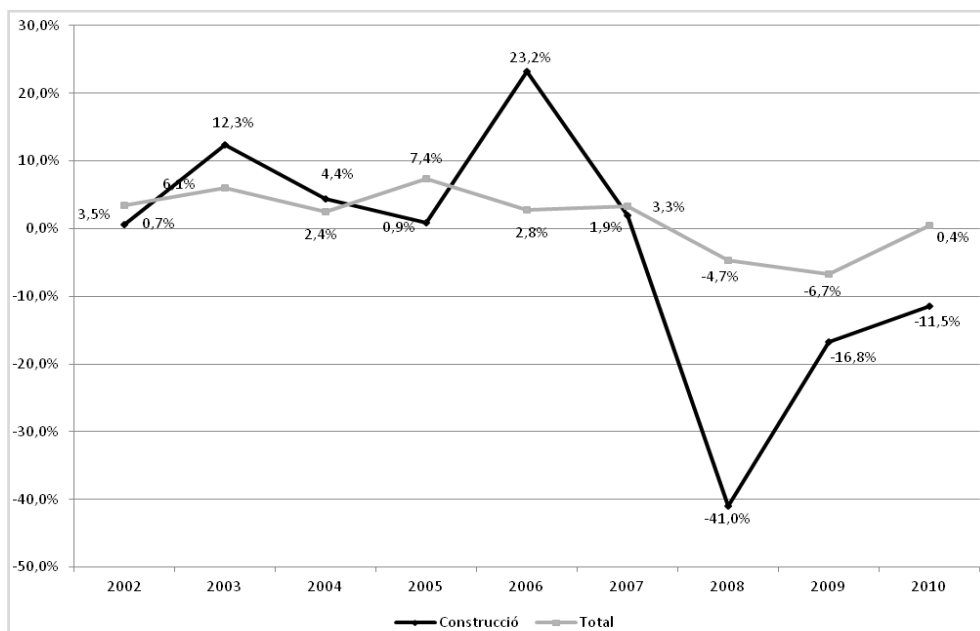
En el cas de la indústria observem una tendència general decreixent al llarg del període, només trencada en el 2005 per un pic de creixement amb la mateixa taxa que la del conjunt dels sectors. El 2008, seguint la tendència general, la indústria pateix la pèrdua d'ocupació assalariada més important, que continua el 2009. El 2010 però, la indústria presenta el primer creixement de població assalariada després de 4 anys. Aquesta evolució favorable, tot i que modesta, és superior a la de la resta de sectors.

Gràfic 4.10. Evolució del creixement interanual dels assalariats a la Indústria. Catalunya, 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Gràfic 4.11. Evolució del creixement interanual dels assalariats a la Construcció. Catalunya, 4t trimestre de cada any

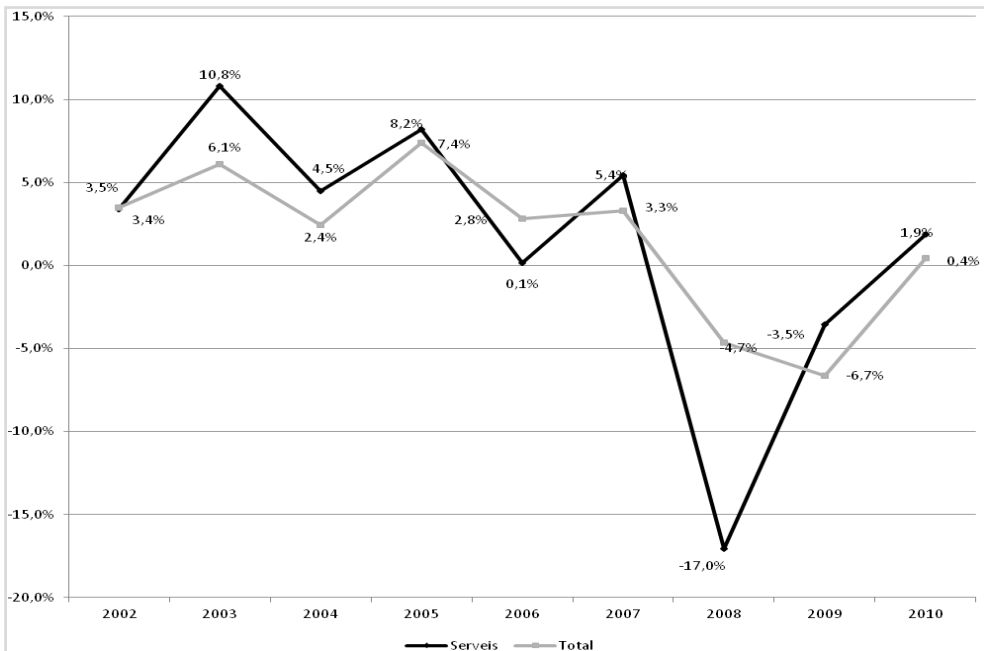

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Al seu torn, la construcció presentà creixements d'ocupació assalariada durant els primers 6 anys del període, amb un pic d'increment força important en el 2006. No obstant, l'any 2008 es produeix una fortíssima caiguda que multiplica per 4 la reducció del conjunt dels sectors. La pèrdua d'ocupació assalariada de la construcció continua encara de forma important els dos anys següents. Entre el 2008 i el 2010 la construcció acumula una pèrdua d'assalariats de gairebé el 70% respecte a la població assalariada que tenia en el 2007.

La població ocupada assalariada dels serveis presenta creixements superiors als de la resta de sectors fins el 2007, però pateix una caiguda molt superior a la mitjana en el 2008. Després d'una reducció de la pèrdua d'assalariats en el 2009, en el 2010 els serveis presenten altre cop un increment dels assalariats de gairebé un 2%, la millor dada de tots els sectors.

Gràfic 4.12. Evolució del creixement interanual dels assalariats als serveis. Catalunya, 4t trimestre de cada any

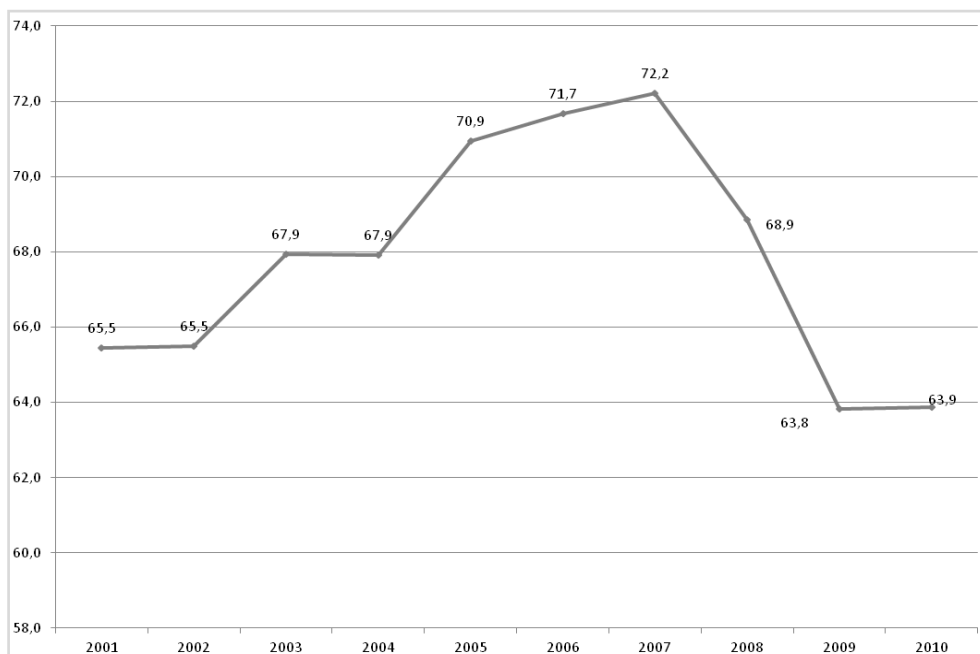
Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Anteriorment, hem vist que el nombre total d'ocupats i el d'assalariats tenen una evolució molt semblant. En una primera fase hem analitzat les tendències de creixement del nombre de persones que treballen per compte aliena, les quals són potencials afiliats a un sindicat. Ara presentarem alguns indicadors que ens donen informació dels efectes dels canvis en el mercat de treball sobre el total de la població potencialment activa i que és, per tant, població assalariada potencial.

D'una banda veurem el comportament de la taxa d'ocupació que ens informa de la proporció de persones ocupades sobre el total de persones en edat de treballar. Seguidament la taxa d'atur ens aproximarà a les dificultats de la població que vol treballar per aconseguir aquest objectiu.

La taxa d'ocupació no va parar de créixer des del 2001 al 2007, període en el qual es produeixen increments de població en edat de treballar del 2% de mitjana anual, a causa de l'arribada constant d'estrangers, i a més de la incorporació de dones al mercat de treball. A partir del 2008 comença una important davallada de més 8 punts percentuals fins el 2009. Fins que la taxa s'estabilitza en el 2010.

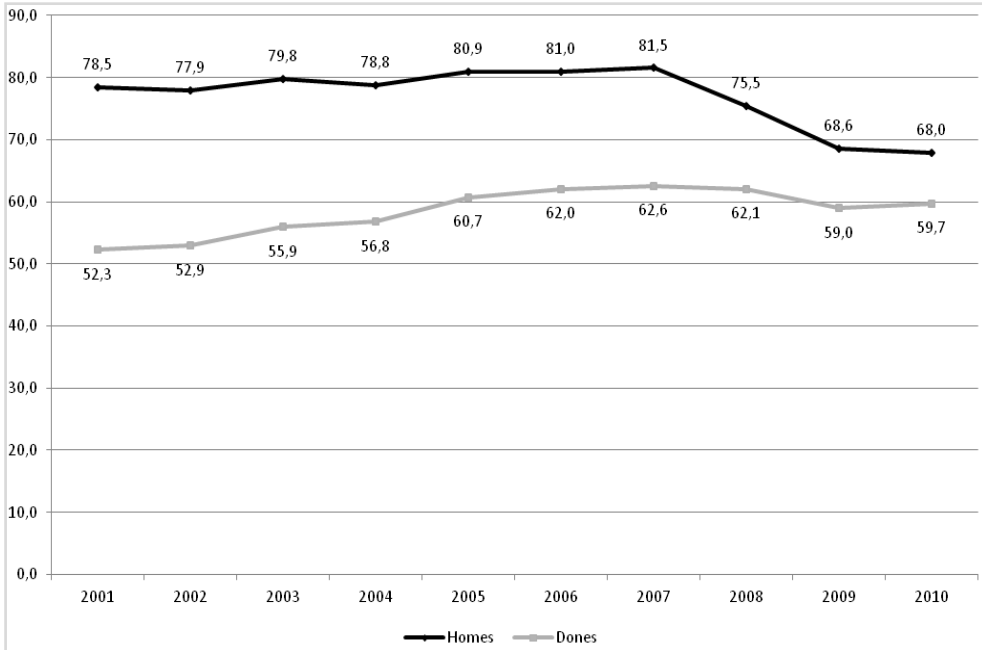
Gràfic 4.13. Evolució de la taxa d'ocupació a Catalunya. 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

L'observació de la taxa d'ocupació per a cadascun dels sexes presenta un comportament diferent en les dones i en els homes. Així com en el període de creixement (2001-2007) les dones augmenten la seva ocupació en més de 10 punts percentuals, en el període de crisi el protagonisme és dels homes que perden gairebé 22 punts. Així mateix, la taxa d'ocupació de les dones l'any 2009, el pitjor des del punt de vista de l'evolució del mercat de treball, es manté força propera a les taxes més altes del període de creixement.

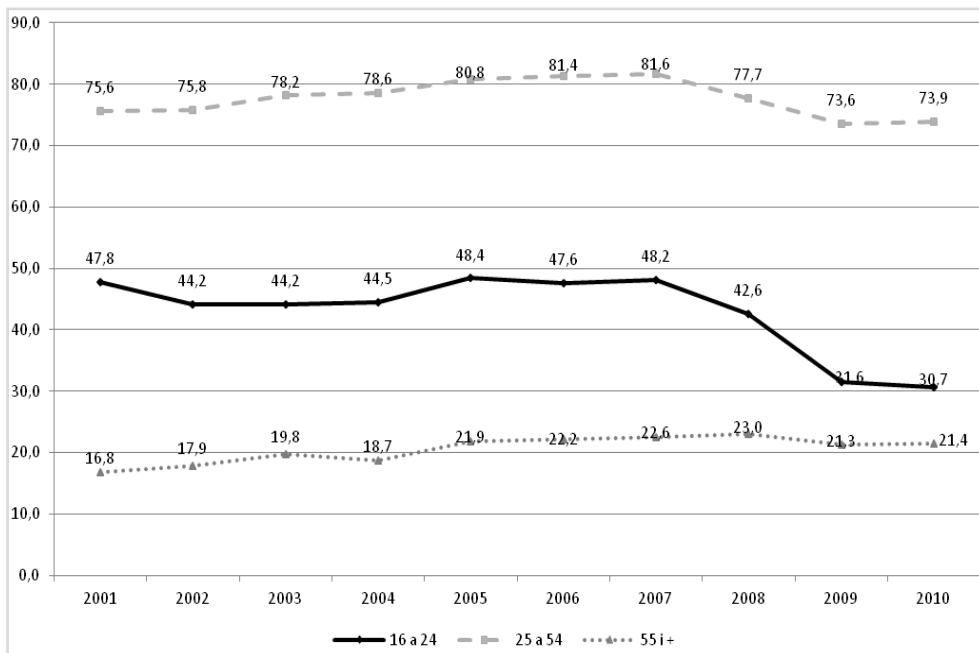
Gràfic 4.14. Evolució de la taxa d'ocupació a Catalunya per sexes.
Catalunya, 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Per introduir l'edat en aquesta panoràmica, hem utilitzat els grups que fa servir habitualment l'INE amb les dades de l'Enquesta de Població Activa. Cal considerar que el grup més jove constitueix un tram d'edat molt condicionat per la formació post-obligatòria en què participen aproximadament prop de la meitat dels joves que, naturalment, no estan cercant feina. I el grup de més edat agrupa a la població més afectada per situacions d'inactivitat principalment derivades de l'edat (jubilacions i prejubilacions). Com podem observar, les taxes d'ocupació més baixes són les del grup de més edat. El tram més afectat per la crisi d'ocupació és el més jove, amb una taxa d'ocupació que es redueix en gairebé 17 punts en dos anys.

Gràfic 4.15. Evolució de la taxa d'ocupació a Catalunya per edats. Catalunya, 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Gràfic 4.16. Evolució de la taxa d'atur a Catalunya. 4t trimestre de cada any

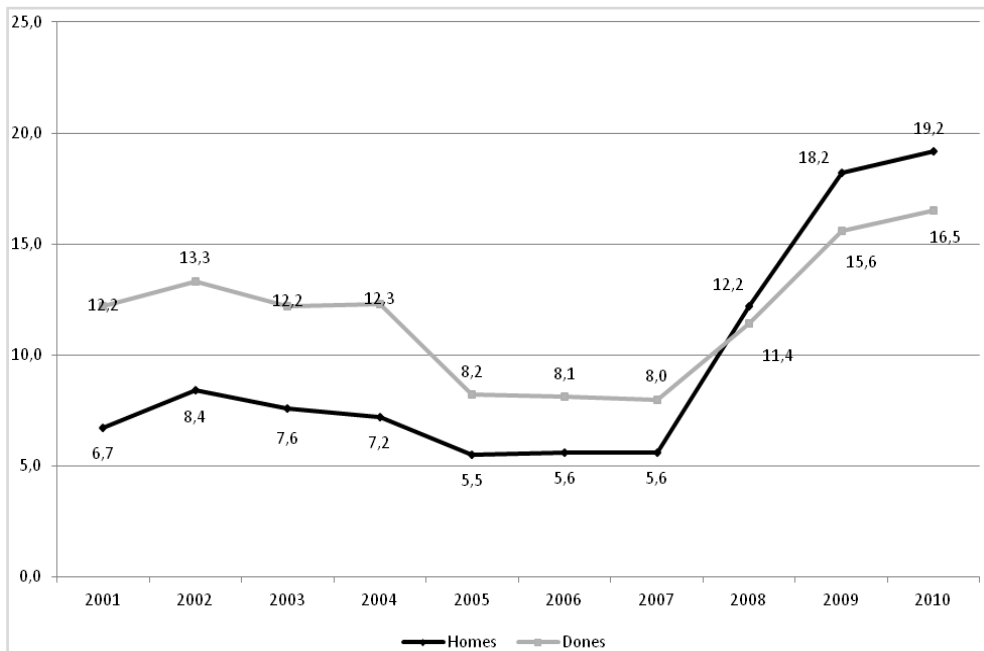

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

A partir del 2008 i després de 3 anys de registrar taxes d'ocupació molt baixes a Catalunya, la taxa d'atur inicia un fort creixement que continua fins el 2010, quan el percentatge de persones que volen treballar i no tenen feina arriba al 18%.

Després d'un període de 3 anys (de 2005 a 2007) en què el mercat laboral català presentava valors propers a la plena ocupació⁵, a partir del 2008 la taxa d'atur dels homes ha augmentat força més que la de les dones. Al final del període, el percentatge de població masculina que vol treballar i no troba feina és gairebé 3 punts superior al percentatge de la població femenina que està en aquesta situació. Això implica un canvi de situació i tendència històrica.

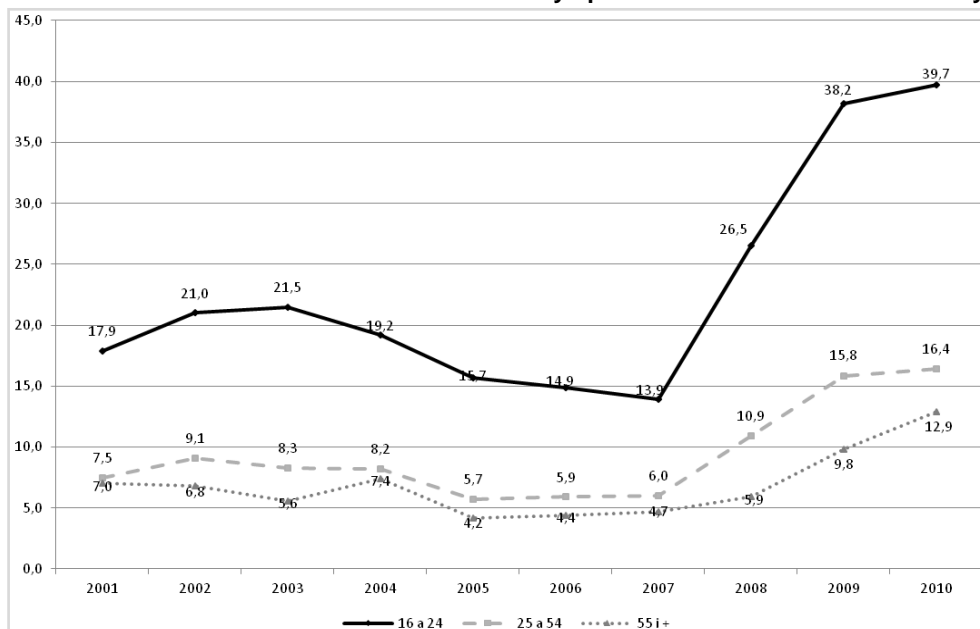
Gràfic 4.17. Evolució de la taxa d'atur a Catalunya per sexes.
4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Per edats, la taxa d'atur més alta és la dels més joves que, com ja vàiem en el cas de la taxa d'ocupació, són els més afectats per la crisi. En el 2010 la taxa d'atur d'aquest tram d'edat implica que prop del 40% dels i les joves que volen treballar no tenen feina. Després que la seva taxa d'atur es reduís 7 punts en 4 anys fins el 2007, entre el 2008 i el 2010 l'atur juvenil augmenta en més de 25 punts.

⁵ En l'actualitat la majoria dels economistes considera que es pot parlar de plena ocupació a partir d'una taxa d'atur inferior al 5%. Es parteix de la idea que, en la major part de les economies desenvolupades, un atur per sota del 5% és producte dels ajustos regulars d'un mercat de treball.

Gràfic 4.18. Evolució de la taxa d'atur a Catalunya per edats. 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

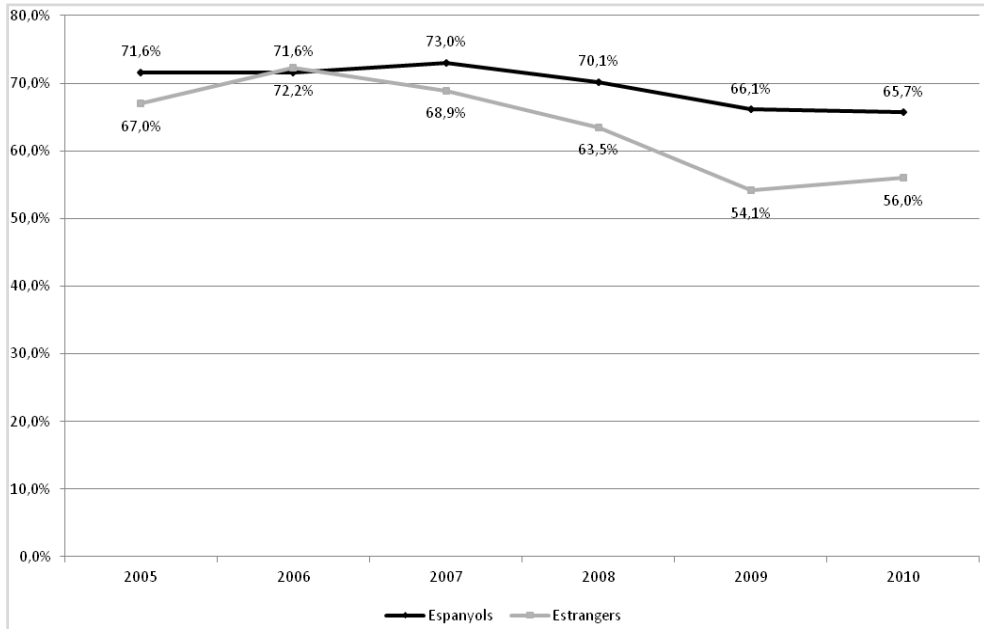
Excepte l'any 2006, la població estrangera en edat de treballar presenta taxes d'ocupació inferiors a les de la població de nacionalitat espanyola. En el 2007 quan la taxa per als espanyols encara està creixent, per als estrangers comença a reduir-se, arribant al seu punt més baix en el 2009. En el 2010 mentre la taxa dels autòctons continua reduint-se, la dels estrangers torna a créixer. En aquest punt cal tenir en compte que el 2010 es produeix una reducció de població estrangera potencialment activa que repercuteix en un augment de la taxa d'ocupació⁶.

La taxa d'atur dels estrangers sempre ha estat superior a la dels autòctons. Entre el 2008 i el 2009, el creixement de la taxa d'atur dels estrangers però, ha estat molt superior, la qual cosa ha fet que, malgrat que l'atur dels espanyols també hagi augmentat, la distància entre ambdós col·lectius sigui més elevada. Cal tenir en compte també, en aquest cas, que la població estrangera, per estructura d'edats i a causa del propi projecte migratori, és una població per a la qual la pèrdua d'ocupació es converteix en atur de manera pràcticament total. En el cas dels autòctons, en canvi, una part de la pèrdua d'ocupació es converteix en inactivitat. Prejubilats, joves que tornen a estudiar mentre la situació del mercat de treball no millora, dones que deixen el treball de fora de casa per tornar a dedicar-se en exclusiva al treball domèstic, en poden ser alguns exemples de transicions de l'ocupació a la inactivitat sense passar per la situació d'atur⁷.

⁶ Atès que la taxa d'ocupació és el percentatge d'ocupats sobre el total de població en edat de treballar o població potencialment activa, una reducció d'aquesta afavoreix l'augment de la taxa d'ocupació. Per a una explicació més aprofundida per al 2010 veure Garrell (2011).

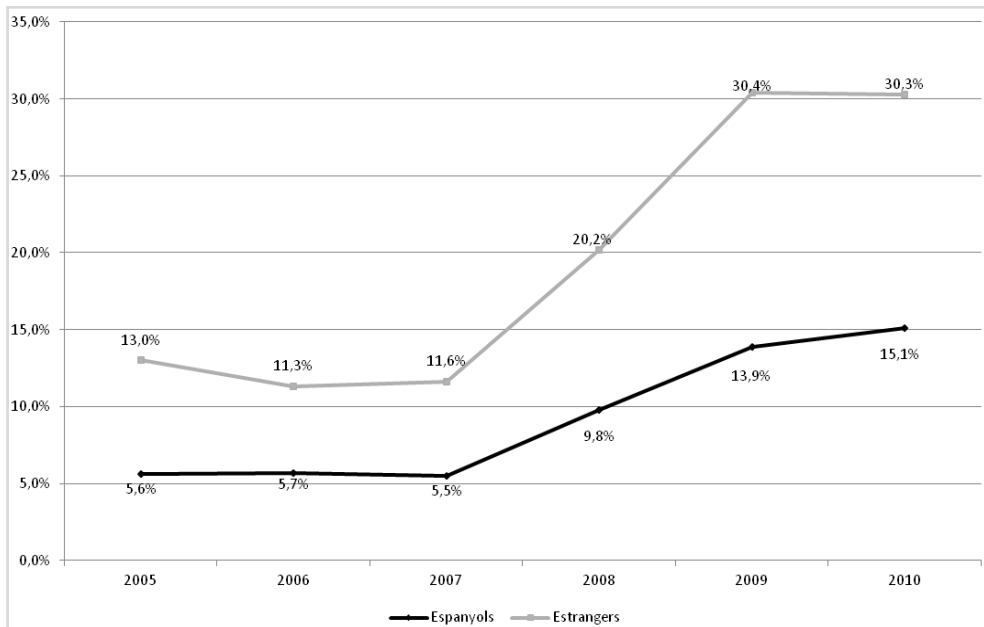
⁷ Recordem que un aturat a efectes estadístics és algú que vol treballar i no té feina i que, alhora, mostra que està buscant feina i que té disponibilitat a ocupar-la de manera immediata.

Gràfic 4.19. Evolució de la taxa d'ocupació a Catalunya per nacionalitat. 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Gràfic 4.20. Evolució de la taxa d'atur a Catalunya per nacionalitat. 4t trimestre de cada any

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Una dada relacionada amb l'ocupació, interessant de tenir en compte, és la dels expedients de regulació produïts durant el període analitzat i, especialment, la dels treballadors/res afectats per aquests expedients. El nombre d'expedients de regulació d'ocupació (ERO) és un indicador de l'evolució de l'economia i especialment de l'ocupació. D'altra banda, tal com veurem en el capítol següent, els ERO es donen normalment en empreses d'una certa dimensió (en nombre de treballadors/es), condició també necessària per a l'existència de delegats sindicals, ja que en les empreses amb menys de 6 assalariats/es no hi pot haver representació legal dels treballadors i en les de menys de 10 no hi sol ser. Aquest fet fa que siguin empreses amb més probabilitats de tenir treballadors/res afiliats/des a algun sindicat. La taula 4.1 ens mostra el total de treballadors afectats anualment per ERO i classificats segons el tipus de mesura reguladora que els afecta.

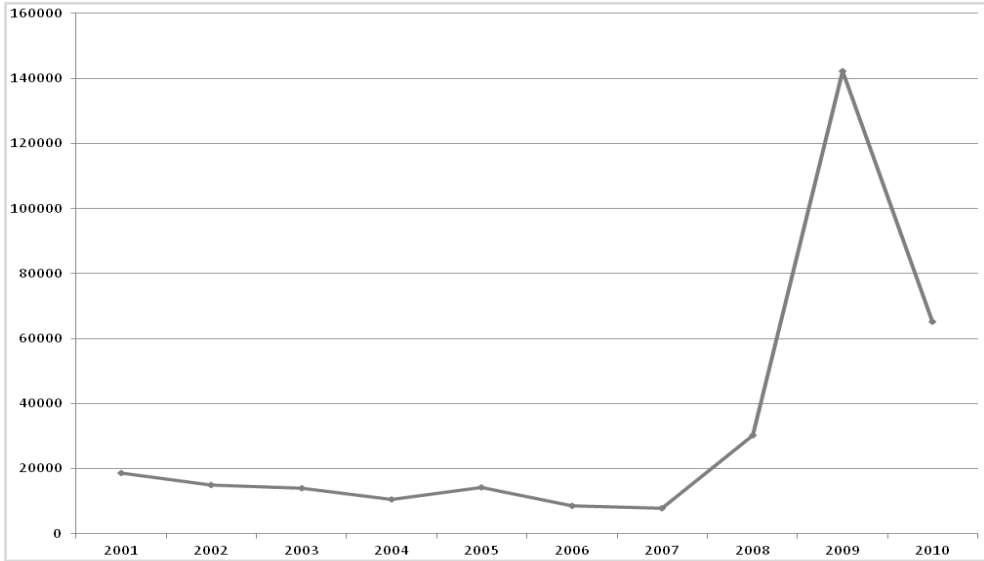
Taula 4.1. Treballadors afectats anualment per expedients de regulació d'ocupació a Catalunya per tipus de mesures

	total	extinció	suspensió	reducció
2001	19.091	9.172	9.630	289
2002	15.101	8.280	6.198	623
2003	13.945	10.770	2.583	592
2004	10.631	7.782	2.756	93
2005	14.169	8.168	5.941	60
2006	8.899	7.881	968	50
2007	7.751	6.325	1.366	60
2008	30.055	9.440	19.735	880
2009	139.431	16.671	117.388	5.372
2010	65.170	13.663	29.385	22.122

Font: Boletín de Estadísticas Laborales del Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Tant la taula 4.1, com el gràfic 4.21, ens mostren que durant el període comprès entre el 2001 i el 2007 el total de treballadors afectats per ERO s'ha anat reduint de manera continuada amb l'excepció de l'any 2005. A partir del 2008 tornen a augmentar, especialment en el 2009 quan gairebé es multipliquen per 5 respecte el 2008. En el 2010 el nombre de treballadors afectats per ERO encara és superior al del 2008.

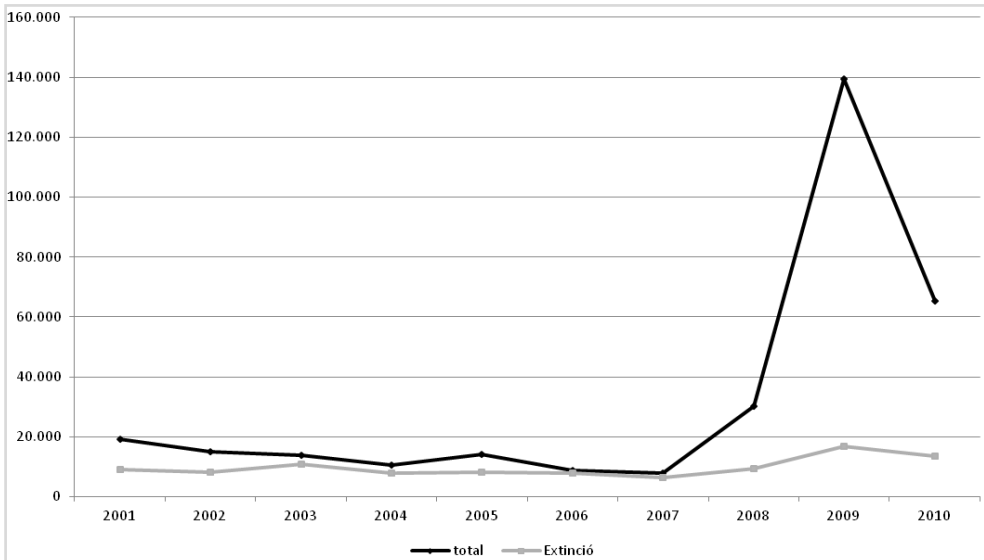
Gràfic 4.21. Evolució dels treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació a Catalunya

Font: Boletín de Estadísticas Laborales del Ministerio de Empleo y Seguridad Social

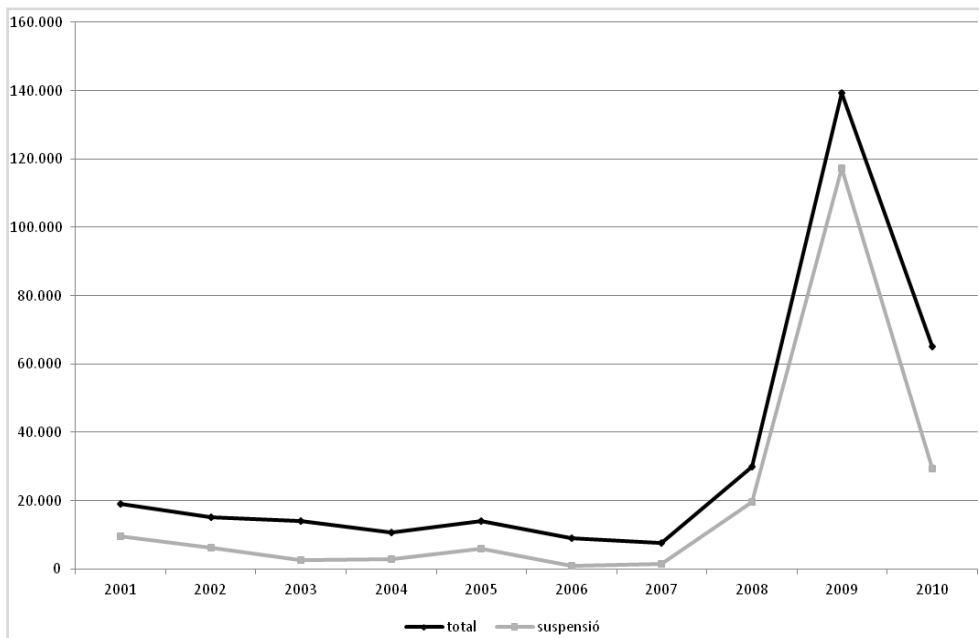
Per tipus de mesures, els tres gràfics següents mostren com les iniciatives que afecten a més treballadors en el període 2008-2010 són la de suspensió d'ocupació i la de reducció de jornada, mentre que les mesures d'extinció han augmentat menys.

Gràfic 4.22. Evolució comparada dels treballadors afectats per mesures d'extinció d'ocupació i el total de treballadors afectats per ERO a Catalunya

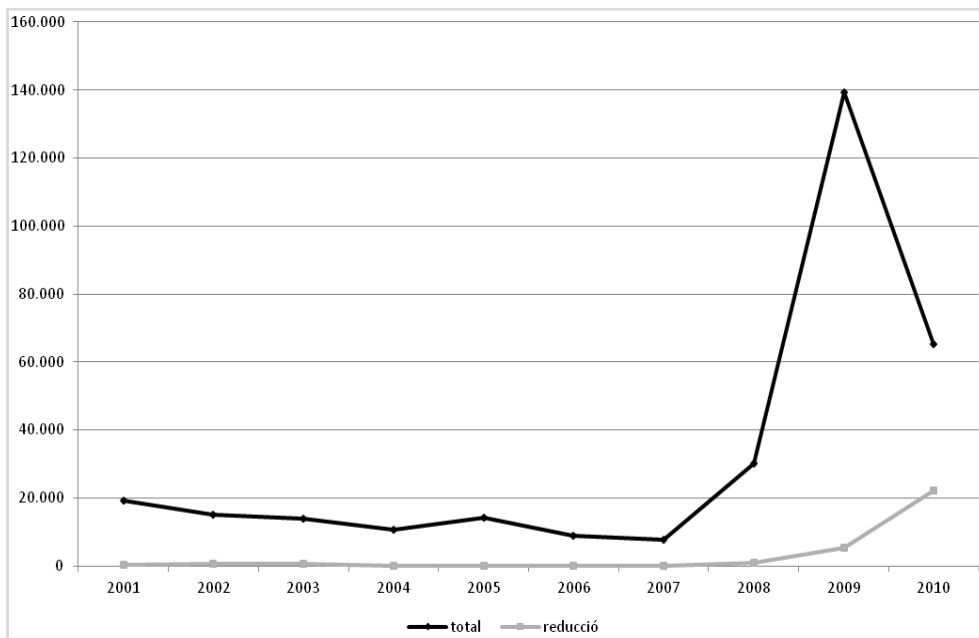
Font: Boletín de Estadísticas Laborales del Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Gràfic 4.23. Evolució comparada dels treballadors afectats per mesures de suspensió d'ocupació i el total de treballadors afectats per ERO a Catalunya

Font: Boletín de Estadísticas Laborales del Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Gràfic 4.24. Evolució comparada dels treballadors afectats per mesures de reducció de jornada i el total de treballadors afectats per ERO a Catalunya

Font: Boletín de Estadísticas Laborales del Ministerio de Trabajo e Inmigración

Resum

En el període estudiat (2001/2010), es distingeixen dues etapes generals en l'evolució de les dades relacionades amb l'economia. La primera és una etapa de creixement general sostingut que va del 2001 fins al 2007, on la construcció és la protagonista del creixement, tot i que els serveis també augmenten, mentre que la indústria presenta reduccions del PIB o creixements molt minsos. La segona etapa és de clara crisi econòmica i comença el 2008 amb una reducció important del creixement que es converteix en una important reducció del PIB en el 2009. L'any 2010 el PIB no presenta pèrdua però tampoc creixement.

Els efectes d'aquesta dinàmica cíclica sobre el mercat de treball són clars i contundents. El creixement del primer període es correspon amb un augment de l'ocupació i dels assalariats i la reducció de la taxa d'atur, que es manté en termes comparatius molt baixa entre el 2005 i el 2007. A partir del 2008 es produeix una important pèrdua de l'ocupació que arriba al seu punt màxim en el 2009 i no acaba de recuperar-se en el 2010. La taxa d'ocupació que ha crescut en la primera fase es redueix espectacularment en la segona i la taxa d'atur es dispara. La construcció és el sector protagonista en ambdues fases, tant en la de creixement de l'ocupació com en la de caiguda de l'ocupació. L'altra protagonisme el tenen els més joves, que són els més afectats tant pel creixement com per la caiguda de l'ocupació, i els estrangers, que tornen a allunyar-se en termes negatius de la situació dels actius de nacionalitat espanyola, tot i que aquests també pateixen els efectes de la crisi. Per primer cop, així mateix, la ocupació masculina pateix una crisi ocupacional important, mentre les dones tenen un comportament més positiu.

D'altra banda, i directament relacionat amb la pèrdua d'ocupació, s'observen també dues fases en el volum anual de treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació. Una primera fase en què tendeixen a reduir-se fins el 2007 i una segona de creixement en què l'any 2009 mostra el pitjor registre amb diferència. Els treballadors suspesos de feina i sou de manera temporal i els afectats per reduccions de jornada, són els que augmenten més entre el 2008 i el 2010, mentre que les extincions de contracte creixen poc.

5. Relació entre l'evolució de l'ocupació i l'afiliació. Una perspectiva general

Fins ara, hem vist quina és l'estructura de l'afiliació a Comissions Obreres de Catalunya i com s'ha transformat en els darrers 10 anys. Hem descrit també l'evolució del context econòmic i els seus efectes en el mercat de treball, especialment en l'ocupació i la població assalariada. Aquest context és el marc de referència que ha influït en el procés afiliatiu del sindicat. En aquest capítol analitzarem el grau d'aquesta influència i com s'ha concretat en les diferents dimensions del comportament de l'adscripció dels assalariats a Comissions Obreres de Catalunya. Cal tenir en compte que les dades d'afiliació són totes de 31 de desembre de cada any i les d'ocupació assalariada i atur són del 4t trimestre de cada any.

La taula 5.1 mostra l'evolució, en xifres absolutes, del total dels assalariats i del total dels afiliats al sindicat entre el 2001 i el 2010. Justament podem veure-hi, d'una banda, el creixement del nombre d'assalariats fins el 2007 i el canvi de tendència a partir del 2008, amb la forta caiguda de l'ocupació assalariada del 2009. També hi trobem l'augment constant de l'afiliació a CCOO fins el 2009 i l'inici de la pèrdua d'ocupació assalariada del 2010.

Taula 5.1. Comparativa del total d'assalariats i dels afiliats a CCOO. Catalunya, a la finalització de l'any. (Milers)

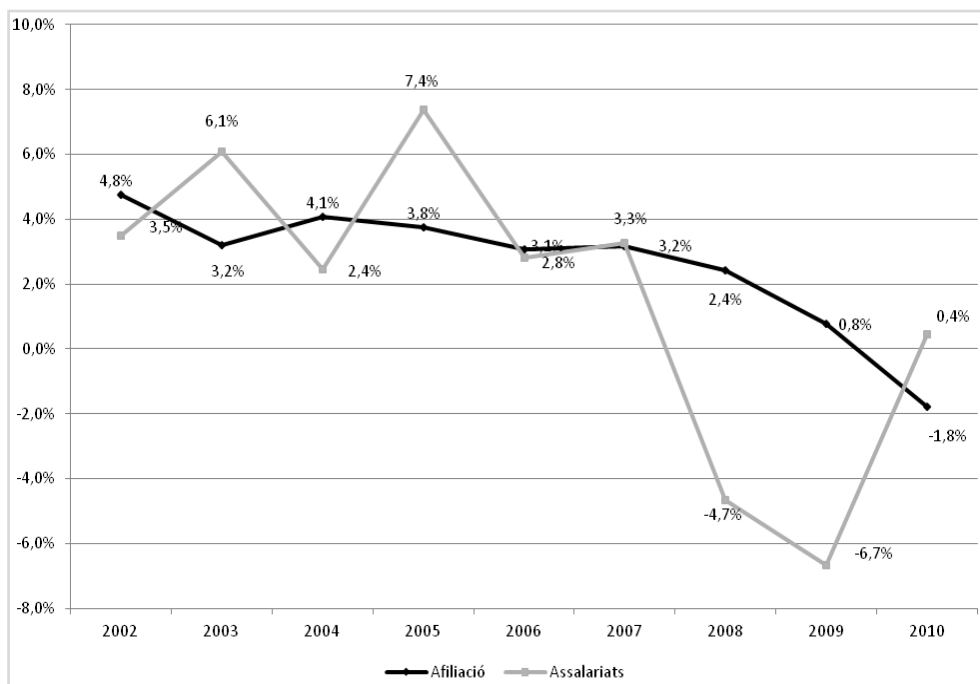
	assalariats	afiliats a CCOO
2001	2.303,20	145,97
2002	2.383,70	152,93
2003	2.528,60	157,85
2004	2.590,40	164,30
2005	2.781,20	170,48
2006	2.859,10	175,72
2007	2.952,70	181,27
2008	2.814,90	185,67
2009	2.627,50	187,10
2010	2.639,20	183,78

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Si analitzem les taxes de creixement dels assalariats i dels afiliats al sindicat que ens mostren els gràfics 5.1 i 5.2, veiem que el creixement dels afiliats es manté fins el 2009, tot i que la taxa de creixement d'aquest darrer any es força reduïda, fins que el 2010 s'inicia la pèrdua d'afiliats. El creixement dels assalariats també és constant fins el 2007, a partir d'aquí hi ha decreixement o reducció. En aquest

darrers dos anys hi trobem doncs, diferències que indiquen un comportament considerablement menys negatiu en el cas de l'afiliació sindical fins al 2009, dos anys després de l'inici de la crisi d'ocupació.

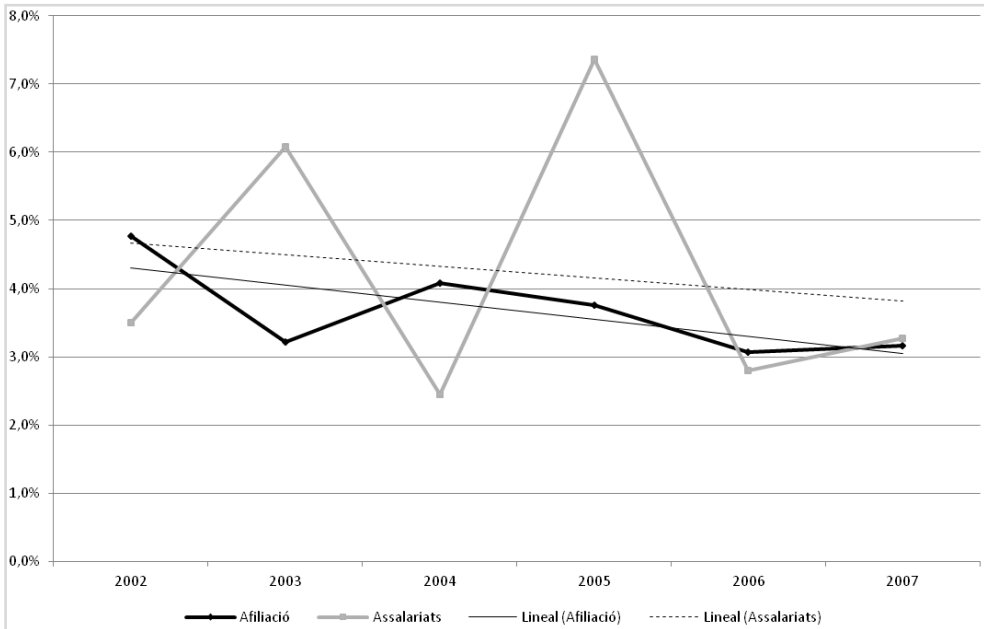
Gràfic 5.1. Evolució comparada de les taxes de creixement dels assalariats i dels afiliats a CCOO. Catalunya, a la finalització de l'any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

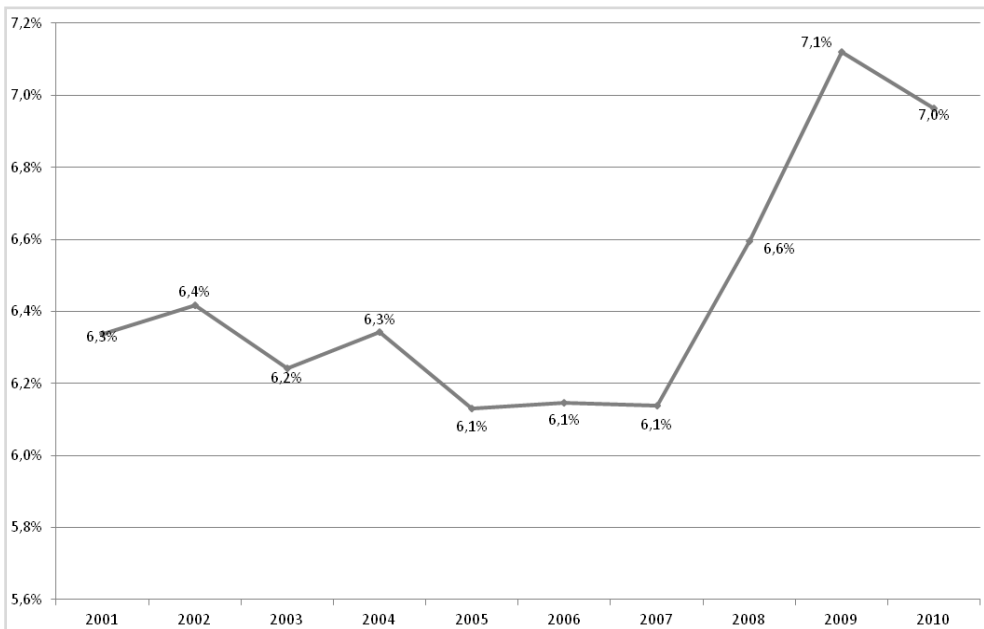
Cal tenir en compte però que entre els anys 2002 i 2007, tal com ens mostren les línies de tendència del gràfic 5.2, ambdós col·lectius presenten, en un període de creixement econòmic, una tendència general a la reducció del ritme de creixement. Aquesta similitud però sembla favorable a l'afiliació, ja que el seu percentatge sobre el total dels assalariats, varia molt poc fins l'any 2007, mentre que en el 2008 i el 2009, el període de més pèrdua d'ocupació, el pes de l'afiliació a CCOO augmenta molt clarament.

Gràfic 5.2. Tendències comparades de les taxes de creixement dels assalariats i dels afiliats a CCOO entre el 2002 i el 2007. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

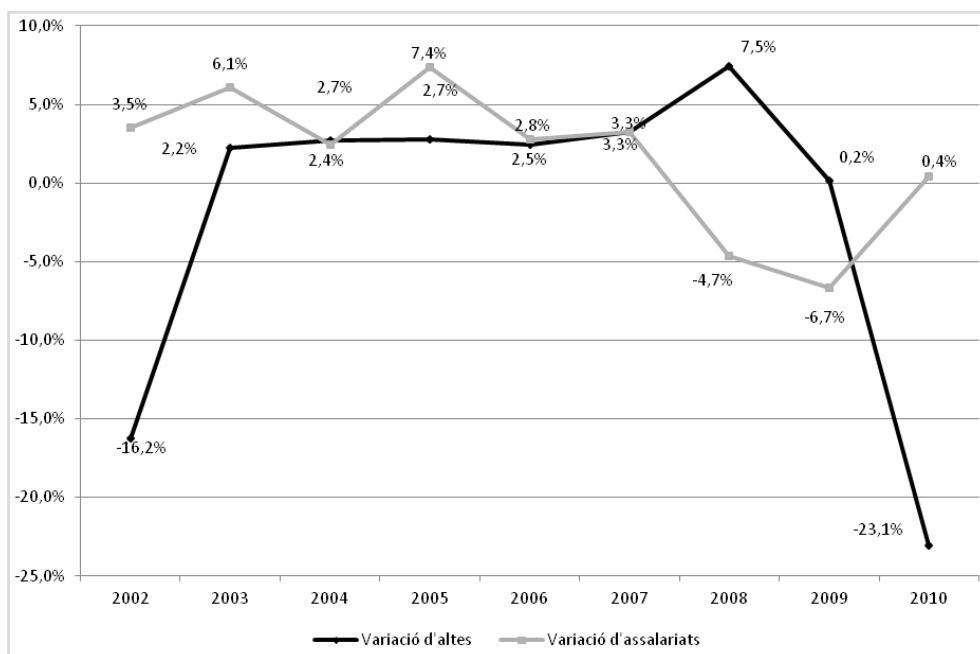
Gràfic 5.3. Evolució del percentatge d'assalariats afiliats a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

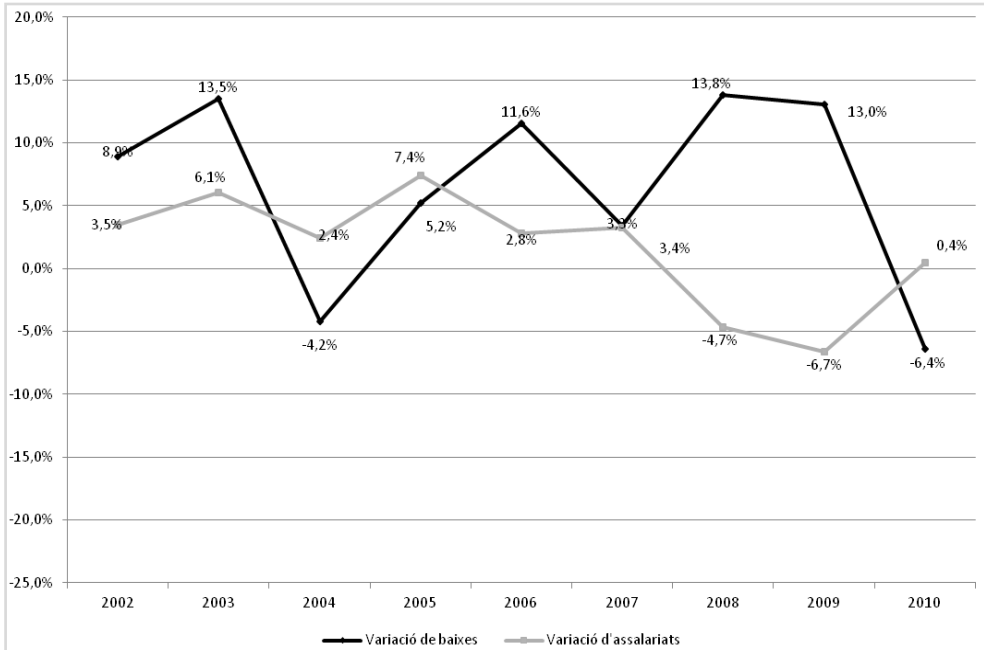
D'altra banda, si comparem l'evolució del creixement dels assalariats amb l'evolució de les altes d'afiliats/des al sindicat, observem que en el primer any de reducció dels assalariats, en l'inici de la crisi (2008), les altes al sindicat augmenten. En el segon any de crisi (2009), el de més pèrdua d'ocupació, les altes s'estanquen però encara no disminueixen. La reducció d'altes, molt important, es produeix el darrer any del període, justament quan l'ocupació assalariada no presenta pèrdues després de dos anys de fer-ho.

Gràfic 5.4. Evolució comparada de les variacions del total d'assalariats i del total d'altes d'afiliació a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Si fem la mateixa comparació amb les baixes d'afiliació destaquen dos aspectes. D'una banda podem observar que l'evolució de les baixes és menys estable que la de les altes, i de l'altra, que les baixes també augmenten en el moment en què es redueix més l'ocupació assalariada, tal com ho feien les altes, però en una proporció superior. Per tant, a la caiguda de l'ocupació assalariada la dinàmica afiliativa respon de manera parcialment contradictòria ja que, d'una banda augmenten les noves incorporacions, però també d'una altra, augmenten les sortides d'efectius.

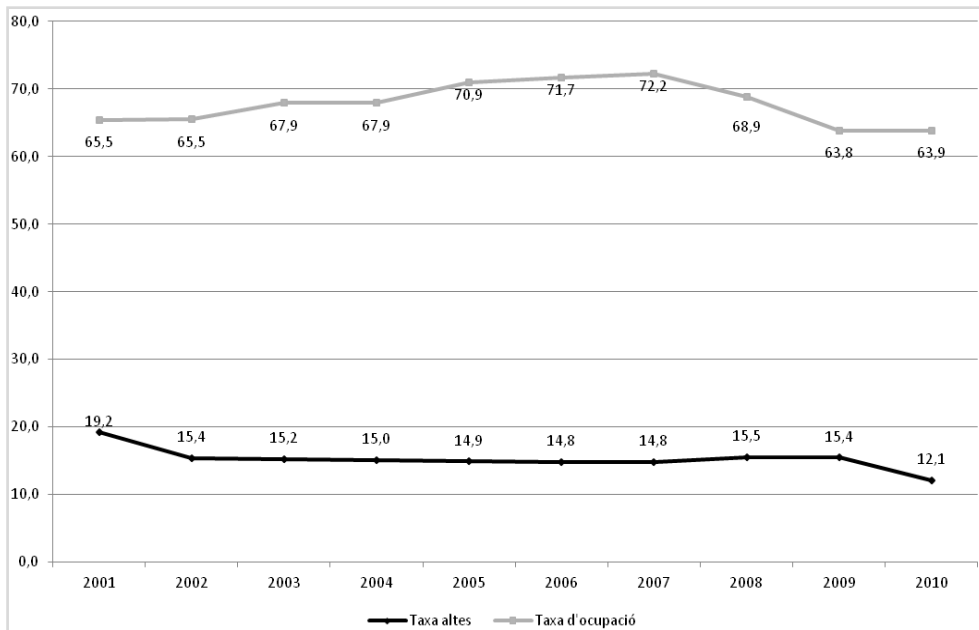
Gràfic 5.5. Evolució comparada de les variacions del total d'assalariats i les variacions del total de baixes d'afiliació a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Fins ara, hem comparat l'evolució de l'afiliació amb l'evolució de l'ocupació assalariada, però les dades d'ocupació assalariada donen una informació limitada, que convé complementar amb altres variables. Així per exemple, la reducció dels ocupats assalariats podria derivar-se de la disminució de la població potencialment activa, que és la població de 16 i més anys. Si fos així els canvis en l'afiliació podrien tenir més a veure amb els canvis demogràfics. Només les dades relatives de mercat de treball ens donen algun indicatiu de la situació en què es troba la població en edat de treballar així com d'aquella que opta per treballar, és a dir, la població activa.

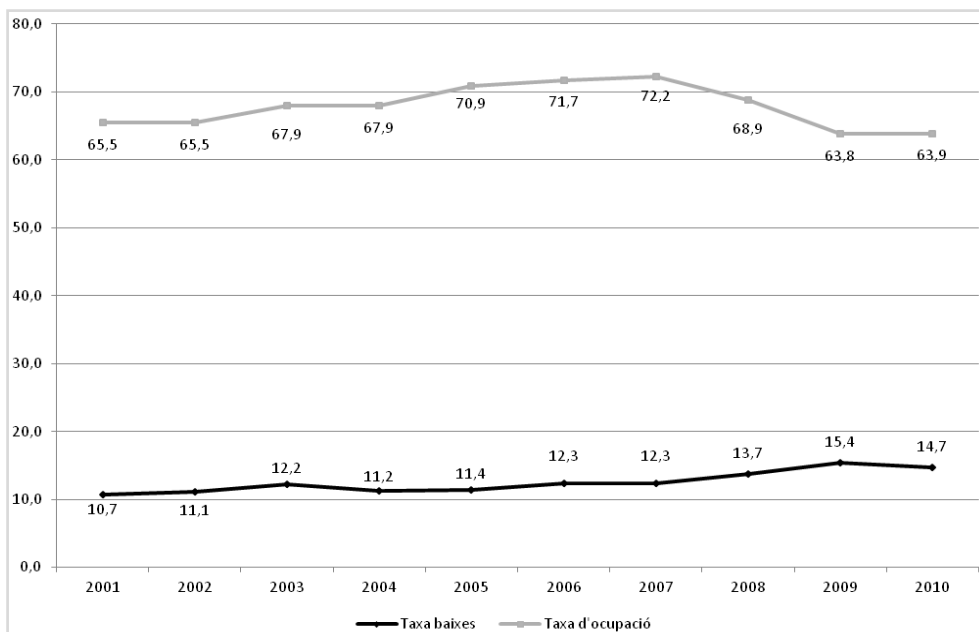
Seguidament comparem les dades relatives del comportament afiliatiu amb les taxes d'ocupació i atur. Aquestes taxes són indicadors de la situació de la població respecte el mercat de treball i permeten la comparació amb l'evolució de l'afiliació. Com podem observar en el gràfic 5.6, el percentatge de població ocupada no para de créixer des del inici del període fins el 2007. Durant aquest període, i exceptuant l'any 2001, la proporció d'altres sobre el total de l'afiliació es manté força estable amb una lleugera tendència a la baixa. De fet els dos anys amb menor taxa d'altres són els dos anys amb una taxa d'ocupació més elevada. El 2008, amb l'inici de la caiguda de la taxa d'ocupació, la taxa d'altres a CCOO augmenta i es manté l'any 2009 quan la taxa d'ocupació arriba al mínim del període.

Gràfic 5.6. Evolució comparada de la taxa d'ocupació i la taxa d'altres a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

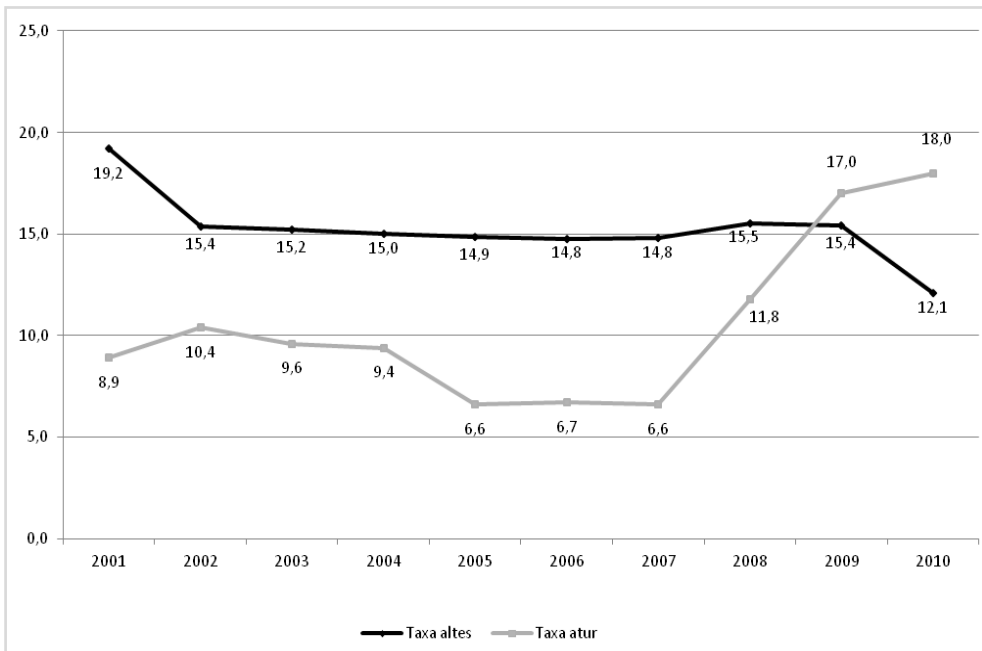
Gràfic 5.7. Evolució comparada de la taxa d'ocupació i la taxa de baixes a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

En el 2010 quan la taxa d'altres pateix una reducció de més de tres punts, aquesta caiguda contrasta amb el manteniment de la taxa d'ocupació, és a dir, cau la proporció d'altres al sindicat en un moment en què la situació global dels ocupats s'ha estabilitzat, tot i que després de dos anys de reducció. Aquesta relació podria estar indicant que la incorporació de nous afiliats no reacciona de forma immediata a l'empitjorament de la situació del mercat de treball sinó un temps després. L'evolució de la taxa de baixes (gràfic 5.7) sí que sembla reaccionar al canvi en la taxa d'ocupació en el període 2008- 2009 i tal com aquesta disminueix, la taxa de baixes presenta un creixement considerable després de dos anys d'estancament. D'altra banda, si bé la taxa de baixes al llarg de tot el període tendeix a augmentar, en tot cas en el bienni 2008-2009 ho fa amb més intensitat.

Gràfic 5.8. Evolució comparada de la taxa d'atur i la taxa d'altres a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

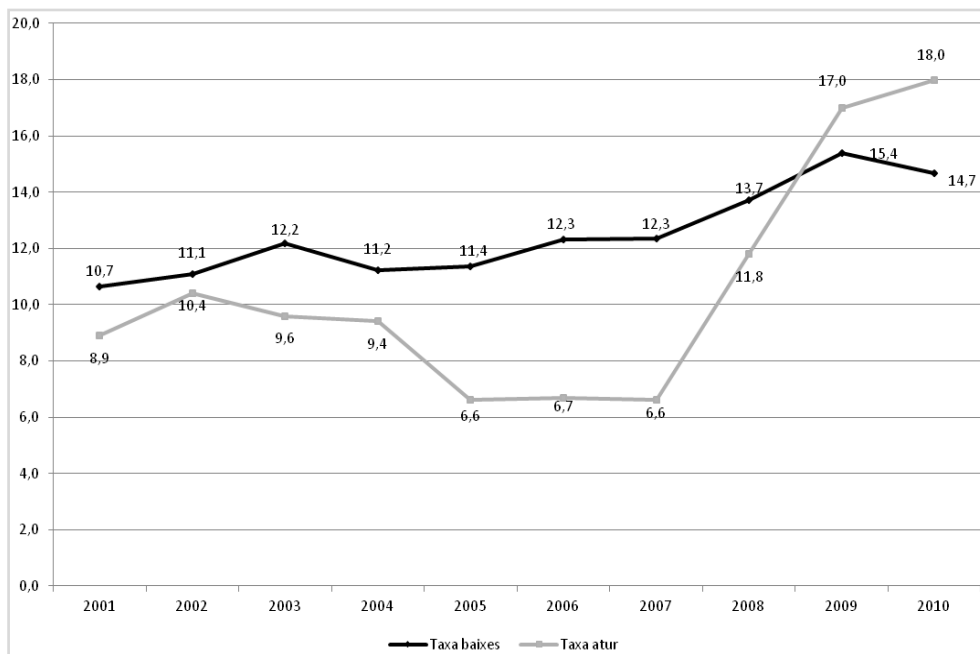

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

La taxa d'atur ens indica el percentatge de població que vol treballar i no té feina. El seu creixement assenyalava normalment un empitjorament de la situació de la població treballadora en general, que pot no ser produïda per reducció de llocs de treball sinó per un augment de la població activa (que busca treball), és a dir, per un augment de l'oferta de treball que no és correspost per un augment equivalent de la demanda de treball. El gràfic 5.8 compara l'evolució de la taxa d'atur amb l'evolució de la taxa d'altres a l'afiliació a CCOO.

La taxa d'atur presenta una tendència a la reducció en la major part de la fase de creixement i, a partir del 2008, la taxa es dispara i prossegueix el seu fort increment fins el final del període. Mentrestant, la taxa d'altres al sindicat reacciona amb un augment en el 2008, però comença a reduir-se de forma important en el 2010; és a dir, amb un desajust de dos anys. L'evolució de la taxa de baixes (gràfic 5.9) en canvi sí que respon positivament al canvi de tendència en la taxa d'atur en el període 2008- 2009, però es redueix en el 2010 quan la taxa d'atur encara està augmentant.

Gràfic 5.9. Evolució comparada de la taxa d'atur i la taxa de baixes a CCOO. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Finalment, un altre indicador de l'efecte de la crisi en el mercat de treball, els expedients de regulació d'ocupació, resulta d'especial interès en aquest estudi. Com sabem per recerques anteriors (Jódar, 2006), la posada en marxa d'un ERO produeix afiliació de tipus instrumental relacionada amb la gestió jurídica i sindical de l'ERO. En una empresa on es posa en marxa un expedient de regulació, i en la qual la representació legal dels treballadors és ostentada majoritàriament per delegats de CCOO, un nombre important de treballadors no afiliats poden decidir donar-se d'alta al sindicat per tenir l'assessorament laboral i el suport legal dels quals es beneficien els afiliats al sindicat que gestiona l'ERO des de la part dels treballadors. Des d'aquest punt de vista la variació dels ERO i la variació de les altes i les baixes d'afiliació al sindicat poden tenir alguna relació.

La taula 5.2 ens mostra els percentatges de variació de les altes i les baixes al sindicat i també dels treballadors afectats per expedients de regulació de cada any en el període del 2002 al 2010. Observant les dades es fa difícil establir una relació entre l'evolució de les tres variables. En tot cas sí que veiem que, en els anys de crisi econòmica, l'augment de treballadors afectats per ERO es dispara i aquest creixement coincideix amb l'increment de les baixes al sindicat durant aquests dos anys, així com coincideix la disminució del 2010 en ambdues variables. En el cas de les altes, amb creixements força estables entre el 2003 i el 2006, és cert que es produeix un augment comparativament important en el 2008, però en canvi en el 2009 les altes s'estanquen, en contrast amb l'espectacular creixement dels treballadors afectats per expedients de regulació, i es redueixen tal com els ERO en el 2010. Així, doncs, l'augment dels ERO sembla tenir un impacte limitat en les variacions de l'afiliació.

Taula 5.2. Comparativa de la variació relativa d'altes i baixes en l'afiliació a CCOO de Catalunya amb la variació relativa del nombre de treballadors afectats per Expedients de Regulació d'Ocupació

	variació d'altes	variació de baixes	variació d'assalariats afectats per ERO
2002	-16,2%	8,9%	-20,9%
2003	2,2%	13,5%	-7,7%
2004	2,7%	-4,2%	-23,8%
2005	2,7%	5,2%	33,3%
2006	2,5%	11,6%	-37,2%
2007	3,3%	3,4%	-12,9%
2008	7,5%	13,8%	287,8%
2009	0,2%	13,0%	363,9%
2010	-23,1%	-6,4%	-53,3%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Boletín de Estadísticas Laborales

Resum

La reducció de l'afiliació s'inicia el tercer any de la crisi econòmica, tot i que hi ha indicis de disminució l'any anterior al disminuir el creixement per sota de la mitjana del període. En el primer any de crisi de l'ocupació les altes al sindicat augmenten, mentre disminueixen quan l'ocupació assalariada s'estabilitza altra cop a l'alça. Les baixes al sindicat augmenten quan es redueix l'ocupació i disminueixen quan aquesta es recupera.

L'augment de la taxa d'atur sembla incidir en un augment de la taxa d'altes en els inicis de la crisi d'ocupació. Però un cop aquesta ha pres cos, es destaca com tendència predominant la contrària.

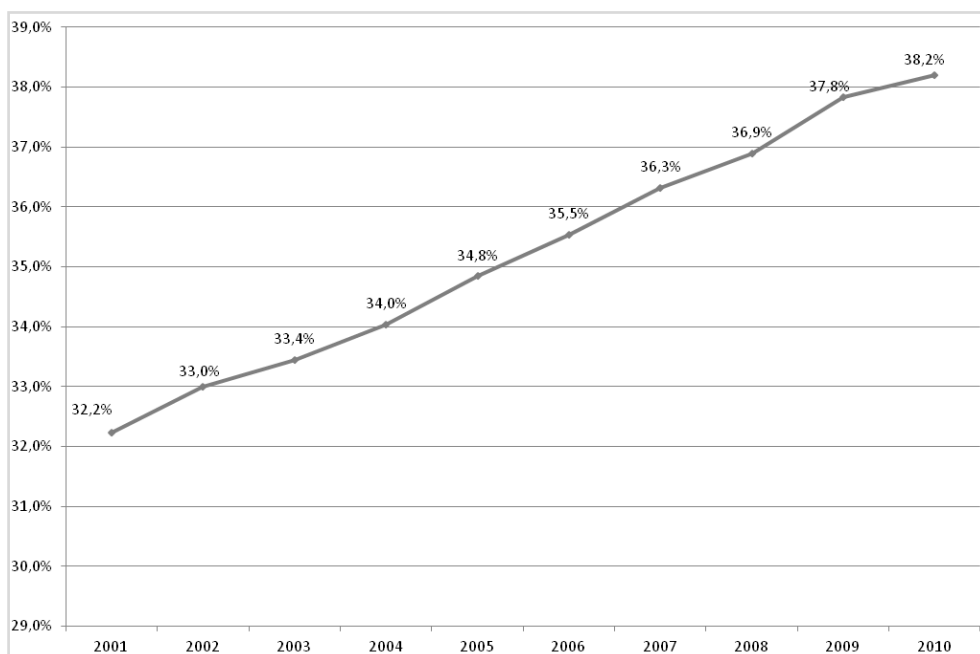
La comparació amb les xifres de treballadors i treballadores afectats per Expedients de Regulació d'Ocupació no permet establir-hi relacions al llarg del període, només en l'inici de la crisi.

En tot cas es confirma el que apunten les altres comparacions. L'afiliació al sindicat es veu afectada en sentit negatiu per la crisi de l'ocupació però no de manera immediata, els efectes es noten uns dos anys més tard. Això és així perquè a l'inici de la crisi augmenten les altes i tot i que ho fan més les baixes, la relació entre altes i baixes encara es positiva i ofereix una taxa de consolidació d'altes que permet el creixement. L'increment afiliatiu en l'inici de la crisi d'ocupació, que coincideix amb l'augment de treballadors afectats per ERO, es pot explicar en part per l'afiliació instrumental dels afectats per ERO, però també per l'augment d'acomiadaments, situacions d'atur, etc.

6. Comportament afiliatiu per sexes i evolució de l'ocupació assalariada

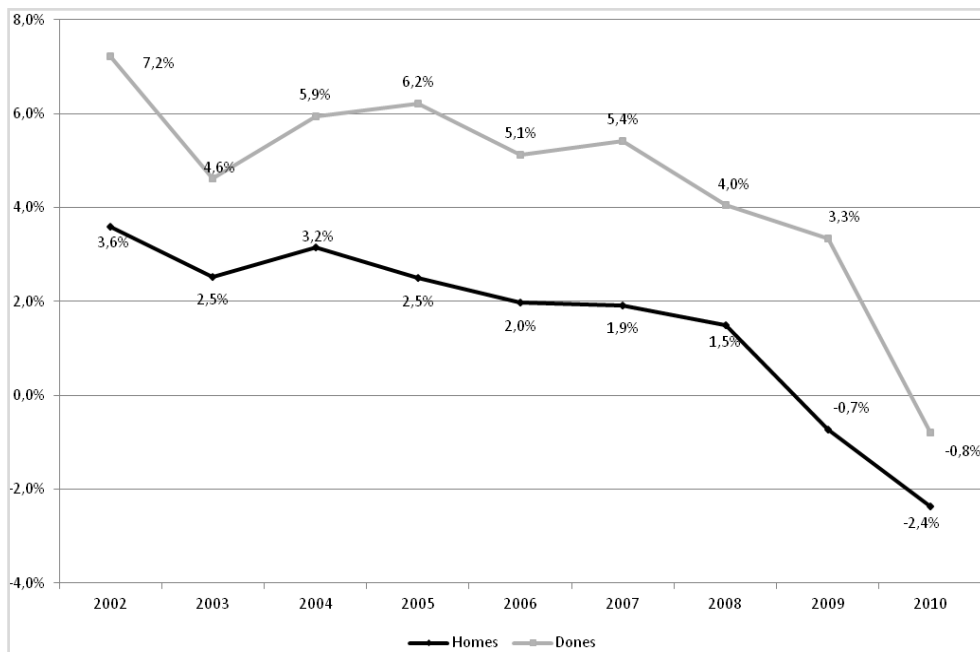
La presència de dones en el sindicat augmenta de manera sostinguda al llarg del període. El percentatge d'afiliades sobre el total de l'afiliació augmenta 6 punts en 10 anys, reafirmant que la presència de dones en el sindicat, tot i que es produeix més tard que la seva irrupció massiva en l'ocupació i l'assalariament, es va consolidant i no és un fenomen temporal.

Gràfic 6.1. Evolució del percentatge de dones sobre el total de l'afiliació a CCOO de Catalunya. 31 de desembre de cada any

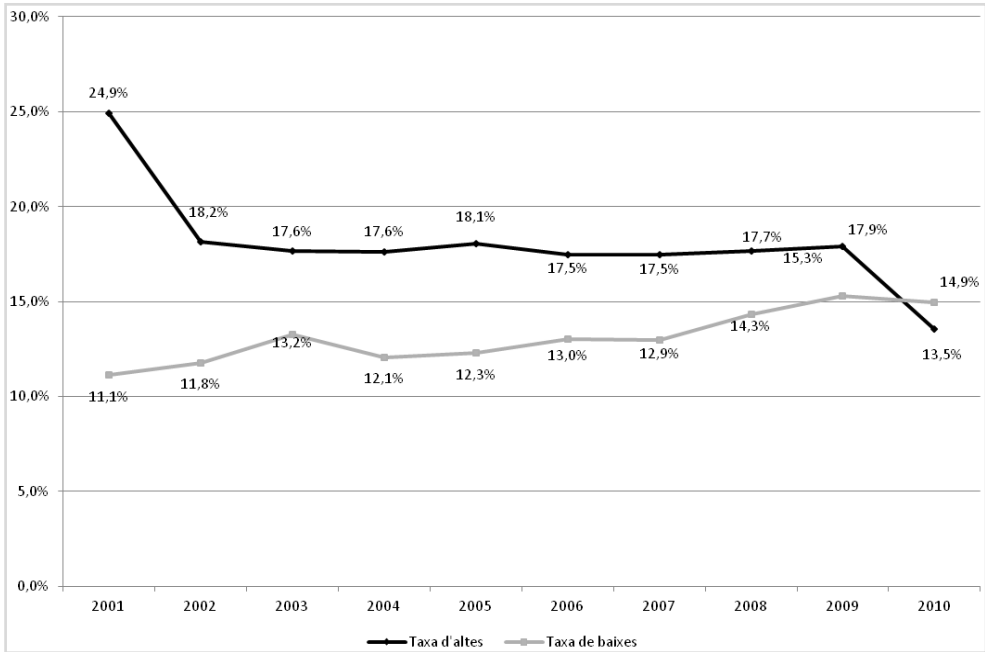
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

La taxa de creixement afiliatiu de les dones ha estat superior en tot el període a la dels homes. D'altra banda, sembla que en l'afiliació femenina hi té menys incidència la crisi d'ocupació, doncs comença a disminuir un any més tard que la masculina i ho fa amb força menys intensitat; de fet com ja hem dit abans, comparativament són els homes els que en aquesta crisi perden més ocupació i guanyen més atur; per tant, al final d'aquest període pot esperar-se un reequilibri d'efectius per gènere, no només en el mercat laboral, sinó també entre els membres de les organitzacions sindicals.

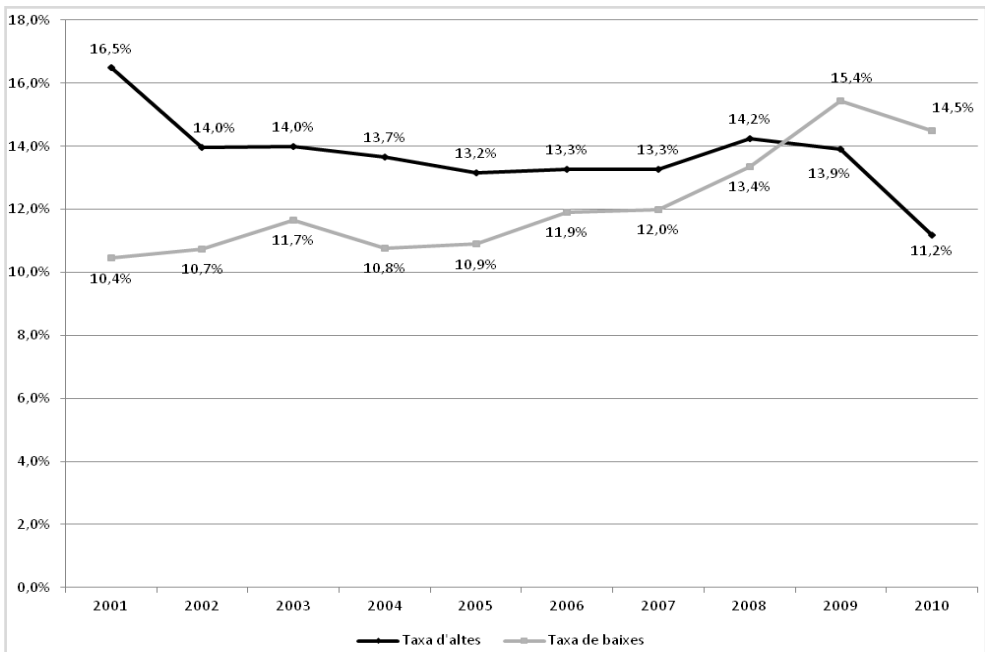
Gràfic 6.2. Evolució comparada de la taxa de creixement afiliatiu segons els sexes

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Quin ha estat el comportament d'adscripció d'homes i dones, afiliats i afiliades que dona com a resultat aquestes diferències en el creixement afiliatiu? Per trobar una resposta, s'ha d'observar els gràfics 6.3 i 6.4 que mostren l'evolució de la taxa d'altres i de la taxa de baixes tant d'afiliades com d'afiliats. Les dones presenten una taxa d'altres superior i més estable que els homes al llarg de tot el període, inclosos els dos primers anys de crisi; una tendència que no es redueix fins el tercer any de crisi. D'altra banda, però, la seva taxa de baixes no para de créixer des del 2005, augment que s'accentua a partir del 2008 fins que en el 2010 les baixes superen a les altres, produint la primera pèrdua d'afiliació. Malgrat aquestes tendències generals, el que mostra clarament el gràfic 6.3 és que, l'any en què comença la reducció de l'afiliació femenina, la taxa d'altres es redueix en més de 4 punts, mentre que la taxa de baixes no augmenta sinó que es redueix. Per tant, el creixement negatiu del 2010 és sobretot producte d'una reducció de noves afiliades.

Gràfic 6.3. Evolució comparada de les taxes d'altres i baixes d'afiliació de les dones

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

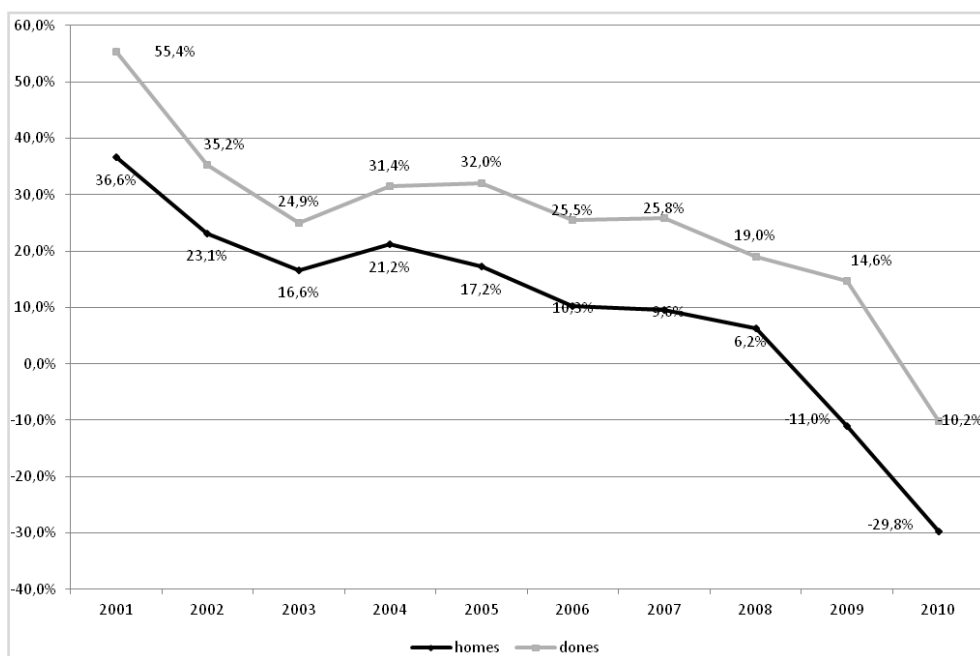
Gràfic 6.4. Evolució comparada de les taxes d'altres i baixes d'afiliació dels homes

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

En el cas dels homes (gràfic 6.4) la taxa d'altres és més reduïda que la de les dones al llarg de tot el període i manté una tendència a la disminució fins que en el 2008 creix gairebé un punt; justament en l'any d'inici de la crisi d'ocupació. L'any següent, encara que es redueix 3 dècimes, la taxa d'altres és encara superior a la dels anys anteriors a la crisi i no és fins el 2010 que experimenta un retrocés realment important. La taxa de baixes, amb una tendència a créixer des del 2005 s'intensifica clarament entre el 2008 i el 2009, i ho fa de manera encara més important que la taxa d'altres. Així doncs, el motiu pel qual la pèrdua d'afiliació masculina s'inicia abans que la pèrdua d'afiliació femenina és l'augment relatiu de les baixes; superior al que es produeix en les altes.

Com a resultat d'aquestes combinacions d'altres i baixes, les dones han consolidat les noves incorporacions molt per sobre del que ho han fet els homes, tot i la tendència a la reducció de la taxa de consolidació (gràfic 6.5). En el 2009, quan els homes ja perdien una part de l'efecte de les noves incorporacions, les dones encara consolidaven el 14,6% de les seves altes.

Gràfic 6.5. Evolució comparada de les taxes de consolidació d'altres per sexes

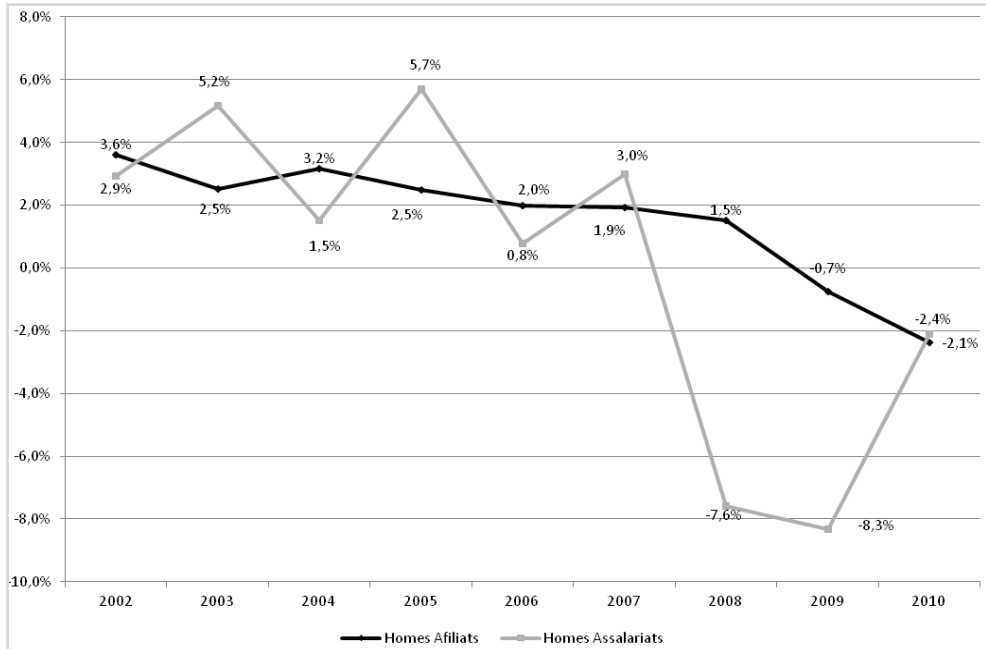

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Però, quina relació podem trobar entre aquesta evolució del comportament afiliatiu per sexes i l'evolució de l'ocupació per sexes? Els gràfics 6.6 i 6.7 comparen l'evolució de les taxes de creixement dels homes i dones afiliats/des al sindicat respecte dels assalariats/des.

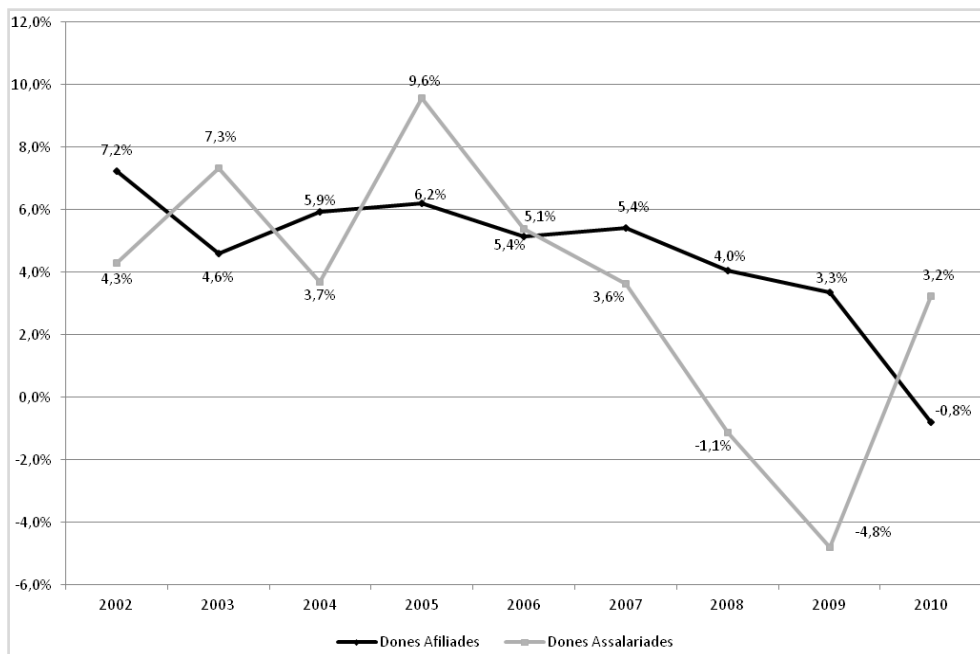
Les taxes de creixement dels homes, tant assalariats com afiliats, tendeixen a disminuir al llarg del període. En el cas del conjunt dels assalariats es produeix una pèrdua molt important d'efectius en el 2008 que continua en el 2009, els dos primers anys de crisi, i que és més lleugera en el 2010. En el cas dels afiliats, no s'inicia la pèrdua d'efectius fins al 2009, un any després; tot i que augmenta en el 2010.

Gràfic 6.6. Evolució comparada de les taxes de creixement dels homes afiliats a CCOO i del total dels homes assalariats. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Les taxes de creixement de les dones (gràfic 6.7) són superiors a les dels homes en ambdós casos. Entre el 2003 i el 2005 s'observa certa tendència d'ambdues variables a incrementar el ritme, amb més oscil·lacions en el cas de les assalariades. A partir del 2006 es redueix el creixement de les assalariades, però no de les afiliades al sindicat, que es recupera en el 2007. La pèrdua d'assalariades comença el 2008, quan s'inicia la crisi d'ocupació, mentre que en l'afiliació femenina a CCOO la reducció arriba dos anys després, quan els efectius d'assalariades ja estan tornant a créixer. Així doncs podem dir que la pèrdua d'ocupació assalariada, es retarda un any més en tenir efectes sobre l'afiliació femenina al sindicat del que ho fa l'afiliació masculina.

Gràfic 6.7. Evolució comparada de les taxes de creixement de les dones afiliades a CCOO i del total de les dones assalariades. Catalunya, a la finalització de cada any

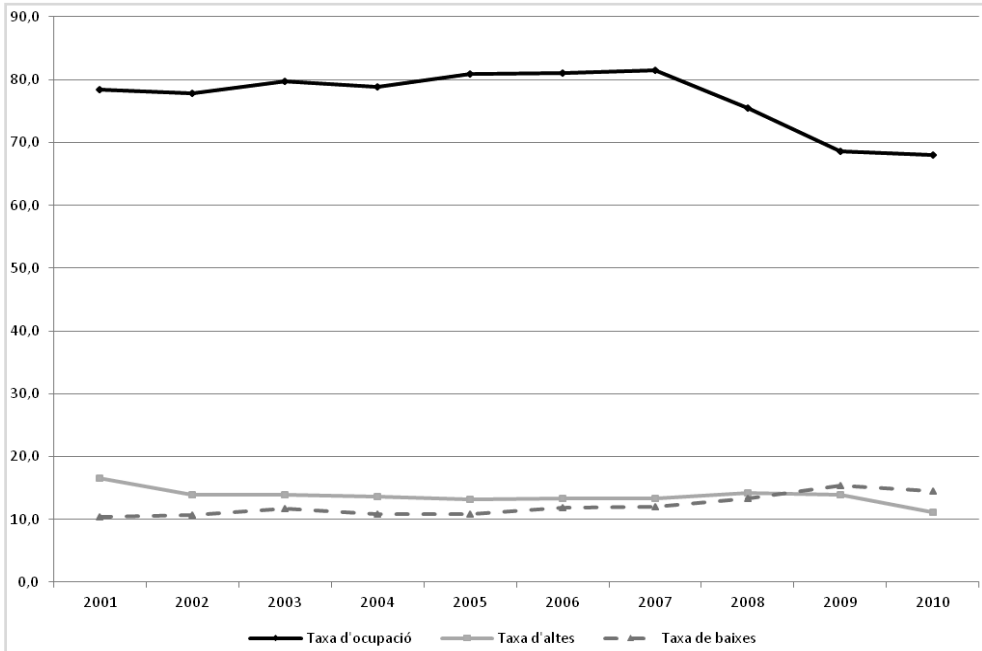
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Taula 6.1. Taxes d'altres i baixes dels homes afiliats a CCOO i taxa d'ocupació masculina. Catalunya, a la finalització de cada any

	taxa d'ocupació	taxa d'altres	taxa de baixes
2001	78,5	16,5	10,4
2002	77,9	14,0	10,7
2003	79,8	14,0	11,7
2004	78,8	13,7	10,8
2005	80,9	13,2	10,9
2006	81,0	13,3	11,9
2007	81,5	13,3	12,0
2008	75,5	14,2	13,4
2009	68,6	13,9	15,4
2010	68,0	11,2	14,5

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Gràfic 6.8. Evolució comparada de les taxes d'altres i baixes dels homes afiliats a CCOO i la taxa d'ocupació masculina. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

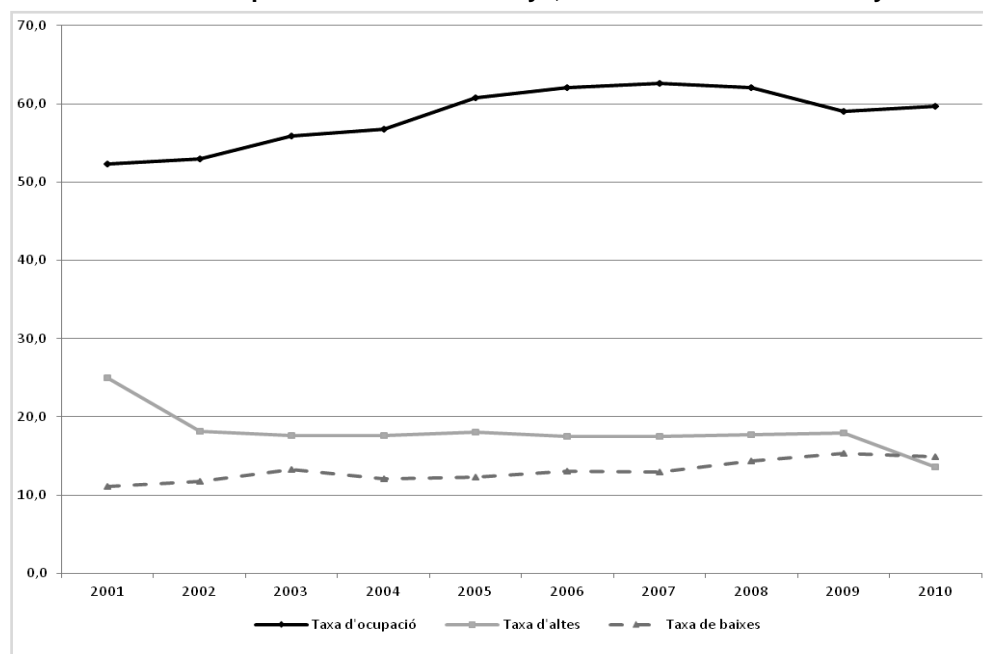
La taula 6.1 i el gràfic 6.8 comparen l'evolució de les taxes d'altres i de baixes de l'afiliació masculina amb la de la taxa d'ocupació masculina al llarg del període estudiat. Destaca el creixement de la taxa d'altres l'any 2008, any en què es produeix la més gran reducció de la taxa d'ocupació; mentre que allò que semblaria lògic fos que la reducció del percentatge de població ocupada s'esdevingués en menys adscripcions al sindicat. En canvi la taxa de baixes presenta la relació esperada amb la taxa d'ocupació, atès que augmenta la sortida del sindicat tal com augmenta la pèrdua de llocs de treball, relació que es manté també el 2009 i ja no en el 2010. La taxa d'altres respon al canvi 2 anys després de l'inici de la reducció de la taxa d'ocupació.

En el cas de les dones la taxa d'ocupació prossegueix el seu creixement fins el 2007 i el 2008 i, amb l'inici de la crisi, inicia el canvi de tendència. La taxa d'altres presenta certa reducció entre el 2006 i el 2007, en el 2008 creix lleugerament quan caldria esperar que es reduís com a resultat de la caiguda de l'ocupació. En canvi, la taxa de baixes creix força seguint la tendència de l'ocupació. És a dir, com en el cas dels homes, la taxa d'altres no respon a l'inici de la crisi al que s'espera com a conseqüència de la caiguda de l'ocupació, mentre que la taxa de baixes sí que es comporta de la manera esperada.

Taula 6.2. Taxes d'altres i baixes de les dones afiliades a CCOO i taxa d'ocupació femenina. Catalunya, a la finalització de cada any

	taxa d'ocupació	taxa d'altres	taxa de baixes
2001	52,3	24,9	11,1
2002	52,9	18,2	11,8
2003	55,9	17,6	13,2
2004	56,8	17,6	12,1
2005	60,7	18,1	12,3
2006	62,0	17,5	13,0
2007	62,6	17,5	12,9
2008	62,1	17,7	14,3
2009	59,0	17,9	15,3
2010	59,7	13,5	14,9

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Gràfic 6.9. Evolució comparada de les taxes d'altres i baixes de les dones afiliades a CCOO i la taxa d'ocupació femenina. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Pel que fa a la relació de les taxes d'altres i baixes amb la taxa d'atur, podem observar en la taula 6.3 i el gràfic 6.10 que, en el cas dels homes, durant la major part del període la taxa d'altres segueix una tendència semblant a la de la taxa d'atur; així, quan aquesta es redueix la taxa d'altres també disminueix. Es produeix una relació diferent a l'esperada, ja que una millora de la situació (reducció de la taxa d'atur) no implica un augment relatiu de les incorporacions al sindicat. Quan

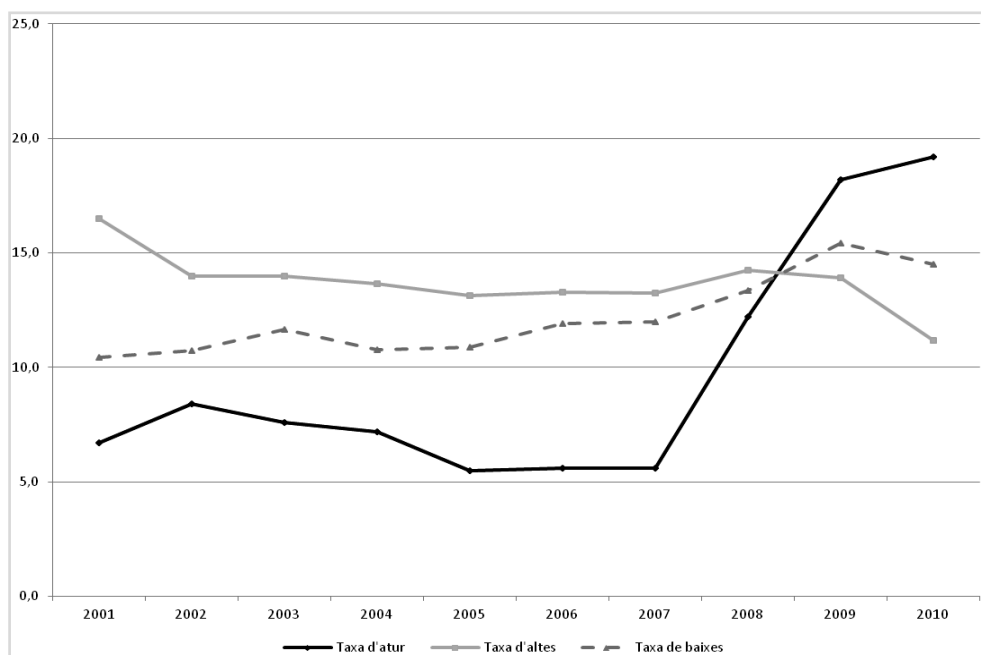
l'atur augmenta fortament en l'inici de la crisi, la taxa d'altres creix; en el segon any, però, es produeix el canvi de tendència esperat en les altes i la seva taxa comença a reduir-se.

Taula 6.3. Taxes d'altres i baixes dels homes afiliats a CCOO i taxa d'atur masculina. Catalunya, a la finalització de cada any

	taxa d'atur	taxa d'altres	taxa de baixes
2001	6,7	16,5	10,4
2002	8,4	14,0	10,7
2003	7,6	14,0	11,7
2004	7,2	13,7	10,8
2005	5,5	13,2	10,9
2006	5,6	13,3	11,9
2007	5,6	13,3	12,0
2008	12,2	14,2	13,4
2009	18,2	13,9	15,4
2010	19,2	11,2	14,5

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Gràfic 6.10. Evolució comparada de les taxes d'altres i baixes dels homes afiliats a CCOO i la taxa d'atur masculina. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

La taxa de baixes masculina segueix la tendència esperada en relació amb la taxa d'atur del 2002 al 2007. Una millora de la situació dels ocupats, amb una baixada de l'atur, es relaciona amb una reducció de la desafiliació. En el 2008, a l'inici de la crisi i amb un fort augment de l'atur, es manté aquesta relació atès que la taxa de baixes també augmenta. El 2009 però s'inicia una tendència contrària i mentre la taxa d'atur continua augmentant, la taxa de baixes comença a reduir-se.

En el cas de les dones la relació de la taxa d'altres amb la taxa d'atur no és l'esperada en la primera part del període. Sí que trobem però una relació inversa en algun moment de canvi de tendència; com en el 2005 amb una reducció important de la taxa d'atur i un augment de la taxa d'altres. Quan s'inicia la darrera crisi, l'any 2008 i també el 2009, amb un fort augment de l'atur, la taxa femenina d'altres afiliatives no disminueix, de fet augmenta lleugerament fins que finalment canvia de tendència en el 2010.

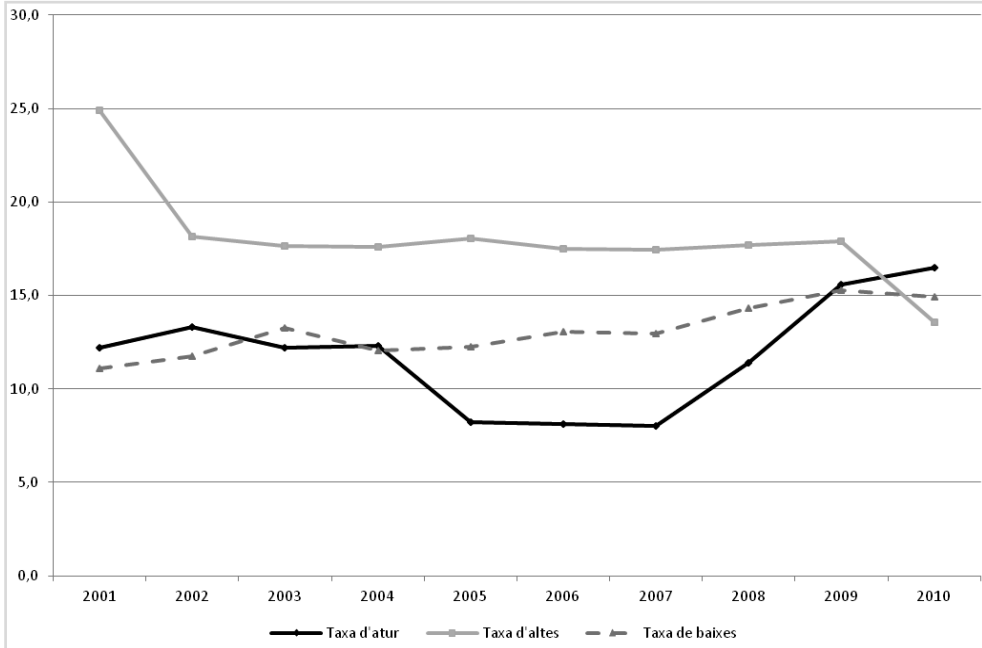
Taula 6.4. Taxes d'altres i baixes de les dones afiliades a CCOO i taxa d'atur femenina. Catalunya, a la finalització de cada any

	taxa d'atur	taxa d'altres	taxa de baixes
2001	12,2	24,9	11,1
2002	13,3	18,2	11,8
2003	12,2	17,6	13,2
2004	12,3	17,6	12,1
2005	8,2	18,1	12,3
2006	8,1	17,5	13,0
2007	8,0	17,5	12,9
2008	11,4	17,7	14,3
2009	15,6	17,9	15,3
2010	16,5	13,5	14,9

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

La taxa de baixes femenina (gràfic 6.11) tendeix a augmentar lleugerament o a mantenir-se en els moments de reducció de l'atur (2005-2007), mentre que quan la desocupació augmenta fortament en el 2008 la taxa de baixes respon amb un increment que continua en el 2009. És a dir, que en el període de bonança la taxa de baixes no sembla reflectir aquesta bona situació, en canvi sí que incorpora el moment de crisi. Per la seva banda, la taxa d'altres triga més a reflectir el canvi, especialment en el cas de les dones.

Gràfic 6.11. Evolució comparada de les taxes d'altres i baixes de les dones afiliades a CCOO i la taxa d'ocupació femenina. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

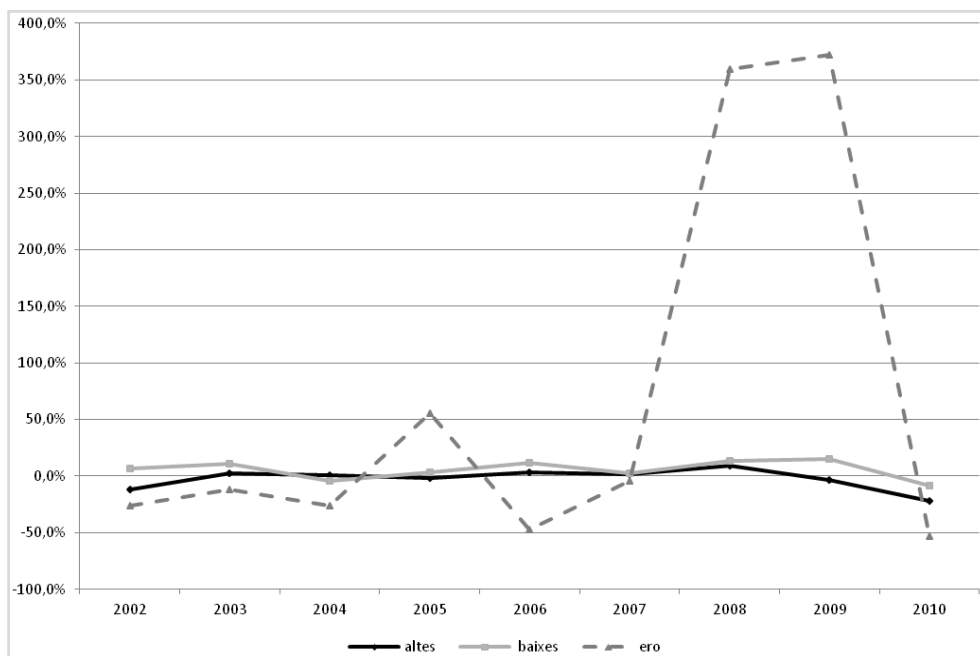
Observem seguidament la relació entre l'evolució del nombre de treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació i les tendències de creixement de les altres i les baixes d'afiliació per sexes, a través de la variació de les tres variables. El comportament esperat seria una reducció d'altres en els moments d'augment dels treballadors afectats per ERO i una augment en els moments de reducció dels treballadors afectats per ERO. Pel que fa a les baixes el comportament esperat seria una relació directa amb la variació dels treballadors afectats per expedients de regulació; és a dir un increment si augmenten aquests i una reducció de les baixes si disminueixen els treballadors afectats per ERO.

En el cas dels homes, la relació amb els afectats per ERO és molt similar a la de les taxes d'ocupació i atur (taula 6.5 i gràfic 6.12). Les baixes augmenten quan s'incrementen els afectats per ERO en la major part del període, especialment en l'etapa de crisi, seguint la lògica esperada. En canvi, les altres augmenten a l'inici de la crisi, quan hi ha un fortíssim increment d'afectats per expedients de regulació. A partir del segon any de crisi les altres comencen a davallar, però quan disminueixen més és en el 2010 que és també un any de reducció d'afectats per ERO.

Taula 6.5. Variació d'altres i baixes dels homes afiliats a CCOO i variació del nombre d'homes afectats per expedients de regulació d'ocupació a Catalunya

	altres	baixes	afectats per ERO
2002	-12,2%	6,6%	-26,0%
2003	2,6%	11,2%	-11,6%
2004	0,8%	-4,6%	-26,3%
2005	-1,4%	3,6%	55,3%
2006	2,9%	11,5%	-47,5%
2007	1,8%	2,7%	-4,6%
2008	9,0%	13,1%	359,2%
2009	-3,1%	14,7%	371,8%
2010	-21,6%	-8,3%	-53,5%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Observatori del Treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Gràfic 6.12. Evolució comparada de la variació d'altres i baixes dels homes afiliats a CCOO i variació del nombre d'homes afectats per expedients de regulació d'ocupació a Catalunya

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Observatori del Treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

En el cas de les dones, la relació també és molt similar a la que tenen les altres i baixes amb les taxes d'ocupació i atur (taula 6.6 i gràfic 6.13). Les altres continuen creixent els dos primers anys de crisi, que són els anys en què augmenten més els afectats per expedients de regulació, i es comencen a reduir en el 2010, quan els

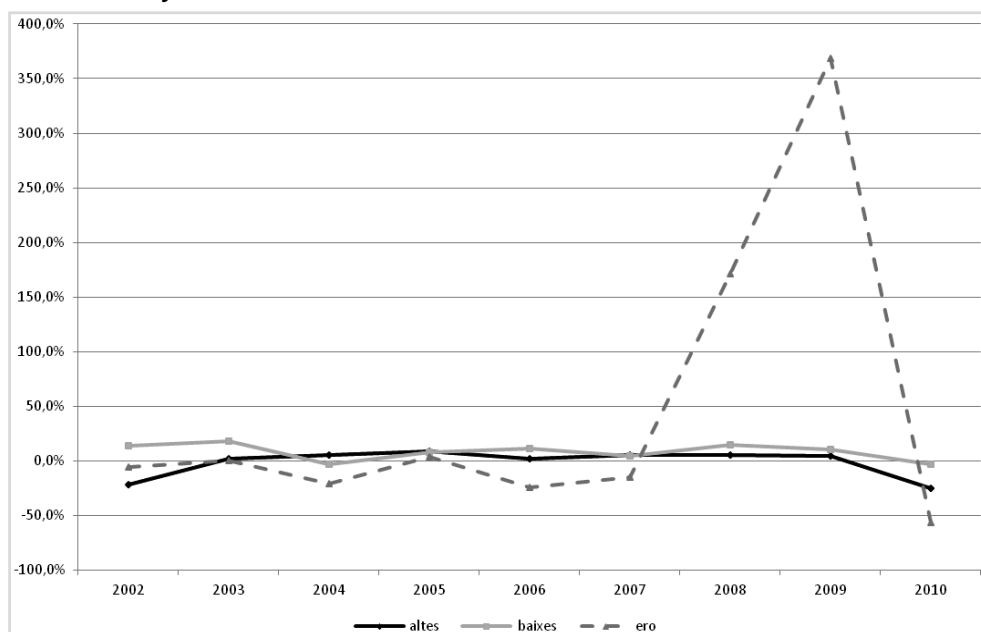
afectats per ERO es redueixen, presentant així un comportament diferent a allò esperat. Les baixes en canvi sí que responen al comportament esperat, ja que creixen en els moments de més increment del nombre d'afectats per expedients. Tot i això, cal tenir en compte que les baixes augmenten de manera similar també en anys en els quals els afectats per ERO disminueixen, com el 2002 i el 2006.

Taula 6.6. Variació d'altres i baixes de les dones afiliats a CCOO i variació del nombre de dones afectades per expedients de regulació d'ocupació a Catalunya

	altres	baixes	afectats per ERO
2002	-21,9%	13,5%	-5,5%
2003	1,6%	17,7%	0,4%
2004	5,7%	-3,4%	-20,8%
2005	8,9%	8,0%	3,5%
2006	1,9%	11,7%	-23,9%
2007	5,2%	4,7%	-15,2%
2008	5,4%	15,0%	171,3%
2009	4,7%	10,4%	368,7%
2010	-24,9%	-3,1%	-56,3%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Observatori del Treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Gràfic 6.13. Evolució comparada de la variació d'altres i baixes de les dones afiliats a CCOO i variació del nombre de dones afectades per expedients de regulació d'ocupació a Catalunya

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Observatori del Treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Resum

El pes de les dones en el total de l'afiliació a Comissions Obreres augmenta de manera important al llarg del període. Des del punt de vista dels resultats afiliatius, les dones creixen més que els homes. D'altra banda la reducció d'afiliació que es produeix a partir del 2009 és més tardana en el cas de les dones; en concret un any després, i la reducció d'afiliades és força menor que la dels afiliats.

Mentre que la disminució d'afiliades, en el període de crisi d'ocupació, està més motivada per la davallada de la taxa d'altres que per l'augment de les baixes, en el cas dels homes el declivi, que s'inicia abans i és més intens, està motivat principalment per l'augment de la taxa de baixes que conviu, a l'inici de la crisi, amb un augment important de les altes.

Si comparem el comportament per sexes de les taxes d'altres i baixes a l'afiliació amb les taxes d'ocupació i atur, i comparem la variació d'altres i baixes amb l'evolució de treballadors i treballadores afectats per ERO, veiem que el comportament de les taxes d'altres no respon a la pauta esperada. A un empitjorament de la situació d'ocupació la taxa d'altres no necessàriament es redueix, de fet en l'inici de la crisi augmenta especialment en el cas dels homes. En canvi, les taxes de baixes tendeixen a tenir un comportament dins d'allò esperat, és a dir, en una situació de reducció de l'ocupació, amb augment de l'atur i increment de treballadors i treballadores afectats per ERO, la taxa de baixes, tant d'homes com de dones, tendeix a augmentar. En tot cas, la taxa d'altres tendeix més a reflectir la crisi en el cas de les dones.

7. Comportament afiliatiu per edats i evolució de l'ocupació assalariada

Per analitzar la relació entre el comportament afiliatiu per edats i l'evolució del context econòmic i del mercat de treball, utilitzarem els tres grans grups d'edat proposats per l'INE en les dades que ofereix en l'Enquesta de Població Activa. Aquests grups d'edat es diferencien per la seva major o menor relació amb l'activitat econòmica, en funció de variables de trajectòria vital com l'etapa formativa postobligatòria o la inactivitat per jubilació.

D'entrada, el que ens mostra la taula 7.1 és l'alt percentatge d'afiliats dels quals no sabem l'edat, principalment en els primers anys del període estudiat; una manca que condiciona l'anàlisi de les dades de cada categoria.

Taula 7.1. Percentatge d'afiliats a Comissions Obreres de Catalunya per edats. 31 de desembre de cada any

	sense dades	16 a 24	25 a 54	55 i més	total
2001	9,3%	11,2%	75,5%	3,9%	100%
2002	7,9%	11,2%	77,1%	3,9%	100%
2003	7,0%	10,9%	78,1%	4,0%	100%
2004	6,3%	10,5%	79,2%	4,1%	100%
2005	5,6%	10,2%	80,2%	4,0%	100%
2006	5,2%	9,8%	80,9%	4,1%	100%
2007	4,5%	9,5%	81,8%	4,1%	100%
2008	4,0%	9,4%	82,3%	4,3%	100%
2009	3,4%	9,0%	83,1%	4,5%	100%
2010	3,1%	8,8%	83,5%	4,6%	100%

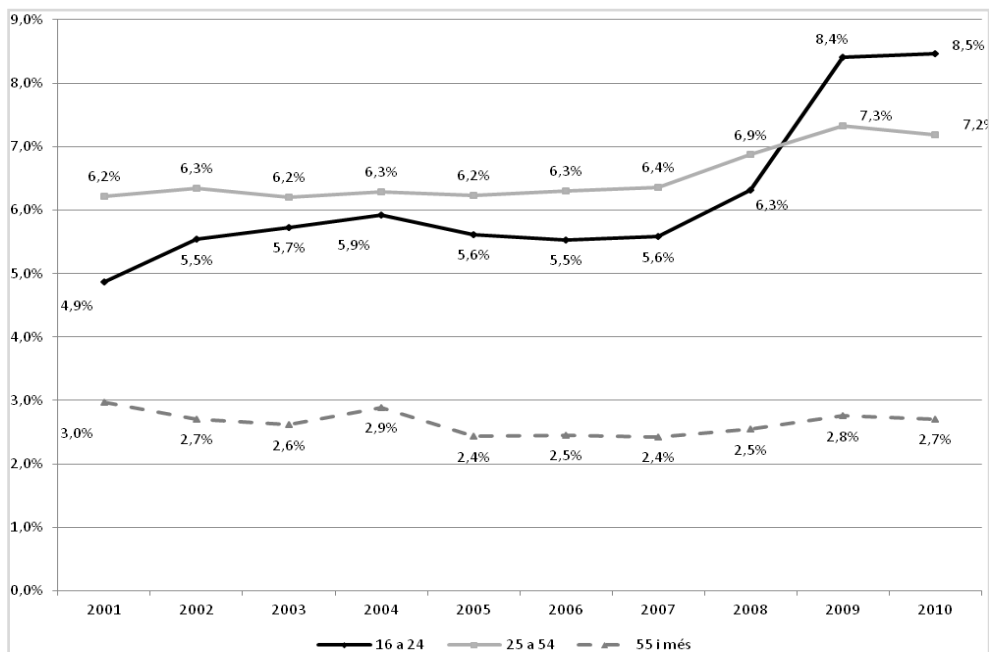
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Tenint present la distorsió que pot provenir dels afiliats sense dades, una primera impressió que podem extreure és que el grup més jove redueix el seu pes, mentre que els altres dos grups l'augmenten. Si comparem aquestes tendències amb l'evolució dels assalariats pels mateixos grups d'edat, veiem que també el percentatge d'assalariats de 16 a 24 anys disminueix en una proporció superior a la reducció de la proporció d'afiliats d'aquestes edats.

Si comparem la taxa d'afiliació, és a dir, el percentatge d'assalariats que estan afiliats a CCOO per cada tram d'edat, observem que el grup central ha mantingut una taxa molt estable fins l'any d'inici de la crisi. En dos anys els afiliats de 25 a 54 anys han augmentat el seu pes entre els assalariats d'aquestes edats en gaire-

bé 2 punts. Els més joves, després de presentar una lleugera baixada de la taxa d'afiliació durant els anys de major ocupació (2005 a 2007), incrementen el seu pes en més de dos punts, en el període que va del 2008 al 2010; de fet, en aquesta etapa es converteixen en el grup amb la taxa d'afiliació més elevada. El grup de més edat no experimenta variacions tant importants, tot i que també presenta un lleuger increment de la seva taxa d'afiliació en el període de crisi.

Gràfic 7.1. Evolució comparada de la taxa d'afiliació a CCOO per edats. Catalunya, a la finalització de cada any

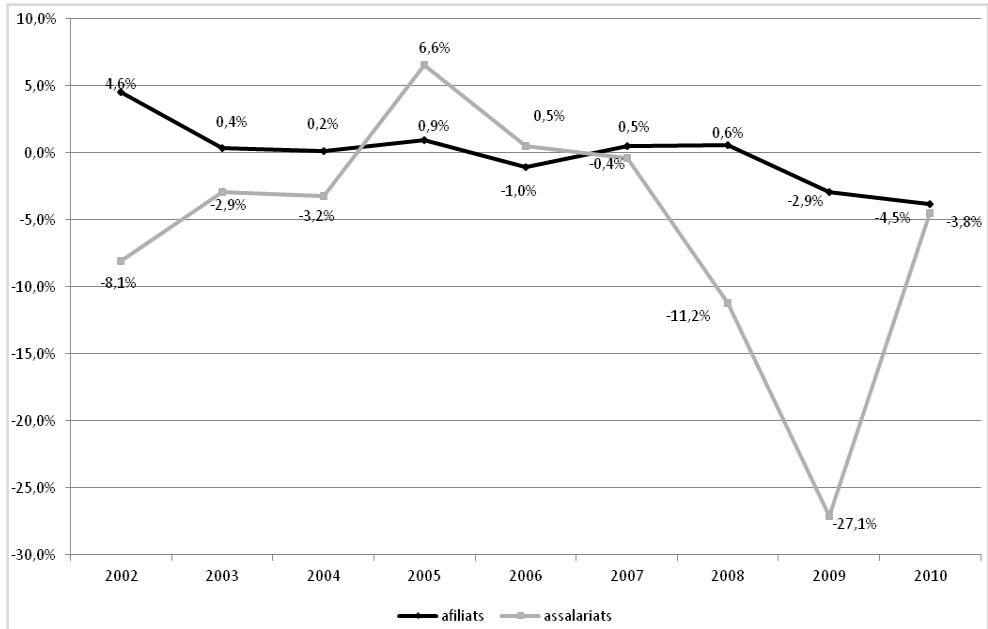

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

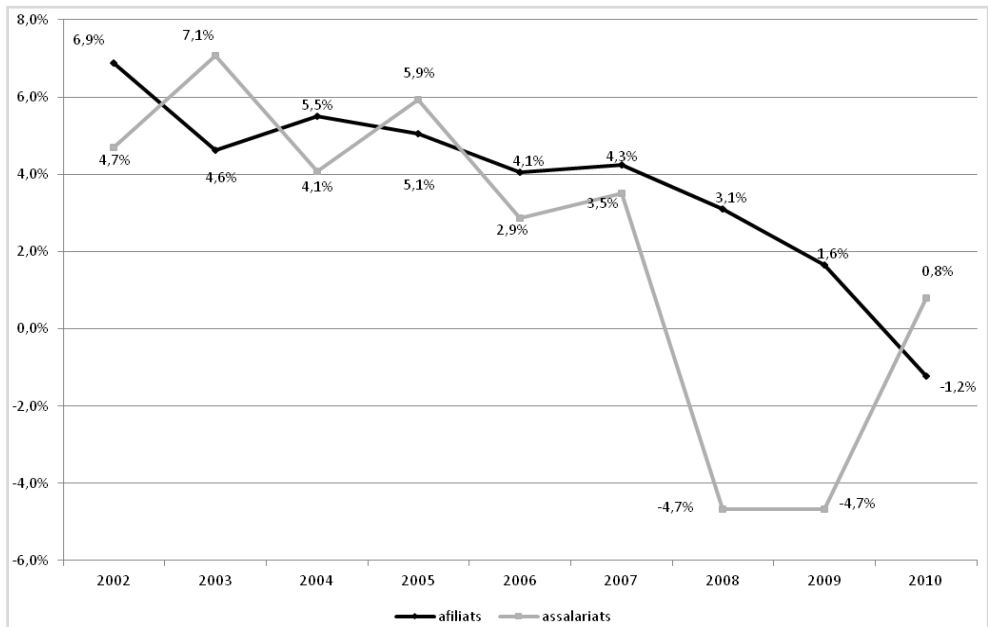
Aquesta evolució positiva de la taxa d'afiliació en els darrers anys del període, precisament els de més pèrdua d'ocupació, s'explica pel fet que tot i que a partir del 2009 comença a haver declivi d'afiliats, la disminució és inferior a la que pateix el total de la població assalariada.

En els següents gràfics es pot observar la relació del creixement de l'afiliació per a cada tram d'edat amb l'evolució dels assalariats del mateix tram d'edat.

El primer gràfic (7.2) mostra que el ritme de creixement dels afiliats de 16 a 24 anys és relativament estable al llarg de la major part del període i no sembla seguir una pauta de relació clara amb el creixement dels assalariats. Sí que es pot observar però que, en el començament de la crisi, quan s'inicia la davallada d'assalariats joves, els afiliats d'aquest grup continuen creixent. És en el segon any quan els afiliats d'aquestes edats inicien la seva reducció.

Gràfic 7.2. Evolució comparada de la taxa de creixement d'assalariats i d'afiliats de 16 a 24 anys. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

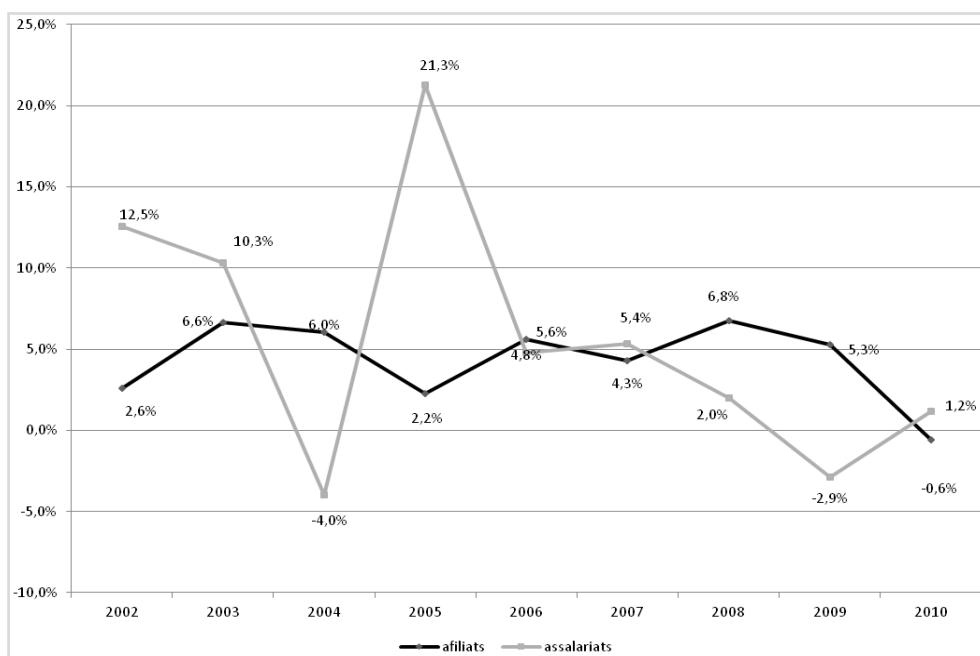
Gràfic 7.3. Evolució comparada de la taxa de creixement d'assalariats i d'afiliats de 25 a 54 anys. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

El creixement del grup central d'edat sembla tenir una relació inversa amb l'augment dels assalariats fins l'any 2005. A partir del 2006 les tendències són similars encara que, mentre els assalariats pateixen una important reducció d'efectius el 2008 i el 2009, els afiliats no inicien la davallada fins al 2010. D'altra banda, la reducció dels afiliats és molt menys acusada que la dels assalariats, la qual cosa explica que la taxa d'afiliació d'aquest grup central augmenti en aquest període.

El grup de més edat no presenta una relació clara entre l'evolució del creixement dels afiliats i la dels assalariats. En el primer any de crisi es produeix un increment del ritme del creixement afiliatiu d'aquest grup, evolució positiva que es manté força alta en el 2009, quan els assalariats d'aquestes edats ja s'estan reduint, i no comença a ser negativa fins el 2010.

Gràfic 7.4. Evolució comparada de la taxa de creixement d'assalariats i d'afiliats de 55 i més anys. Catalunya, a la finalització de cada any

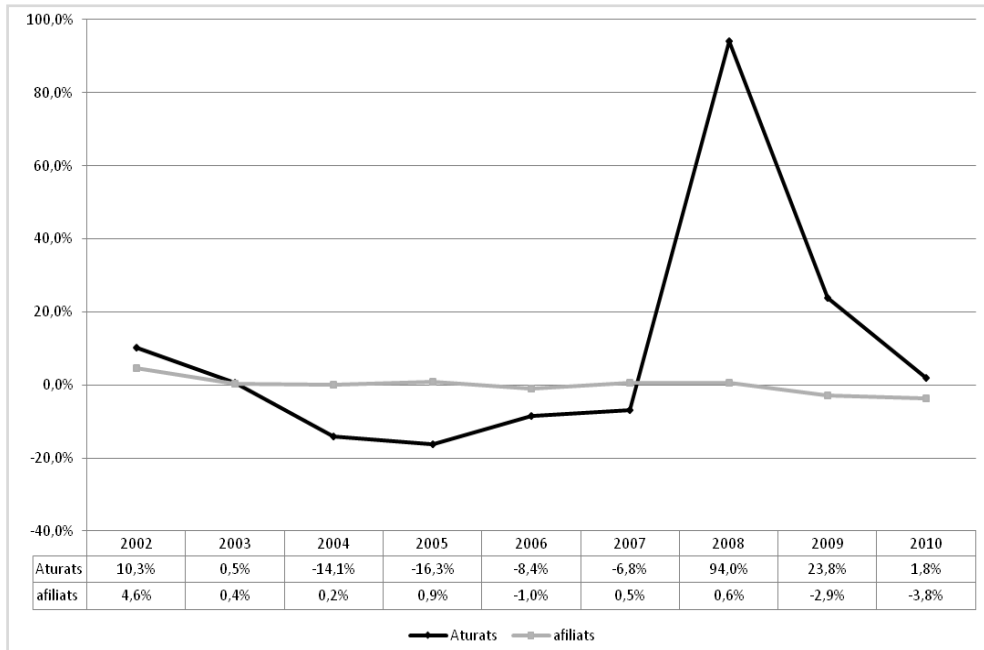

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Aquesta mateixa comparació la podem fer, tal com en el cas del sexe, amb l'evolució de l'atur. La relació esperada entre afiliació i atur, recordem-ho, és una relació inversa, és a dir, l'entrada en situació d'atur, predisposa a la desafiliació, per tant un augment dels aturats hauria d'augmentar la probabilitat d'una reducció dels afiliats.

En el cas dels més joves que ens mostra el gràfic 7.5, observem que durant la major part dels anys de reducció de l'atur, entre el 2004 i el 2007, aquests afiliats presenten creixement afiliatiu, però d'altra banda l'any de major increment de l'atur, el 2008, també creix l'afiliació. No és fins al segon any de crisi que l'afiliació d'aquest grup comença a reduir-se; una tendència que augmenta en el 2010.

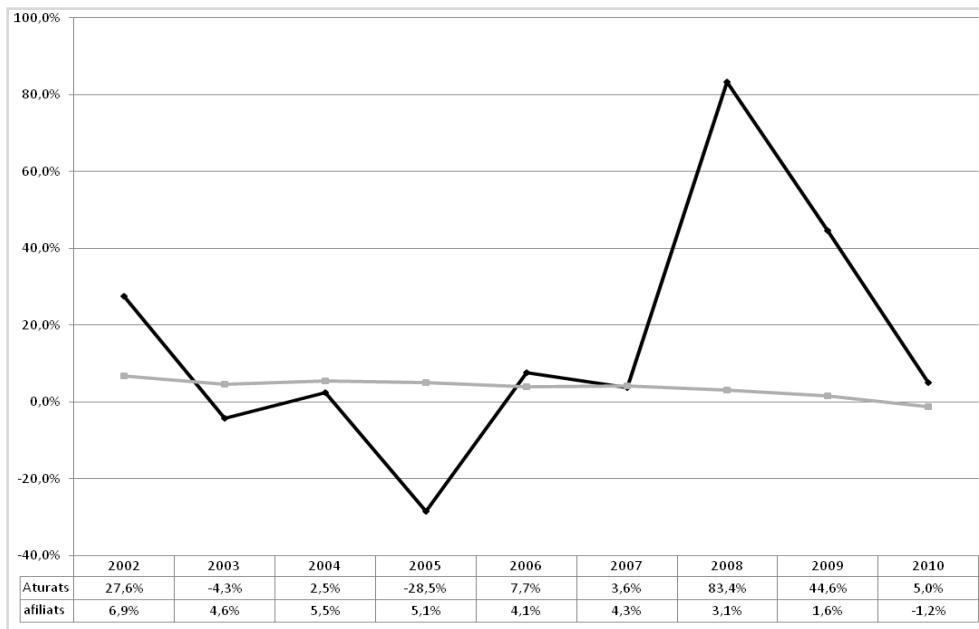
Gràfic 7.5. Evolució comparada de la taxa de creixement d'afiliats i d'aturats de 16 a 24 anys. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

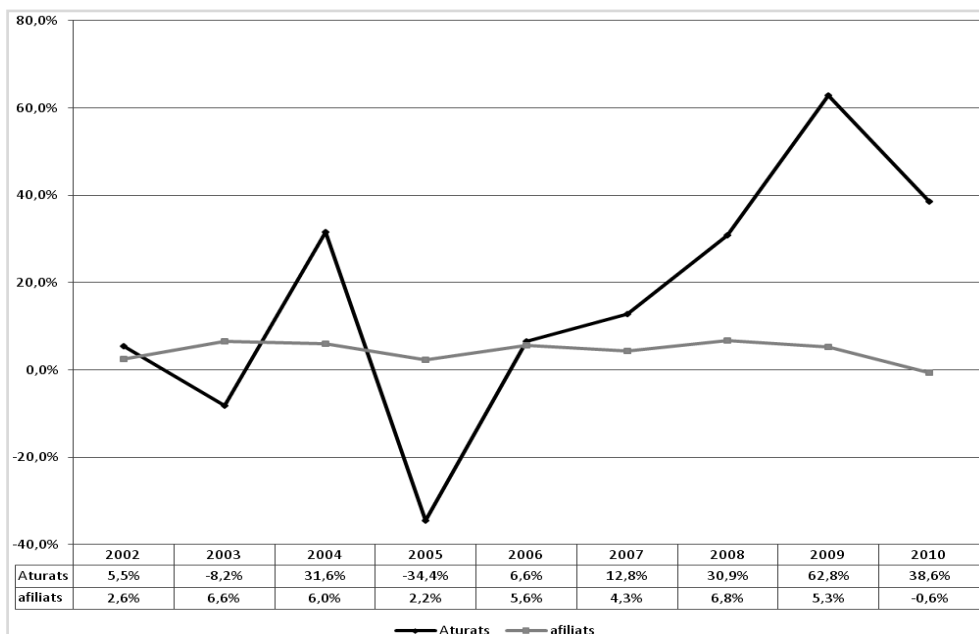
En el cas del grup central d'edats, podem veure en el gràfic 7.6 que el creixement dels aturats segueix una tendència a la reducció entre el 2002 i el 2005 i una tendència al creixement a partir del 2006, amb un pic molt important a l'inici de la crisi. En el cas dels afiliats, en canvi, observem una taxa de creixement força constant, que es comença a reduir de manera clara a partir del 2008, però que no provoca pèrdua d'afiliació fins el 2010.

Gràfic 7.6. Evolució comparada de la taxa de creixement d'afiliats i d'aturats de 25 a 54 anys. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Gràfic 7.7. Evolució comparada de la taxa de creixement d'afiliats i d'aturats de 55 i més anys. Catalunya, a la finalització de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

En el grup de més edat, es produeixen oscil·lacions importants en la taxa de creixement del aturats i no sembla que s'observi cap pauta de relació ni directa ni inversa amb la taxa de creixement dels afiliats. La pèrdua d'afiliació s'inicia dos anys després de l'esclat de la crisi.

Resum

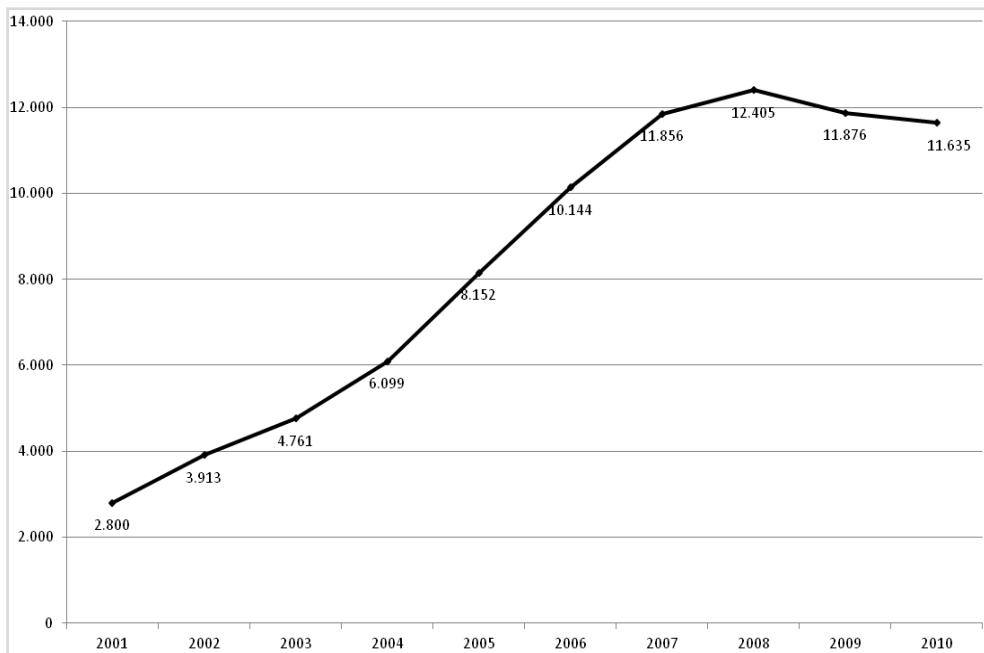
Els grups d'edat dels més joves i dels més grans de 54 anys redueixen el seu pes en el total de l'afiliació al llarg del període mentre el grup central l'augmenta. En la darrera part del període tots els grups, especialment els joves, augmenten la seva taxa d'afiliació perquè la reducció de població assalariada és proporcionalment superior a la de l'afiliació en cada grup d'edat. La taxa d'afiliació dels joves és, en el període de crisi, la més alta, degut justament a la major pèrdua d'assalariats que presenta aquest grup.

En l'inici de l'actual crisi, l'any 2008, l'afiliació total continua creixent, com veïem en el capítol 4. Aquest comportament es manté per a tots els grups d'edat. Tant el grup central com el de més edat comencen a perdre afiliats en el 2010, dos anys després de l'inici de la crisi d'ocupació i de fort augment de l'atur. El grup de joves en canvi, comença a perdre afiliació un any abans, en el 2009, que és justament el moment en què es perden més llocs de treball; però la seva davallada és, comparativament, més moderada, per la qual cosa augmenta la seva taxa d'afiliació.

8. Comportament afiliatiu dels afiliats estrangers i evolució de l'ocupació assalariada

L'increment de l'afiliació estrangera a CCOO de Catalunya ha estat constant des de l'inici del període estudiat fins el 2008. En 7 anys els afiliats de nacionalitat estrangera es van triplicar. En el 2009 però s'inicia una reducció d'efectius que continua en el 2010.

Gràfic 8.1. Evolució del nombre d'afiliats estrangers a Comissions Obreres. Catalunya, 31 de desembre de cada any

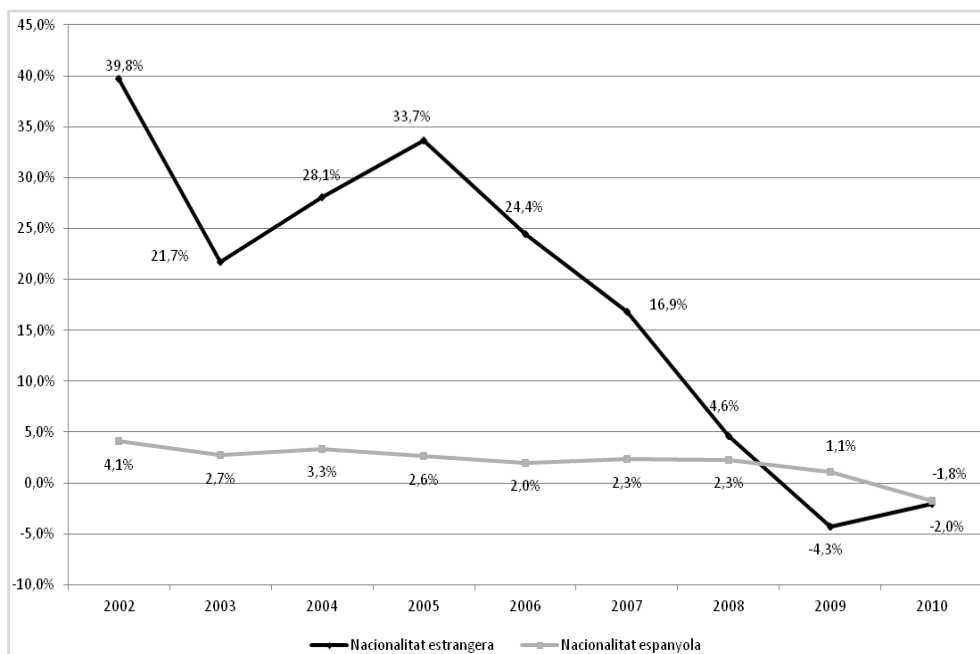
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

El gràfic 8.2, compara la taxa de creixement dels afiliats de nacionalitat espanyola i la dels afiliats de nacionalitat estrangera. Hi observem que el creixement dels espanyols és força més estable. L'aportació dels afiliats autòctons es manté encara en els dos primers anys de crisi i no comença a esdevenir negativa fins el 2010.

En el cas dels afiliats estrangers, després del creixement excepcional del 2002, que té a veure principalment amb els inicis de l'arribada massiva d'immigrants a

Catalunya pocs anys abans, el creixement es manté força alt i molt per sobre del dels autòctons. A partir del 2005, any amb el segon increment més important del període (segurament producte del procés de regularització en la qual el sindicat va tenir una intervenció important), s'inicia un descens continuat de la seva adscripció, fins i tot en anys d'evolució positiva de l'ocupació com el 2006 i el 2007. La pèrdua d'afiliació estrangera comença el 2009, segon any de crisi i de màxim declivi de l'ocupació.

Gràfic 8.2. Evolució comparada de la taxa de creixement segons la nacionalitat de l'afiliació Catalunya, 31 de desembre de cada any

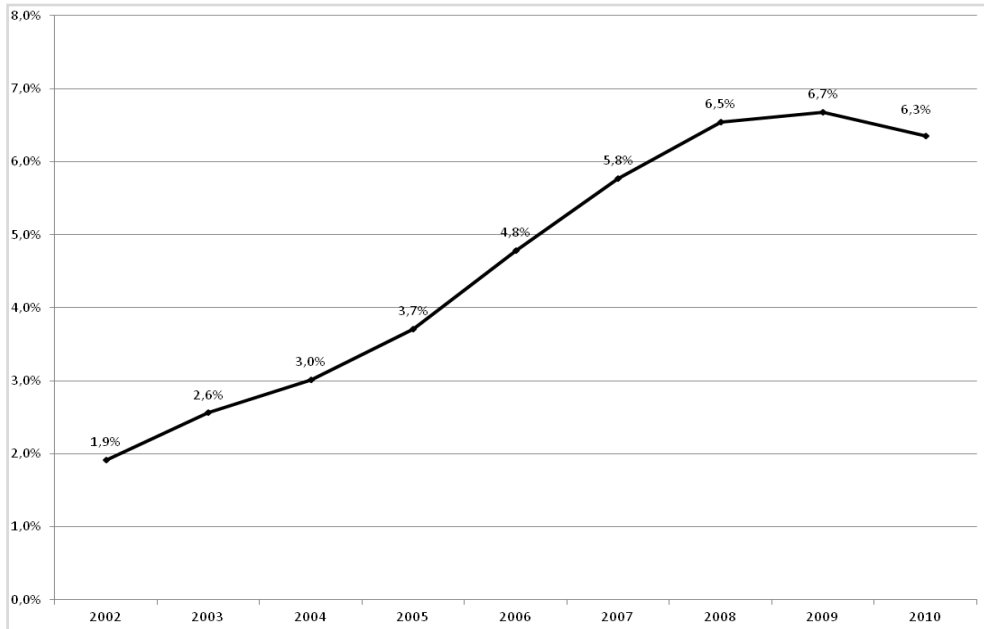

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Aquest diferencial de creixement de l'afiliació estrangera fa que, el pes dels estrangers en el total de l'afiliació continuï augmentant fins el 2010, quan es comença a reduir per primer cop.

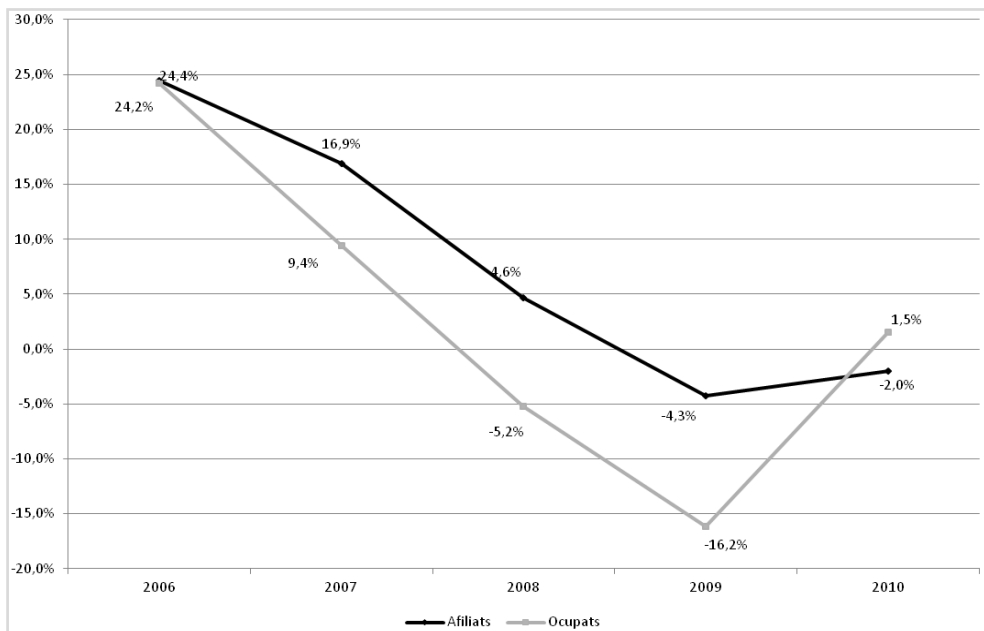
Per comparar el creixement de l'afiliació estrangera amb la seva presència en el mercat de treball, hem d'utilitzar les dades de població ocupada perquè l'Institut Nacional de Estadística no dona dades d'assalariats per origen i comunitats autònomes. Així doncs si comparem la taxa de creixement d'afiliats i la dels ocupats estrangers, observem que en ambdós casos es produeix un descens clar del creixement. A partir dels 2008, però, els ocupats comencen a presentar dades negatives, mentre que els afiliats no veuen reduir els seus efectius fins l'any següent.

Gràfic 8.3. Evolució del percentatge d'afiliats estrangers a Comissions Obreres. Catalunya, 31 de desembre de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Gràfic 8.4. Evolució comparada de la taxa de creixement de l'afiliació estrangera a CCOO i dels ocupats estrangers. Catalunya, finals de cada any

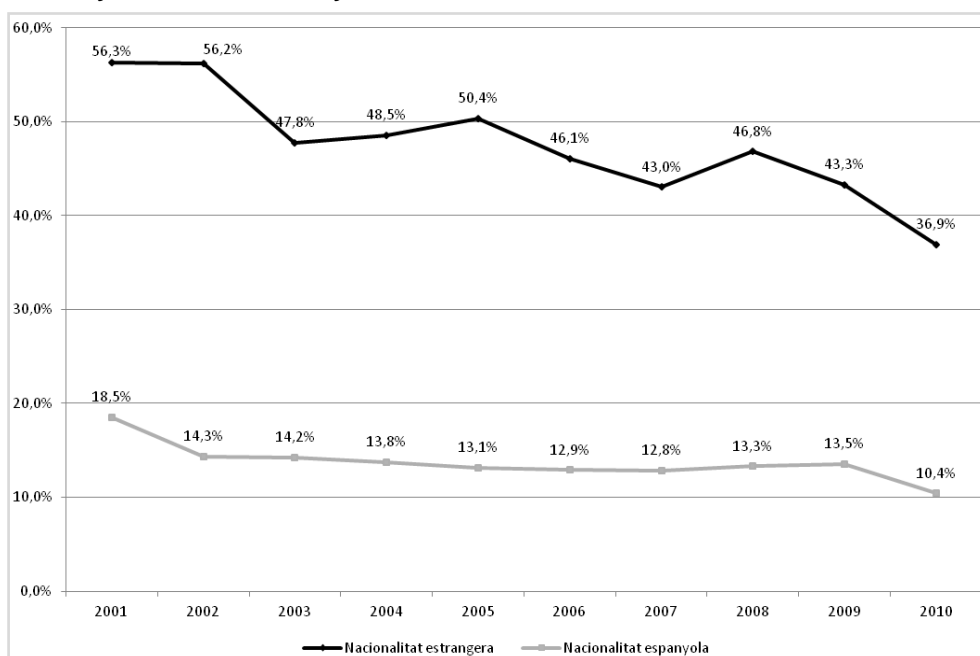

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Des del punt de vista del flux d'entrades, en el gràfic 8.5 podem veure que la taxa d'altres d'afiliació és molt superior entre els estrangers i que les variacions en el cas dels afiliats de nacionalitat espanyola són de dècimes, mentre que en el cas dels estrangers hi ha força oscil·lacions i els canvis són més importants.

En el 2005 es produeix un fort creixement, cal tenir en compte que en aquest any hi va haver una regularització extraordinària de treballadors estrangers que va fer créixer també la xifra d'altres a la Seguretat Social. La tendència general però és de reducció de la taxa d'altres fins que, en el 2008, primer any de crisi, els dos col·lectius experimenten un augment de les incorporacions al sindicat, proporcionalment superior entre els estrangers. La taxa dels afiliats de nacionalitat espanyola va continuar augmentant en el 2009, mentre que la dels estrangers inicià una reducció que es perllongà l'any següent.

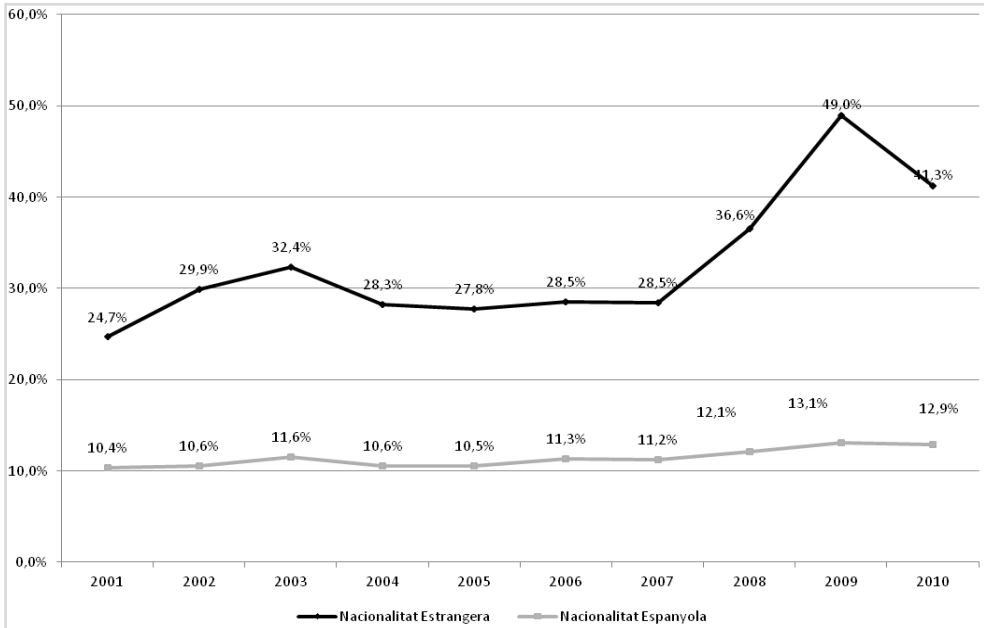
Gràfic 8.5. Evolució comparada de la taxa d'altres d'afiliació a CCOO per nacionalitat. Catalunya, finals de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

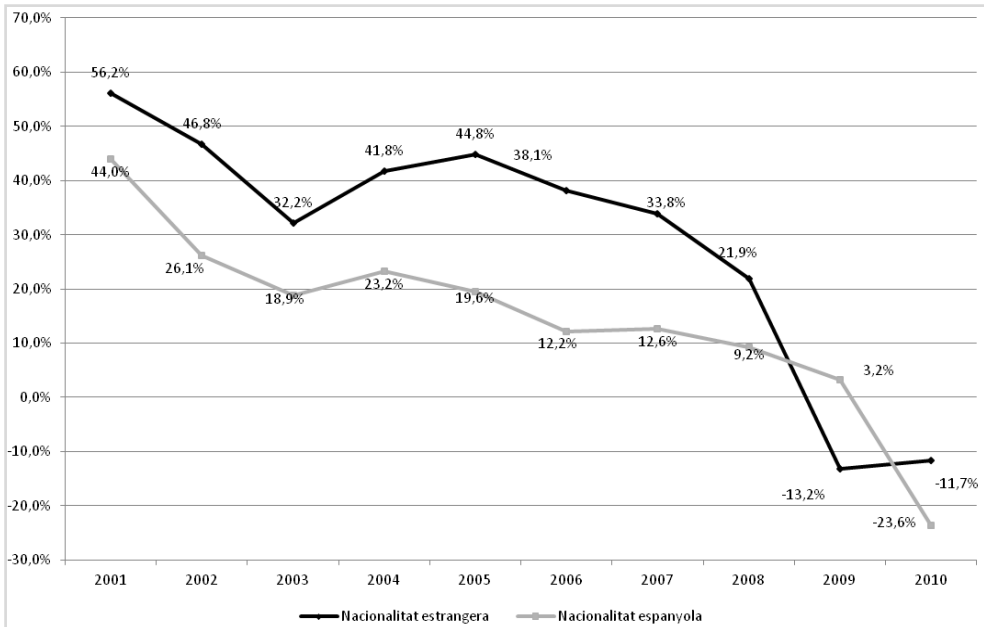
D'altra banda, fins el 2007 les taxes de baixes són força estables en ambdós col·lectius. Els afiliats estrangers però presenten unes taxes de baixes que dupliquen les dels autòctons. A partir del 2008, la taxa de baixes dels estrangers es disparen i el 2009 signifiquen prop de la meitat dels efectius afiliats d'aquest col·lectiu. Mentre el creixement de la taxa de baixes dels afiliats de nacionalitat espanyola augmenta només un punt, la dels estrangers s'incrementa gairebé 20 punts respecte el 2007.

Gràfic 8.6. Evolució comparada de la taxa de baixes d'afiliació a CCOO per nacionalitat. Catalunya, finals de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Gràfic 8.7. Evolució comparada de la taxa de consolidació d'altres a CCOO per nacionalitat. Catalunya, finals de cada any

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

L'alta taxa de baixes dels afiliats estrangers, com ja hem vist, no evita que durant la major part del període l'afiliació estrangera segueixi augmentant. Això és possible perquè la taxa d'altres ha estat sempre superior a la de baixes. Aquesta és una característica d'aquest col·lectiu, una alta fluctuació de l'afiliació que, durant la major part del període, ofereix un saldo positiu que, en termes relatius, es concreta en una taxa de consolidació d'altres molt superior a la dels afiliats de nacionalitat espanyola. L'any 2009 però es produeix un fortíssima caiguda de gairebé 20 punts de la taxa de consolidació de la població estrangera que continua caient l'any següent; invertint la tendència.

Per veure si existeix alguna relació d'aquest comportament amb l'evolució de la situació dels estrangers en el mercat de treball, comparem en les taules 8.1., 8.2., 8.3. i 8.4 i els gràfics 8.8, 8.9, 8.10 i 8.11, les taxes d'altres i baixes d'afiliació d'estrangers i espanyols, amb les seves taxes d'ocupació i atur, tal com hem fet en els apartats anteriors.

Taula 8.1. Taxes d'ocupació i atur de la població de 16 a 64 anys i taxa d'altres d'afiliació a CCOO de la població estrangera. Catalunya, finals de cada any

	Taxa d'ocupació de 16 a 64 anys	Taxa d'atur de 16 a 64 anys	Taxa d'altres d'afiliació
2005	67,0%	13,0%	50,4%
2006	72,2%	11,3%	46,1%
2007	68,9%	11,6%	43,0%
2008	63,5%	20,2%	46,8%
2009	54,1%	30,4%	43,3%
2010	56,0%	30,3%	36,9%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

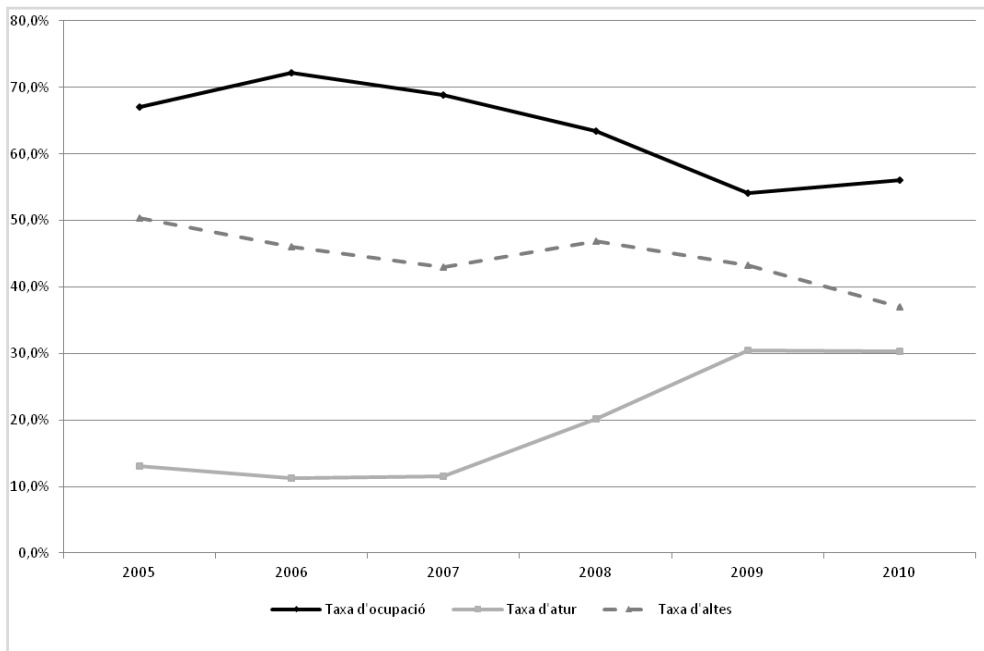
Taula 8.2. Taxes d'ocupació i atur de la població de 16 a 64 anys i taxa d'altres d'afiliació a CCOO de la població de nacionalitat espanyola. Catalunya finals de cada any

	Taxa d'ocupació de 16 a 64 anys	Taxa d'atur de 16 a 64 anys	Taxa d'altres d'afiliació
2005	71,6%	5,6%	13,1%
2006	71,6%	5,7%	12,9%
2007	73,0%	5,5%	12,8%
2008	70,1%	9,8%	13,3%
2009	66,1%	13,9%	13,5%
2010	65,7%	15,1%	10,4%

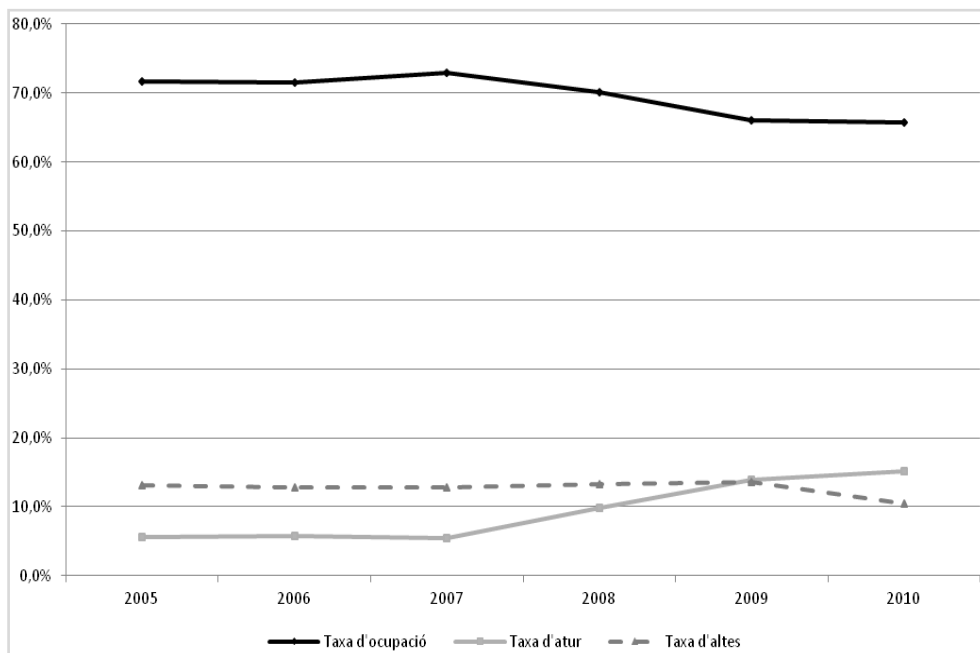
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Podem observar com el 2006, la taxa d'altres dels estrangers es comporta d'una forma no esperada. Quan creix la taxa d'ocupació i es redueix la de l'atur la taxa d'altres d'afiliació baixa. El 2008, primer any de crisi, hi ha una caiguda de la taxa d'ocupació i un important creixement de l'atur i, en canvi, la taxa d'altres augmenta. Tot i que en els darrers dos anys es reflecteixen els efectes dels canvis en el mercat de treball, no apareix una pauta clara de relació entre modificacions de la situació en el mercat de treball i l'afiliació al llarg del període. En el cas dels afiliats de nacionalitat espanyola, observem tendències amb menys variació que la dels estrangers, però amb una orientació similar. La taxa d'altres dels espanyols triga un any més a reflectir la crisi.

Gràfic 8.8. Representació gràfica de la taula 8.1. Taxes de la població estrangera

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Gràfic 8.9. Representació gràfica de la taula 8.2. Taxes de la població de nacionalitat espanyola

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Taula 8.3. Taxes d'ocupació i atur de la població de 16 a 64 anys i taxa de baixes d'afiliació a CCOO de la població estrangera. Catalunya, finals de cada any

	Taxa d'ocupació de 16 a 64 anys	Taxa d'atur de 16 a 64 anys	Taxa de baixes d'afiliació
2005	67,0%	13,0%	27,8%
2006	72,2%	11,3%	28,5%
2007	68,9%	11,6%	28,5%
2008	63,5%	20,2%	36,6%
2009	54,1%	30,4%	49,0%
2010	56,0%	30,3%	41,3%

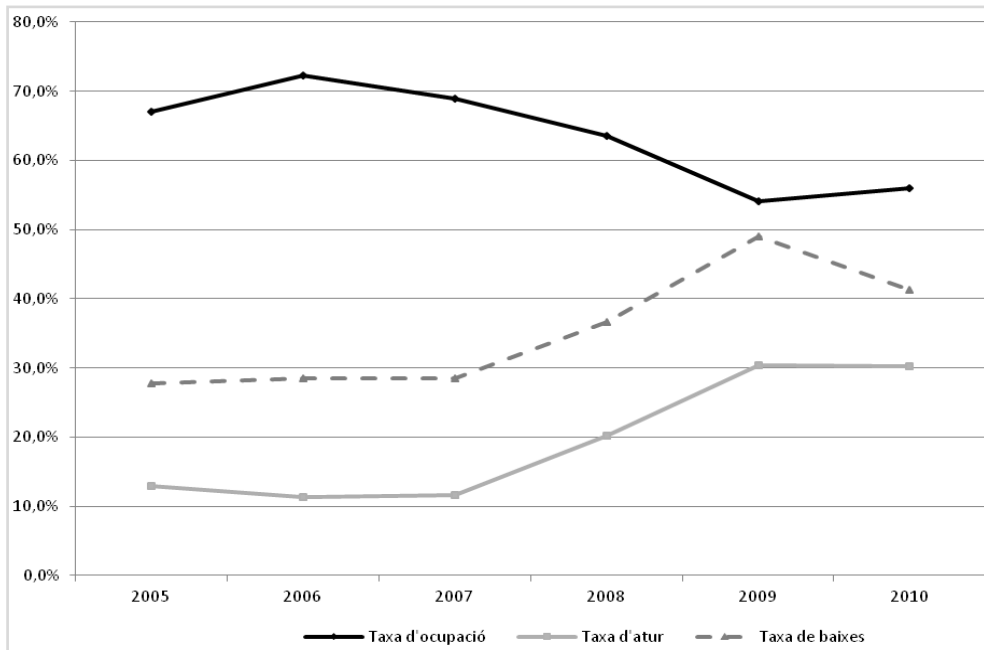
Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Taula 8.4. Taxes d'ocupació i atur de la població de 16 a 64 anys i taxa de baixes d'afiliació a CCOO de la població de nacionalitat espanyola. Catalunya, finals de cada any

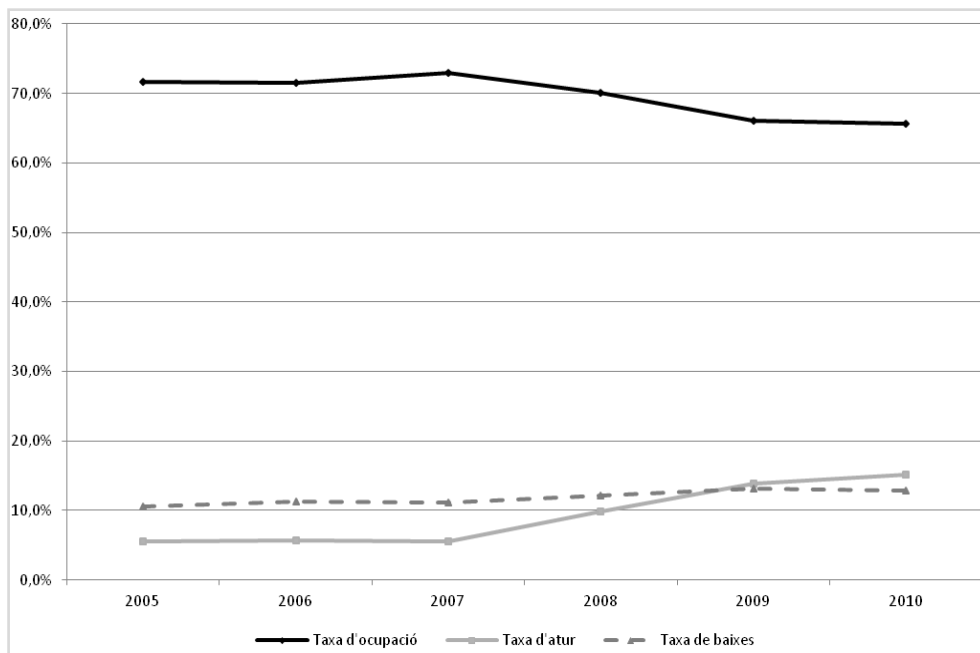
	Taxa d'ocupació de 16 a 64 anys	Taxa d'atur de 16 a 64 anys	Taxa de baixes d'afiliació
2005	71,6%	5,6%	10,5%
2006	71,6%	5,7%	11,3%
2007	73,0%	5,5%	11,2%
2008	70,1%	9,8%	12,1%
2009	66,1%	13,9%	13,1%
2010	65,7%	15,1%	12,9%

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Al seu torn, la taxa de baixes dels afiliats estrangers sí que evoluciona segons els termes esperats durant tot el període del qual tenim dades, tant en relació a la taxa d'ocupació com a la taxa d'atur. En el cas dels afiliats de nacionalitat espanyola succeeix el mateix. Es produeix l'evolució esperada durant tot el període, amb una tendència clara al creixement de la taxa de baixes al final del mateix, tot i que cal dir que l'augment de les baixes ja comença en el 2006.

Gràfic 8.10. Representació gràfica de la taula 8.3. Taxes de la població estrangera

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Gràfic 8.11. Representació gràfica de la taula 8.4. Taxes de la població espanyola

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

Resum

L'afiliació estrangera a Comissions Obreres de Catalunya experimenta un creixement constant fins l'any 2008. El 2009, segon any de la crisi actual, l'afiliació estrangera comença a reduir-se, un any abans que ho faci l'afiliació de nacionalitat espanyola. Aquesta pèrdua d'afiliació d'immigrants és proporcionalment superior a la dels autòctons, per la qual cosa es redueix el pes dels estrangers en l'afiliació del sindicat.

La reducció d'afiliació estrangera comença un any més tard també de l'inici de la forta pèrdua d'ocupació dels treballadors immigrants. La pèrdua d'ocupats és proporcionalment força superior a la reducció de l'afiliació estrangera a CCOO.

El comportament afiliatiu dels estrangers es caracteritza per una fluctuació afiliativa molt superior a la dels afiliats de nacionalitat espanyola, resultat d'una taxa d'altres i una taxa de baixes també molt superiors. El seu major creixement és fruit de l'elevada taxa de consolidació d'altres conseqüència del fet que les altres, durant les dues terceres parts del període estudiat, són superiors a les baixes.

La taxa d'altres no presenta el comportament esperat, és a dir, no creix quan la situació d'ocupació dels estrangers millora. En el primer any de l'actual crisi, es posa especialment de manifest aquesta contradicció amb el comportament esperat, atès que en l'inici del fort empitjorament de la situació de laboral de la població immigrada, la taxa d'altres augmenta.

La taxa de baixes sí que presenta un comportament més proper a allò esperat. Les baixes augmenten, en termes relatius, en els períodes en què empitjora la situació de la població estrangera en el mercat de treball.

9. Anàlisi del comportament afiliatiu: permanència i reafiliació

Fins ara, i al llarg dels diferents estudis sobre l'afiliació de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC), realitzats des de 1992, hem observat que hi ha certes característiques individuals o del context laboral i sindical que afecten més que d'altres la fluctuació de l'afiliació. Això mateix ho hem tornat a comprovar en el present informe que enfoca els darrers deu anys de registre d'adscrits a la CONC. Contemplada la dinàmica general, una de les preguntes que sorgeixen tot seguit és quina proporció de la fluctuació observada és deguda a nous efectius que mai havien estat afiliats al sindicat i quina és deguda a afiliats que es reafilien, ja que ja havien estat membres del sindicat. El temps de permanència, fins la baixa afiliativa, també és rellevant per entendre si una alta rotació està relacionada amb períodes curts d'adscripció, així com per identificar quins individus són més difícils de retenir al llarg de l'etapa inicial de l'afiliació. De la mateixa manera, ens interessa esbrinar quina proporció de l'afiliació presenta curts i/o múltiples episodis d'afiliació, és a dir, quins individus es donen d'alta i baixa diverses vegades, sense oblidar les característiques i raons associades. Totes aquestes qüestions són rellevants per avaluar i informar les polítiques de retenció de l'afiliació.

A dia d'avui, totes aquestes preguntes no han tingut resposta o una resposta clara. Això es deu a que les dades sobre afiliació i sobre les altes i les baixes en el sindicat no eren idònies per a aquestes anàlisis. Per una banda, les dades disponibles concernien fluxos d'agregats de membres de l'organització, és a dir, altes i baixes en el temps sense identificar dinàmiques individuals. Per tant, no sabem si eren els mateixos individus qui entraven o sortien del sindicat. Per altra banda, en els últims anys s'han produït dades de gran utilitat a través d'enquestes, però que només oferien informació de l'afiliació o dels membres donats de baixa en un moment determinat del temps: el del període de realització o de referència de la mateixa entrevista. Per tant tampoc no permetien inferir informació sobre trajectòries individuals. El fet que la CONC hagi permès fer ús de deu anys del seu Registre d'Afiliats és un gran pas endavant per a entendre la dinàmica afiliativa, ja que ens permet enllaçar el comportament dels individus al llarg del temps, en relació a les altes i baixes que experimenten i la duració dels episodis d'afiliació, almenys durant un període de deu anys i sense afectar l'anonimat dels registres.

La secció aquí iniciada presenta, per tant, per primera vegada, una anàlisi dinàmica de les trajectòries dels membres del sindicat. Concretament estudiarem el temps de permanència en el sindicat i les múltiples altes i baixes que experimenten els afiliats.

Convé precisar, no obstant això, que per temps de permanència en el sindicat no ens referim exactament a l'antiguitat de l'afiliat mig, sinó al nombre d'individus que no s'han donat de baixa del sindicat en un interval de temps donat. És a dir, podem saber per exemple, entre tots aquells que es varen donar d'alta en el darrer decenni quin tant per cent segueixen afiliats al cap de sis mesos des del moment de l'adscripció. A més, aquesta proporció la podem calcular per qualsevol interval de temps de l'estada en l'organització. En canvi, el càlcul de l'antiguitat és l'acumulació de la durada de l'estada en el sindicat d'aquells individus que observem en el registre afiliatiu (per tant, donats d'alta) en un moment concret com, per exemple, a principis d'any. Per aquest motiu, amb el càlcul del temps de permanència tenim en compte tant als individus que segueixen com a membres, com a aquells que ja han deixat l'organització. La perspectiva que obre el concepte de temps de permanència ofereix informació complementària a la proporcionada per l'antiguitat dels afiliats. Així, mentre que podem esperar que els joves tinguin menys antiguitat que els membres de mitjana edat, per una clara diferència en el moment en què aquests dos grups van entrar en el mercat de treball, l'antiguitat no ens informa de sí, entre tots aquells que entren recentment al sindicat, els joves es donaran de baixa abans o després que els individus de mitjana edat. L'anàlisi de permanència, en canvi, ens aporta una resposta a aquesta qüestió.

L'interval de temps que inclou la duració des del moment de l'alta afiliativa fins a la baixa l'anomenem episodi d'afiliació. D'aquesta manera un individu pot comptar amb un sol episodi d'afiliació, en cas de no haver-se donat mai de baixa, o ho ha fet i no s'ha tornat a donar d'alta. Però, també és possible que un individu experimenti més d'un episodi d'afiliació, és a dir, que es reafiliï. En aquest sentit, incorporar l'estudi dels individus amb múltiples episodis d'adscripció aporta informació complementària sobre la naturalesa de la fluctuació de l'afiliació en el sindicat, tal i com ja hem comentat en el primer paràgraf del capítol.

En particular, amb l'anàlisi del temps de permanència i dels múltiples episodis d'afiliació volem respondre en aquesta secció les següents qüestions: Quin és el temps mig de permanència dels afiliats en el sindicat? Quants individus s'han donat de baixa després de, per exemple, un any d'estada com a membres? Quants es mantenen més de deu anys? Quines característiques sociodemogràfiques s'associen amb els episodis d'afiliació més llargs i quines amb els episodis més curts? Quina proporció d'individus tenen més d'un episodi d'afiliació? I, finalment, és el temps de permanència en el sindicat més curt per a aquells membres que s'afilien en períodes de crisi econòmica?

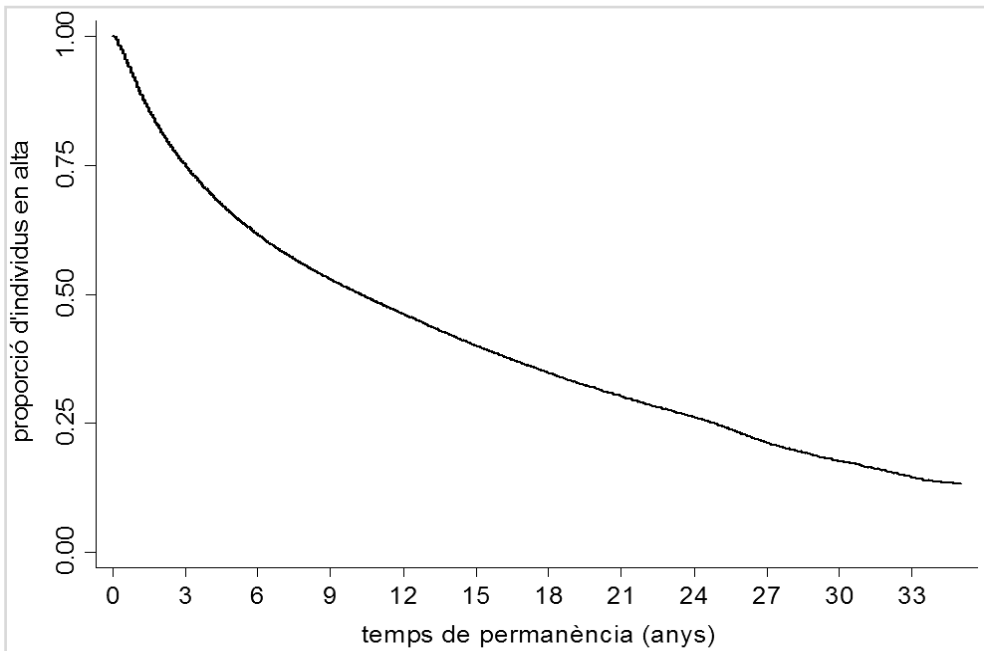
Per a les anàlisis que presentem tot seguit fem servir registres d'individus que alguna vegada havien cotitzat a la CONC entre gener de 2001 i desembre de 2010 (període d'estudi, d'ara en endavant). Així, eliminant aquells registres amb informació incorrecta o dubtosa (menys d'un 0,1% dels registres) obtenim una població de fins a 337.330 individus (38% d'aquests són dones). De tots aquest registres individuals, observem que entre 2001 i 2010 almenys la meitat de l'afiliació ha

deixat de pagar les quotes, és a dir, s'ha donat de baixa una vegada⁸ (n=167.843 / 49,8%).

9.1. Permanència en el sindicat: duració dels episodis d'afiliació al sindicat

Primerament, estudiem quant de temps romanen els afiliats com a membres del sindicat. Per a això, analitzem la proporció d'individus que es mantenen com a membres de l'organització en diferents intervals de duració de la seva estada durant el període d'estudi. Per a aquesta primera part, com que ens centrem en la duració mitjana de l'estada en el sindicat, analitzarem l'episodi d'afiliació més recent ja que, com sabem, un individu pot haver estat afiliat més d'una vegada en els 10 anys d'estudi.

Gràfic 9.1. Permanència en el sindicat: Duració dels episodis d'afiliació en anys des de l'alta més recent, CONC 2001-2010

Notes: Calculat per a aquells individus que han estat algun cop donats d'alta entre 2001 i 2010.

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

⁸ La confecció dels registres d'afiliació no permet identificar totes les baixes i altes que es donen en el mateix any, ni tampoc les durades curtes entre ambdós esdeveniments. Això és degut a que aquells membres que deixen de pagar la quota o que es donen de baixa, en cas que paguin les quotes endarrerides dels últims dos trimestres, se'ls hi manté l'antiguitat i, en conseqüència, en el registre no hi queda constància de la baixa. Generalment, aquells individus amb quotes impagades passen per un període de recuperació de dos trimestres, és a dir, un temps de seguiment abans de procedir a donar-los de baixa definitiva per impagament.

En el gràfic 9.1⁹ es presenta la permanència o proporció d'individus d'alta (en l'eix vertical), segons el nombre d'anys que porten afiliats en el sindicat (en l'eix horitzontal). La corba decreixent que presenta el gràfic mostra que conforme el temps d'estada en el sindicat augmenta, la permanència o el nombre d'afiliats cau. La corba és bastant més pronunciada per a les estades curtes, qüestió que indica que s'esdevé una elevada proporció de baixes quan els afiliats porten poc temps en el sindicat. Per exemple, un quart de l'afiliació (punt 0.75 de l'eix vertical) es dona de baixa abans de complir tres anys d'estada. D'altra manera el resultat es pot llegir com que un quart dels afiliats al sindicat entre 2001 i 2010 van tenir una estada en el sindicat per sota dels tres anys. El punt mig (0.50) en l'eix vertical indica la meitat de l'afiliació i aquesta té una estada en el sindicat acotada entre els 9 i els 12 anys. Finalment, tres quartes parts de l'afiliació es dona de baixa abans dels 24 anys d'estada; és a dir, que un quart dels afiliats ha atresorat una antiguitat organitzativa per sobre d'aquest llindar.

En la taula 9.1 presentem la duració dels episodis d'afiliació en el sindicat segons característiques demogràfiques com el sexe, l'edat o la nacionalitat. els resultats s'incorporen en format semestral durant els cinc primers anys d'estada al sindicat, ja que es correspon amb el temps en que hi ha una proporció més gran de baixes, com hem vist en el gràfic anterior.

Taula 9.1. Permanència segons temps d'estada en el sindicat i característiques demogràfiques (percentatge d'individus en alta)

	homes	dones	<35 anys	35-49 anys	50-60 anys	nacionals	estrangers
mig any	95,7	95,3	93,4	96,9	98,4	96,7	84,3
1 any	90,6	89,5	85,7	93,0	95,9	92,5	68,3
1 any i mig	86,3	84,1	79,0	89,4	93,4	88,4	55,9
2 anys	82,5	79,4	73,4	86,2	90,8	84,8	47,1
2 anys i mig	79,3	75,4	68,7	83,4	88,5	81,6	40,1
3 anys	76,5	71,9	64,6	81,0	86,3	78,7	34,3
3 anys i mig	74,0	68,8	61,0	78,8	84,1	76,1	29,9
4 anys	71,7	65,9	57,9	76,7	81,8	73,6	26,0
4 anys i mig	69,5	63,3	54,9	74,8	79,7	71,3	23,0
5 anys	67,6	61,0	52,3	73,0	77,7	69,2	20,5

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Dones, joves i immigrants són considerats, relativament, nous col·lectius d'afiliació, i per tant, podem esperar que de mitjana acumulin menys temps en el sindicat (antiguitat afiliativa). Això no vol dir necessàriament que es donen de baixa abans. Però, de fet, observem diferències substancials en el temps d'estada en el sindicat d'aquests col·lectius respecte el que considerariem l'afiliat tradicional

⁹ La proporció d'individus que roman en el sindicat per cada any d'estada des de l'afiliació és estimat mitjançant el mètode Kaplan-Meier, que incorpora en l'estimació de cada interval de temps d'estada la contribució (proporció que roman en el sindicat) d'aquells individus que no causaran baixa del sindicat al final del període d'estudi. Per tant, els nostres resultats són més acurats que els d'aquells estudis que només tenen en compte les baixes al final del període.

(home, de mitjana edat i autòcton). De les altes més recents observades, aquelles de dones, joves i immigrants presenten períodes més curts de permanència en el sindicat.

En general, homes i dones presenten percentatges de permanència similars durant els primers dos anys d'estada en el sindicat. Un cop passats aquests primers anys, les dones són poc a poc menys presents en el sindicat que els homes. Per a llargues estades en el sindicat trobarem que romanen menys dones, és a dir, que es donen de baixa abans que els homes. Així es desprèn, per exemple, que als 5 anys des de l'alta només un 61% de les dones segueixen afiliades, en front del 68% en el cas dels homes.

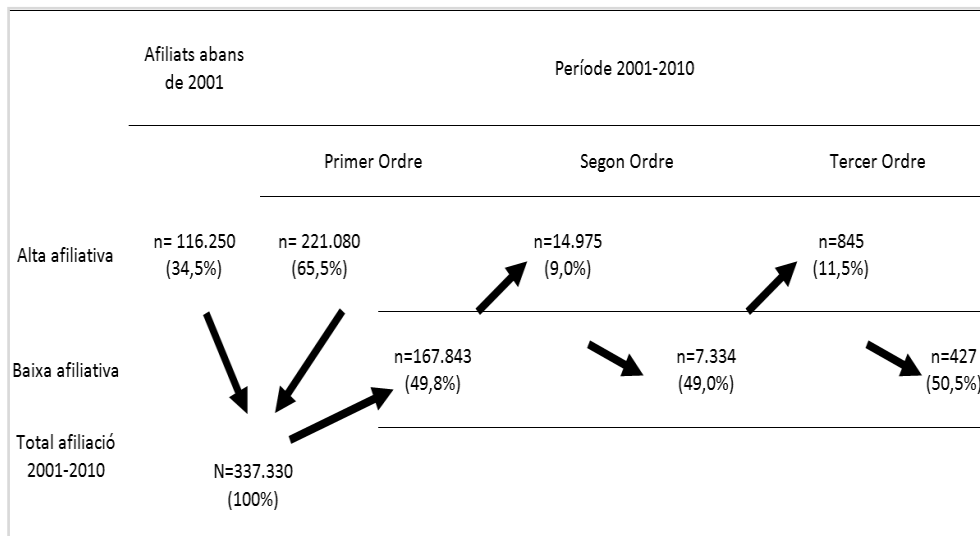
S'observen diferències més substantives per grups d'edat. Generalment, els més joves (per sota dels 35 anys) romanen menys temps que els afiliats de mitjana edat (entre 35 i 49 anys), i aquests darrers tenen estades més curtes que els afiliats de major edat que encara no es troben en edat de prejubilació, és a dir, entre els 50 i els 60 anys. Per exemple, el 27% dels joves ja s'han donat de baixa en el segon any de permanència, mentre que per la mateixa durada en el sindicat, només un 14% dels afiliats de mitjana edat i un 9% dels més madurs s'hauran donat de baixa.

Finalment, trobem les diferències més substantives segons la nacionalitat dels afiliats. Mentre que els ciutadans espanyols presenten estades en el sindicat relativament llargues, en canvi fins el 80% dels estrangers s'han donat de baixa del sindicat abans dels 5 anys des de l'alta afiliativa. De fet, un 16% dels afiliats amb nacionalitat estrangera no duren més de 6 mesos en el sindicat, percentatge que indica que la seva afiliació és altament volàtil.

9.2. Trajectòries sindicals: múltiples episodis d'afiliació

Tot seguit, presentem evidència de les trajectòries sindicals, analitzant múltiples episodis d'afiliació en el sindicat durant el període 2001-2010. A més també analitzarem diferències en el temps de permanència segons l'ordre de l'episodi d'afiliació (primeres, segones i terceres baixes), així com en el temps que passa entre la baixa i la següent alta afiliativa.

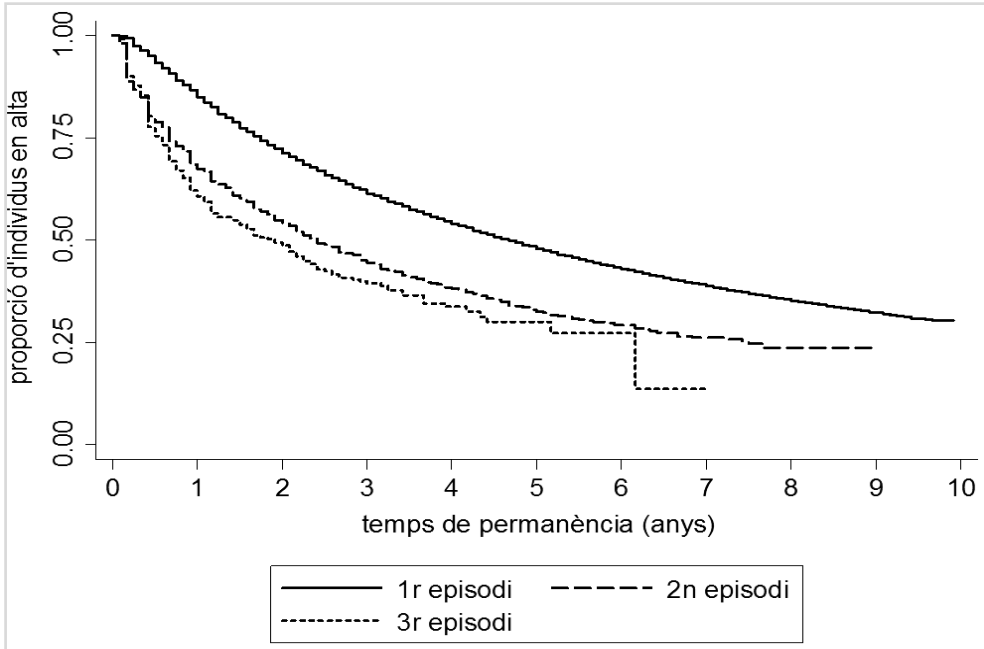
En la taula 9.2 presentem les xifres absolutes i els percentatges dels afiliats segons el nombre d'episodis afiliatius que experimenten al llarg del període d'estudi. En el registre observem que almenys 337.330 individus han estat alguna vegada afiliats entre els anys 2001 i 2010. De tots aquells que han estat afiliats alguna vegada, la meitat (167.843) s'han donat de baixa en una ocasió, cosa que indica que hi ha un grau bastant elevat de desafecció. Observem també que el nivells de baixes afiliatives, per a aquells que s'afilien una segona o tercera vegada, dins del període d'estudi és similar al d'aquells observats per primera vegada en alta afiliativa; en aquest cas la meitat dels que es tornen a donar d'alta causen baixa.

Taula 9.2. Desafiliació i reafiliació en el sindicat durant el període 2001-2010, segons ordre de l'episodi

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Fins al 34,5% de l'afiliació observada entre 2001 i 2010 es va donar d'alta amb anterioritat a gener de 2001, fet que apunta a que la majoria de l'afiliació de la CONC és recent (afiliada a partir de 2001). Tot i això, no sabem si aquells individus que observem donant-se d'alta per primera vegada en el període 2001-2010, ja havien estat anteriorment afiliats en el sindicat. No obstant això, contemplant els nivells de reafiliació, aquells que es donen d'alta per segona o tercera vegada, ens permeten establir que al voltant del 9-12% de la nova afiliació en el període d'estudi ja havia estat alguna vegada afiliada en el sindicat. Això ens dona a entendre que la major part de les altes de l'organització són primerenques, i només una petita proporció (una de cada deu) són d'exmembres.

En el gràfic 9.2, observem el temps d'estada en l'organització segons el nombre d'episodis afiliatius. Recordem que només tenim en compte aquells individus que s'afilien a partir de gener de 2001. En el gràfic, podem observar un patró clar, en el qual els episodis afiliatius de major ordre presenten duracions més curtes. És a dir, que aquells individus amb dos o tres adscripcions presenten nivells de permanència afiliativa menor. Així, al voltant del 10% dels membres romanen només un any al sindicat en el primer episodi d'afiliació observat en el període d'estudi, mentre que el mateix percentatge és d'un 30% i d'un 35% en els casos del segon i el tercer episodi d'afiliació. A més a més, al voltant de la meitat dels individus romanen en el sindicat més de 4 anys en el primer episodi d'afiliació (vegeu el moment en el qual la corba creua el punt 0.50 de l'eix vertical en el gràfic 9.2), mentre que el temps de permanència mig és de menys de dos anys per a aquells que es donen una segona i tercera vegada d'alta.

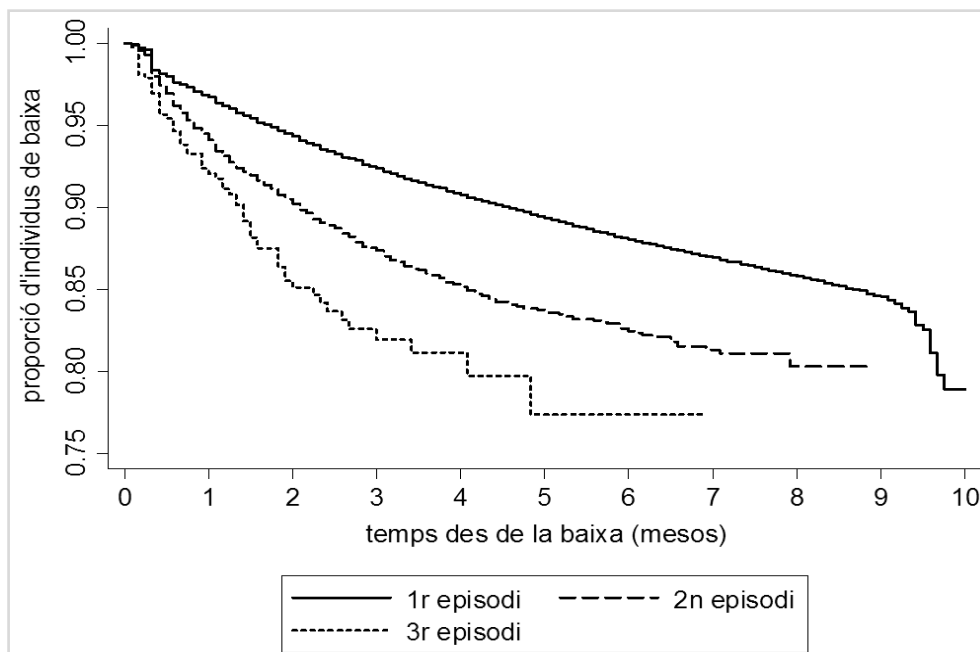
Gràfic 9.2. Permanència en el sindicat segons episodi d'afiliació

Notes: Calculat per aquells individus donats d'alta a partir de 2001.

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Seguidament, presentem l'estudi de la duració dels períodes que un individu passa fora del sindicat, entre la baixa i l'alta, que anomenem episodi de desafiliació. En el gràfic 9.3 observem el temps que un individu tarda en tornar-se a donar d'alta, segons l'ordre de l'episodi de desafiliació dins del període 2001-2010. Podem observar diferències en el temps que tarden en tornar a afiliar-se entre, d'una banda, aquells que s'han donat de baixa només un cop i, d'altra banda, aquells que ho han fet més d'una vegada. Com a exemple, observem en el gràfic 9.3 que al cap de dos anys des de la baixa, només un 5% d'aquells que es donen un cop de baixa, tornen a afiliar-se. Aquest percentatge puja fins al 10% i al 15% en el cas d'aquells que es donen de baixa dos o tres vegades. Un patró general és que la reafiliació es produeix al cap de poc temps des de la baixa. Per aquest motiu, amb el transcurs del temps la reafiliació serà menys i menys probable.

Junt amb el fet que aquells que s'incorporen al sindicat dues o tres vegades, romanen relativament poc temps en el sindicat, els resultats comentats ens indiquen que hi ha un grup d'afiliats, que estimem al voltant del 10-15% de l'afiliació del període 2001-2010, que acumulen episodis exprés d'afiliació, és a dir, han entrat i sortit diverses vegades del sindicat, per períodes de curta o molt curta durada.

Gràfic 9.3. Durada de l'episodi de desafiliació (fins a la següent alta afiliativa)

Notes: Calculat per aquells individus donats de baixa a partir de 2001.

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Tot seguit presentem la incidència de múltiples episodis afiliatius segons les poques característiques sociodemogràfiques que el registre d'afiliats disposa (vegeu taula 9.3). D'aquesta manera veiem que no hi ha diferències apreciables entre homes i dones en relació al nombre de vegades que es donen d'alta i de baixa durant el període 2001-2010, la qual cosa indica que encara que hem observat que les dones tendeixen a donar-se de baixa del sindicat abans que els homes, això no té correspondència amb un major nombre d'episodis afiliatius respecte dels experimentats pels homes.

En canvi, sí que podem apreciar diferències en el nombre d'episodis afiliatius segons els grups d'edat. Per exemple, els afiliats més madurs es donen més de baixa per primera vegada (63%) i menys vegades d'alta després de la baixa (4%) que els altres grups d'edat. Això és raonable tenint en compte que el motiu de la baixa és una possible prejubilació. Els afiliats més madurs que tenen més d'un episodi afiliatiu, no obstant això, continuen presentant un percentatge més elevat de baixes que els altres grups d'edat. En l'altre plat de la balança trobem el grup més jove (per sota dels 35 anys), que tenen un percentatge de baixes lleugerament per sobre del grup d'edat mig (entre 35 i 49 anys), que se situa, en tots els episodis, al voltant del 50%. El grup més jove presenta el nombre més alt de segons i tercers episodis afiliatius entre les diferents cohorts d'edat. A més a més, aquest percentatge de reafiliacions creix en funció de l'ordre d'episodi. Tot i que aquest últim és un patró general, és bastant més significatiu per als joves; així,

entre aquests darrers, un 10,5% es torna a donar d'alta una segona vegada, mentre que aquest percentatge és del 13% i el 17% per a terceres i quartes vegades.

Finalment, els estrangers presenten variacions substantives en relació a la trajectòria d'afiliació dels autòctons. En particular, els estrangers són molt més proclius a donar-se de baixa en qualsevol ordre d'episodi (per sobre del 65%, mentre que els nacionals no arriben al 50%). A més a més el estrangers no es reafilien en el mateix grau que els autòctons, ja que només al voltant d'un 7% és torna a adscriure. Aquest resultat es manté constant per a totes aquelles noves altes que es produeixen per segon i tercer cop, la qual cosa indica que els estrangers generalment s'enquadren més en el perfil d'afiliat que passa només un cop pel sindicat i no hi torna.

Taula 9.3. Episodis d'afiliació: baixes i altes afiliatives segons característiques demogràfiques (%)

		homes	dones	<35 anys	35-49 anys	50-60 anys	nacionals	estrangers
1r episodi	baixa	50,1	49,2	50,6	42,5	63,1	47,8	68,4
	alta	9,1	8,6	10,5	9,8	4,4	9,2	6,9
2n episodi	baixa	49,4	48,2	49,4	46,0	57,5	46,4	71,5
	alta	11,4	11,8	12,7	11,1	7,3	12,1	8,1
3r episodi	baixa	50,8	50,0	51,0	48,7	56,6	48,7	65,9
	alta	13,2	15,5	17,1	8,2	13,3	15,2	6,9

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

9.3. Temps de permanència i múltiples episodis afiliatius segons període

En aquest últim apartat, estudiem l'evolució del temps de permanència i dels múltiples episodis d'afiliació durant els últims deu anys. En particular, comparem els resultats d'aquells individus que es varen donar d'alta durant tres moments diferents: en els anys 2001, 2005 i 2008. Les dues primeres fites temporals corresponen a un moment d'alça en el cicle econòmic, mentre que la darrera correspon a l'inici de la crisi econòmica. Comparar la trajectòria d'aquells individus que es donen d'alta en cada un de les tres fites temporals ens permet establir si hi ha hagut certa estabilitat en el temps de permanència dels nous afiliats i en els nivells de reafiliació entre els dos períodes del cicle econòmic, i en com això canvia amb l'esclat de la crisi econòmica.

En la taula 9.4 es presenta, per una banda, el percentatge d'individus que romanen en el sindicat durant els sis primers semestres des de l'alta afiliativa segons l'any en què l'afiliat es va donar d'alta. Per altra banda, en la taula 9.4 també es pot observar el percentatge d'individus que s'han donat de baixa en cada semestre (durant els sis primers semestres des del moment de l'alta afiliativa) del total d'individus de cada període d'afiliació.

S'observa clarament en la taula que com més recent és el període d'alta, més curtes són les estades en el sindicat. Al cap de mig any des de l'alta, el 3% d'aquells que es varen afiliar el 2001 es donen de baixa, així com el 5,7% dels que es donen d'alta el 2005 i el 10,5% d'aquells que es donen d'alta el 2008. Després de dos anys, ja s'ha donat de baixa el 21% d'aquells que s'afilien el 2001, el 26% d'aquells que entren el 2005 i fins al 33% d'aquells que s'afilien el 2008. Observem també que el percentatge més elevat de baixes se sol donar dins el primer any d'estada al sindicat per a aquells que es donen d'alta en el període de crisi econòmica. En canvi, el percentatge més elevat de baixes és dona uns mesos més tard i impacta menys en aquells que es donen d'alta en períodes anteriors a l'esclat de la crisi. Al cap de dos anys d'estada, les baixes s'estabilitzen per a tots els períodes d'alta estudiats, és a dir, que es van reduint els percentatges de baixes d'una manera progressiva.

Taula 9.4. Permanència i baixes per semestres des de l'alta afiliativa segons període (%)

període alta	Permanència, per semestres (%)					
	mig any	1 any	1 any i mig	2 anys	2 anys i mig	3 anys
2001	97,0	91,0	84,7	79,0	74,4	70,2
2005	94,3	86,7	80,0	73,8	68,3	63,6
2008	89,5	78,7	70,9	64,8	60,3	*
	Baixes, per semestres (%)					
	mig any	1 any	1 any i mig	2 anys	2 anys i mig	3 anys
2001	3,0	6,0	6,3	5,7	4,6	4,2
2005	5,7	7,6	6,7	6,2	5,5	4,7
2008	10,5	10,8	7,8	6,1	4,5	*

Notes: Les baixes es calculen com el percentatge de baixes en el semestre sobre el total de baixes segons període d'alta.

*No és possible calcular el percentatge d'aquells que romanen en el sindicat per sobre de dos anys i mig si es donen d'alta durant l'any 2008.

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

En general, el resultat presenta una dinàmica d'escurçament de les estades en el sindicat per a nous afiliats a mesura que avancem en el temps (o període d'alta). Això es pot associar a una dinàmica general de precarització de les condicions laborals dels nous afiliats. També és cert que les permanències s'escurcen de manera més dramàtica per a aquells que entren en el període en què la crisi econòmica ja ha començat. Això indica que independentment del patró de precarització dels nous afiliats a mesura que passa el temps, la crisi econòmica té un efecte determinant en reduir els efectius en el sindicat, augmentant les estades de breu duració.

També hem observat que aquells que s'han donat d'alta afiliativa en el període de crisi econòmica, es donen de baixa abans. La pregunta derivada d'aquesta dinàmica és, quants d'aquests tornaran al sindicat? En la taula 9.5 presentem la proporció d'individus que entren en un segon episodi d'afiliació, durant els quatre primers semestres des de la baixa, segons el període que es varen donar de baixa afiliativa per primer cop (2005 o 2008¹⁰). Podem observar que entre aquells individus que deixen el sindicat entre 2005 i 2008, disminueix el nombre de reafiliacions. De fet dins dels dos primers anys des de la baixa el percentatge de reafiliació passa del 7,6 al 5%. Això indica que amb l'esclat de la crisi, hi ha hagut una dinàmica de reducció de la reafiliació. Aquest resultat pot anar de la mà amb menors nivells d'afiliació general en temps de crisi, o també pot ser degut a que aquells que tendeixen a presentar més d'un episodi afiliatiu és troben en situacions més vulnerables en etapes de crisi, com seria el cas dels afiliats més joves.

Taula 9.5. Reafiliació per semestres des de la baixa (%)

període de baixa	Reafiliacions, per semestre des de la baixa (%)			
	mig any	1 any	1 any i mig	2 anys
2005	3,1	4,8	6,3	7,6
2008	2,0	3,0	4,0	5,0

Notes: Reafiliació es refereix a donar-se d'alta exclusivament en un segon episodi d'alta afiliativa.

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Resum

La durada mitjana dels episodis d'afiliació en la CONC durant el període 2001-2010 se situa entre els 9 i els 12 anys, és a dir, passat aquest interval de temps d'estada (permanència) en el sindicat, la meitat dels afiliats ja s'ha donat de baixa. Generalment, els intervals de durada en el sindicat més crítics, en relació a la permanència de l'afiliació o del nombre de baixes, són les durades curtes, ja que durant els 3 primers anys d'estada en el sindicat un 25% de l'afiliació deixa de ser membre. Un cop passat aquest moment inicial crític, la permanència al llarg del temps s'estabilitza, és a dir, les baixes disminueixen progressivament. Això indica que les polítiques de retenció han d'incidir sobretot en els moments inicials de l'afiliació.

Dones, joves i, particularment, immigrants, presenten menors nivells de permanència per a duracions relativament curtes dins del sindicat. És a dir, es donen de baixa abans. Encara que aquests són col·lectius de nova afiliació, i per tant amb

¹⁰ Prescindim de l'any 2001, ja que entre els que es donen de baixa aquell any, estan subrepresentats els que portaven poc temps en el sindicat (per exemple, aquells que varen entrar i sortir del sindicat en l'any 2000, just abans de l'inici del període d'estudi).

baixa antiguitat, el fet que els nivells de desafiliació siguin relativament importants durant els primers cinc anys de permanència indica que cal incidir en les necessitats dels nous grups afiliats per retenir-los i fer-los part integral de l'afiliació.

Entre 2001 i 2010 observem que només al voltant del 10-15% dels afiliats experimenten múltiples episodis d'afiliació. A més a més, el percentatge de reafiliació augmenta en funció de l'ordre de l'episodi d'afiliació. És a dir, aquells que experimenten fins a una tercera baixa del sindicat, tenen percentatges majors de reafiliació. Tot i això, podem concloure que la gran fluctuació dins del sindicat no és majoritàriament deguda a que els mateixos individus entren i surten constantment de l'organització, sinó a individus que no havien estat mai afiliats. Per tant, es confirma que en la seva major part els que deixen el sindicat no hi tornen.

La reafiliació està associada a períodes de curta durada. És a dir, que aquells que deixen el sindicat i es tornen a afiliar, havien experimentat estades més curtes dins del sindicat. Tot i que com hem vist la reafiliació afecta un 10-15% del total de l'afiliació, aquest grup experimenta unes estades més curtes, dins i fora del sindicat, que la resta d'afiliats (més estables).

Els afiliats més madurs tendeixen a donar-se més de baixa (al voltant del 60%) i, com el motiu és la jubilació o prejubilació (si més no, aquesta és la conclusió d'estudis anteriors tant pel cas de CCOO de Catalunya, com per a CCOO a nivell espanyol), tendeixen a no tornar al sindicat (només un 4% torna). Els més joves també deixen el sindicat més que els afiliats d'edat mitjana, però així mateix són els que presenten més elevats nivells de múltiples episodis d'afiliació. Un patró completament diferent el trobem entre els immigrants, amb nivells molt elevats de baixes (per sobre del 65%), però que molt rarament tornen al sindicat (menys del 7%).

El temps de permanència en el sindicat s'escurça amb el pas del temps dins de la dècada que hem estudiat. Això és sobretot cert per a aquells que es donen d'alta quan esclata la crisi econòmica. Un exemple evident és que fins a un 21% dels individus que es van donar d'alta en el 2008 (i un 13% per les altes de 2005 i un 9% per les de 2001), és van donar de baixa abans de complir el primer any d'antiguitat en el sindicat.

A més a més, aquells que es donen de baixa en temps de crisi, presenten percentatges menors de reafiliació, tot i que ja sabem que els percentatges de reafiliació no són gaire alts en general. El fet que els que entren o surten en períodes de crisi romanen menys temps i tornen menys, pot indicar que la crisi polaritza la permanència afiliativa; distingint, per una banda, un grup d'afiliats estables amb certa antiguitat, i per altra banda un grup d'afiliats precaris que degut a la crisi s'apropen menys i surten abans. Aquests últims poden estar especialment sobre-representats entre joves i immigrants.

10. Els delegats i delegades de CCOO de Catalunya

Aquest apartat intenta complementar el gruix d'aquest informe dedicat a l'estructura i evolució de l'afiliació al llarg de 10 anys de la vida de Comissions Obreres de Catalunya. De forma breu, però a la vegada aportant mitjançant taules les dades de referència, es presenta l'evolució al llarg d'aquest mateix temps de l'estructura de delegats d'aquesta organització.

En primer lloc, en aquesta introducció al capítol, s'observa que el total de delegats de CCOO augmentà en quasi cinc mil efectius fins l'any 2009; data a partir de la qual els problemes ocupacionals i el tancament d'empreses assenyalen el punt de partida per a la reducció del nombre de representants. En tot cas la mitjana del període és de 24.000 delegats.

En segon lloc, volem remarcar la relació entre assalariats, afiliats i delegats del sindicat analitzat. En aquest sentit, la taula 10.1 recull, d'una banda, la relació entre assalariats i delegats de CCOO; i d'altra banda, la relació entre afiliats i delegats del mateix sindicat. Pel que fa a la primera relació, entre assalariats i delegats de CCOO, els resultats mostren, per a l'any 2010, que CCOO disposa d'un delegat representant dels treballadors a nivell d'empresa per a cada 103 assalariats. Òbviament, aquesta dada és una mitjana, per la qual cosa es pot preveure que un nombre elevat d'assalariats, molt especialment de petites i molt petites empreses, no disposa de veu sindical a través de la qual canalitzar les seves queixes, interessos i aspiracions, mentre per a altres assalariats la representació sindical es pot considerar força propera. La taula permet constatar, a més, que en la primera dècada del segle XXI la relació entre assalariats i delegats ha variat poc. En tot cas, es detecta un lleuger augment del nombre d'assalariats representats per cada delegat durant els anys d'expansió de l'ocupació, i un procés invers en els anys de crisi; explicable en quan les variacions en el nombre de delegats poden respondre amb retard i de forma no proporcional a les variacions de plantilles i de l'ocupació assalariada.

El mateix any 2010, CCOO disposa de 7,2 afiliats per a cada delegat elegit a les empreses. També en aquest cas, es pot pensar que l'expansió de l'ocupació fins l'any 2007 ha comportat més ampliació de l'afiliació que d'oportunitats d'eleccions sindicals a les empreses o ampliació del nombre de delegats; mentre els anys posteriors de crisi d'ocupació han comportat un procés invers. En tot cas, les dades de la taula suggereixen dues possibles lectures. La primera és que una proporció força elevada d'afiliats del sindicat adquireix responsabilitats de representació sindical; en altres paraules, una part important de l'afiliació del sindicat és activa, assumint responsabilitats sindicals en els centres de treball. Però una segona lectura porta a considerar que el nucli actiu del sindicat, sempre parlant en termes generals, o bé té serioses dificultats per incorporar altres treballadors a l'or-

ganització, o bé no estimula o prioritza prou aquesta incorporació. D'altra banda, no s'ha de descartar la possibilitat que aquesta "reduïda" relació entre afiliats i delegats comporti conseqüències en termes de dificultats de renovació de les bases de representació sindical.

Taula 10.1. Comparativa del total d'assalariats, i d'afiliats i delegats de CCOO, a Catalunya

	Assalariats (milers)	Afiliats a CCOO (milers)	Delegats CCOO	Assalariats per delegat CCOO	Afiliats per delegat CCOO
2001	2.303,20	145,97	21.631	106,5	6,7
2002	2.383,70	152,93	21.817	109,3	7,0
2003	2.528,60	157,85	22.699	111,4	7,0
2004	2.590,40	164,30	23.563	109,9	7,0
2005	2.781,20	170,48	24.100	115,4	7,1
2006	2.859,10	175,72	23.879	119,7	7,4
2007	2.952,70	181,27	24.920	118,5	7,3
2008	2.814,90	185,67	25.882	108,8	7,2
2009	2.627,50	187,10	26.187	100,3	7,1
2010	2.639,20	183,78	25.588	103,1	7,2

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya, SIGIS-CCOO i Enquesta de Població Activa de l'INE

Donades les característiques dels registres sindicals, no es poden fer comparacions de la relació entre assalariats i delegats de CCOO per sectors d'activitat. Sí, en canvi, es pot veure com és i com ha variat en els primers deu anys del 2000 la relació entre afiliats i delegats. Així, es pot observar com a COMFIA, i també a Ensenyament, per terme mig hi ha més afiliats per cada delegat (entre 10 i 11), mentre a Agroalimentària, FECOHT i FITEQA la relació es redueix a 5; també a Osona pel que fa als territoris. Seria interessant esbrinar les causes d'aquestes considerables diferències, la qual cosa no és possible només a partir de la informació estadística disponible. En tot cas, s'obren alguns interrogants a l'entorn de la relació entre afiliats i delegats, per tal d'esbrinar si són les diferències de la plantilla de les empreses, la situació contractual o les condicions de treball, és a dir factors de context, o bé són motivacions pròpiament sindicals (lideratge, proximitat i eficàcia de les estructures) la causa, o les causes combinades, de la diferència en el nombre de representants segons sector d'activitat o territori.

Taula 10.2. Afiliats per delegat segons federació

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Activitats Diverses	7,4	7,9	7,9	8,0	7,9	7,7	8,0	8,0	8,0	7,8
Agroalimentària	5,3	5,4	5,3	4,9	4,9	5,2	5,4	5,4	5,1	5,1
COMFIA	9,5	10,3	10,3	10,0	10,4	11,0	10,6	10,5	10,7	11,0
Construcció-Fusta	4,6	5,0	5,0	5,4	5,7	6,4	6,5	7,0	7,0	7,6
Ensenyament	10,4	11,2	9,7	9,5	9,8	10,1	9,5	9,4	10,1	9,8
FECOHT	4,8	5,0	5,1	5,3	5,7	5,9	5,5	5,3	5,1	5,0
FITEQA	4,7	5,1	5,1	5,1	5,1	5,2	5,5	5,3	5,0	5,0
FSC	7,0	7,2	7,1	7,1	7,2	7,5	7,2	7,1	7,2	7,0
Indústria	6,6	6,7	6,8	6,9	6,9	7,3	7,3	7,0	6,8	7,0
Sanitat	8,6	8,4	8,4	8,3	8,1	8,4	7,4	7,4	7,4	7,2
Total	6,7	7,0	7,0	7,0	7,1	7,4	7,3	7,2	7,1	7,2

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i SIGIS-CCOO

Taula 10.3. Afiliats per delegat segons territori

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Alt Penedès-Garraf	6,5	7,6	8,1	8,1	8,4	8,8	8,9	8,9	8,8	8,6
Anoia	5,9	6,1	5,5	5,8	5,9	6,0	6,0	5,9	5,9	6,4
Bages- Berguedà	7,5	8,1	7,9	8,0	8,1	7,8	8,0	7,9	7,7	7,5
Baix Llobregat	9,6	10,0	9,4	9,3	9,5	9,6	9,2	8,9	8,5	8,9
Barcelonès	7,6	7,8	7,9	7,8	7,8	8,2	8,0	7,8	7,7	7,7
Girona	5,3	5,4	5,3	5,5	5,8	6,2	6,2	6,1	6,2	6,2
Lleida	6,0	6,1	6,1	6,1	6,2	6,5	6,6	7,0	7,1	7,0
Osona	5,8	6,1	5,3	5,2	4,9	4,5	4,6	4,6	4,9	5,0
Tarragona	5,5	6,0	6,1	6,3	6,3	6,5	6,0	5,9	6,2	6,1
Vallès Occidental	5,0	5,3	5,6	5,7	5,7	6,0	6,2	6,0	6,2	6,4
Vallès Oriental- Maresme	6,2	6,3	6,1	6,2	6,3	6,7	7,0	7,0	6,9	6,9
Total	6,8	7,0	7,0	7,0	7,1	7,4	7,3	7,2	7,1	7,2

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i SIGIS-CCOO

La distinció segons sexe permet constatar que la relació treballador assalariat - delegat de CCOO és força més elevada per a les dones que per als homes, tot i que la diferència es redueix moderadament al llarg de la dècada estudiada. El fet que la relació assalariades - delegades doni xifres superiors pot ser expressiu de les majors dificultats per part de les dones en assumir responsabilitats sindicals, més concentrades en petites i molt empreses, de sectors poc regulats i menor trajecte sindical.

Taula 10.4. Assalariats per delegats segons sexe

	homes	dones
2001	87,0	154,9
2002	90,3	153,5
2003	92,9	152,2
2004	91,7	149,0
2005	95,3	157,6
2006	98,5	162,1
2007	99,0	155,5
2008	89,1	144,9
2009	81,6	133,8
2010	83,0	137,6

Font: SIGIS-CCOO i Enquesta de Població Activa de l'INE

Per a cada un dels anys de la primera dècada del segle XXI la relació entre dones assalariades i delegades és superior a la corresponent dels homes, si bé aquesta diferència ha tendit a reduir-se. En termes generals, les dades permeten avançar la hipòtesi que les dones afiliades tenen més dificultats i resistències, que els homes afiliats, per assumir responsabilitats de representació sindical; no obstant això, aquestes diferències poden tendir a esvair-se en la mesura que es redueix la relació entre afiliació i delegats o delegades sindicals.

Taula 10.5. Afiliats per delegat segons sexe

	homes	dones	diferència dones - homes
2001	6,4	7,6	1,1
2002	6,7	7,7	1,0
2003	6,7	7,4	0,7
2004	6,7	7,5	0,7
2005	6,8	7,6	0,8
2006	7,1	7,8	0,7
2007	7,1	7,7	0,6
2008	7,0	7,5	0,5
2009	6,9	7,5	0,6
2010	7,0	7,4	0,4

Font: Registre d'Afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i SIGIS-CCOO

10.1. Els delegats segons federacions

Les federacions amb més delegats el 2010 i amb una mitjana així mateix més alta de delegats en el període 2001-2010 (taula 10.6) són FSC i Indústria, seguides a certa distància per FITEQA. En sentit contrari, les federacions amb menys dele-

gats en 2010 i una mitjana més reduïda del període 2001-10 són Sanitat i Ensenyament. La federació que ha augmentat més el seu nombre de delegats en tot el període és FSC, seguida de molt de prop per FECOHT; en canvi han perdut delegats FITEQA i Indústria.

En 2001 (taula 10.7), les federacions amb major percentatge de delegats eren, per aquest ordre: Indústria, FSC i FITEQA; mentre les que suposen un menor percentatge són Sanitat i Ensenyament. El 2010 hi ha variacions però menors; així la major proporció de delegats la trobem, per aquest ordre en: FSC, Indústria i FITEQA; a més, la primera guanya posicions, mentre que les altres dos perden; les que menys Sanitat i Ensenyament. La mitjana del període es correspon a la situació de 2010 i les majors pèrdues percentuals es donen a FITEQA i Indústria, mentre que FECOHT és la que guanya més pes proporcional.

El gràfic 10.1 ens permet visualitzar una realitat de l'estructura de delegats que no es gaire coneguda, però es força important. Una bona part dels delegats de CCOO no estan afiliats al sindicat. Com veïem les dues línies segueixen una evolució força paral·lela, tot i que tendeixen a separar-se; així en 2001 hi havia 12.871 delegats no afiliats i 8.760 afiliats, mentre que en l'any 2010 trobem 14.749 delegats no afiliats enfront de 10.839 delegats afiliats. Això implica (taula 10.4) que en 2001 els no afiliats significaven el 59,5% del total de l'estructura de representació vinculada a CCOO, mentre que en 2010 tenien un pes proporcional del 57,6%.

Analitzant per federacions aquesta peculiaritat en la forma de representació, trobem (taula 10.3 i gràfics 10.2 i 10.3) que l'any 2010 la major presència de delegats no afiliats es dona també en FSC, seguida d'Indústria i FITEQA; mentre que Ensenyament i Sanitat són les que en tenen menys. Per tant, la presència de delegats afiliats i no afiliats segueixen unes pautes de distribució federativa bastant similar. La mitjana del període té així mateix una pauta similar. Pel que fa a l'evolució en el període, hi ha tres federacions que perden delegats no afiliats; el declivi més important és dona a FITEQA, però també perden la d'Indústria i Agroalimentària.

La proporció de delegats no afiliats és (taula 10.9) aclaparadora en Activitats Diverses, possiblement per una major presència d'empreses o centres de treball de petites dimensions; i tot i baixar una mica l'any 2010, manté una mitjana de 72,8% no afiliats, la segueix de prop COMFIA amb un 66,3% de mitjana, però convertida ja en 2010 en la federació amb major presència de no afiliats, després tenim FITEQA (64,9% de mitjana). En sentit contrari, la menor presència de delegats no afiliats és dona a Ensenyament, FECOHT i Construcció. Els no afiliats han guanyat pes proporcional en Construcció i han perdut en Sanitat, Ensenyament i Activitats Diverses.

Taula 10.6. Total delegats per federacions

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Activitats Diverses	1.288	1.242	1.295	1.347	1.426	1.508	1.547	1.588	1.571	1.604	1.441,6	316
Agroalimentària	1.307	1.377	1.420	1.502	1.545	1.504	1.417	1.447	1.461	1.411	1.439,1	104
FSC	4.072	4.167	4.360	4.530	4.672	4.643	5.034	5.231	5.235	5.200	4.714,4	1.128
COMFIA	1.661	1.664	1.768	1.924	1.986	2.000	2.183	2.285	2.425	2.391	2.028,7	730
Construcció-Fusta	1.296	1.326	1.474	1.519	1.578	1.534	1.633	1.710	1.727	1.547	1.534,4	251
Ensenyament	860	816	948	1.024	1.023	1.037	1.149	1.217	1.231	1.266	1.057,1	406
FECOHT	2.138	2.215	2.284	2.406	2.406	2.434	2.775	2.995	3.157	3.223	2.603,3	1.085
Indústria	4.527	4.611	4.625	4.696	4.728	4.594	4.583	4.667	4.622	4.354	4.600,7	-173
FITEQA	3.778	3.612	3.693	3.749	3.816	3.718	3.533	3.605	3.582	3.385	3.647,1	-393
Sanitat	704	787	832	866	920	907	1.066	1.137	1.176	1.207	960,2	503
Total	21.631	21.817	22.699	23.563	24.100	23.879	24.920	25.882	26.187	25.588	24.026,6	3.957

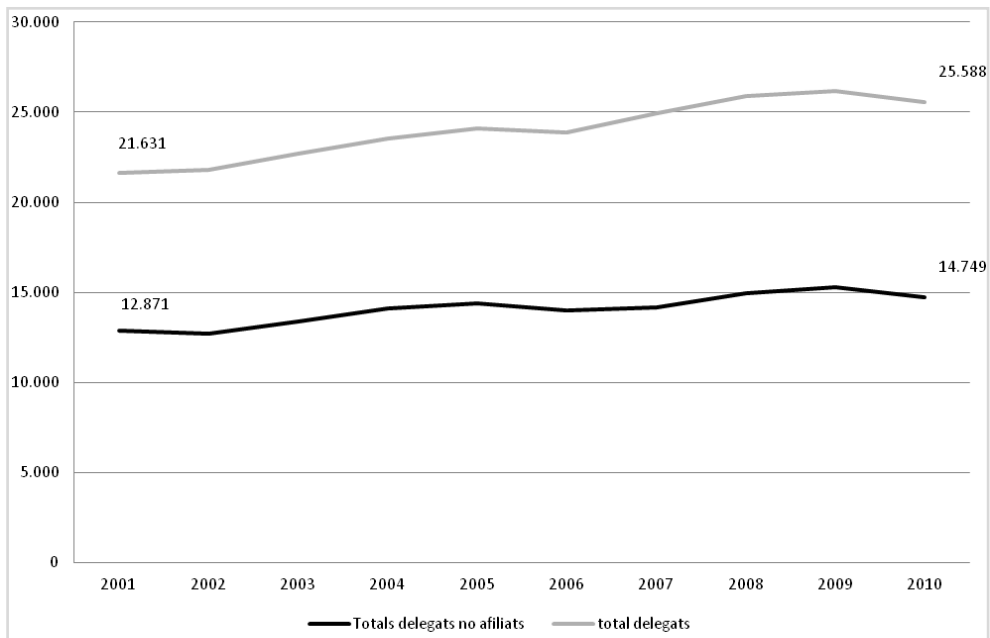
Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Taula 10.7. Pes dels delegats de cada federació en el total de delegats (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Activitats Diverses	6,0	5,7	5,7	5,7	5,9	6,3	6,2	6,1	6,0	6,3	6,0	0,3
Agroalimentària	6,0	6,3	6,3	6,4	6,4	6,3	5,7	5,6	5,6	5,5	6,0	-0,5
FSC	18,8	19,1	19,2	19,2	19,4	19,4	20,2	20,2	20,0	20,3	19,6	1,5
COMFIA	7,7	7,6	7,8	8,2	8,2	8,4	8,8	8,8	9,3	9,3	8,4	1,7
Construcció-Fusta	6,0	6,1	6,5	6,4	6,5	6,4	6,6	6,6	6,6	6,0	6,4	0,1
Ensenyament	4,0	3,7	4,2	4,3	4,2	4,3	4,6	4,7	4,7	4,9	4,4	1,0
FECOHT	9,9	10,2	10,1	10,2	10,0	10,2	11,1	11,6	12,1	12,6	10,8	2,7
Indústria	20,9	21,1	20,4	19,9	19,6	19,2	18,4	18,0	17,6	17,0	19,1	-3,9
FITEQA	17,5	16,6	16,3	15,9	15,8	15,6	14,2	13,9	13,7	13,2	15,2	-4,2
Sanitat	3,3	3,6	3,7	3,7	3,8	3,8	4,3	4,4	4,5	4,7	4,0	1,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

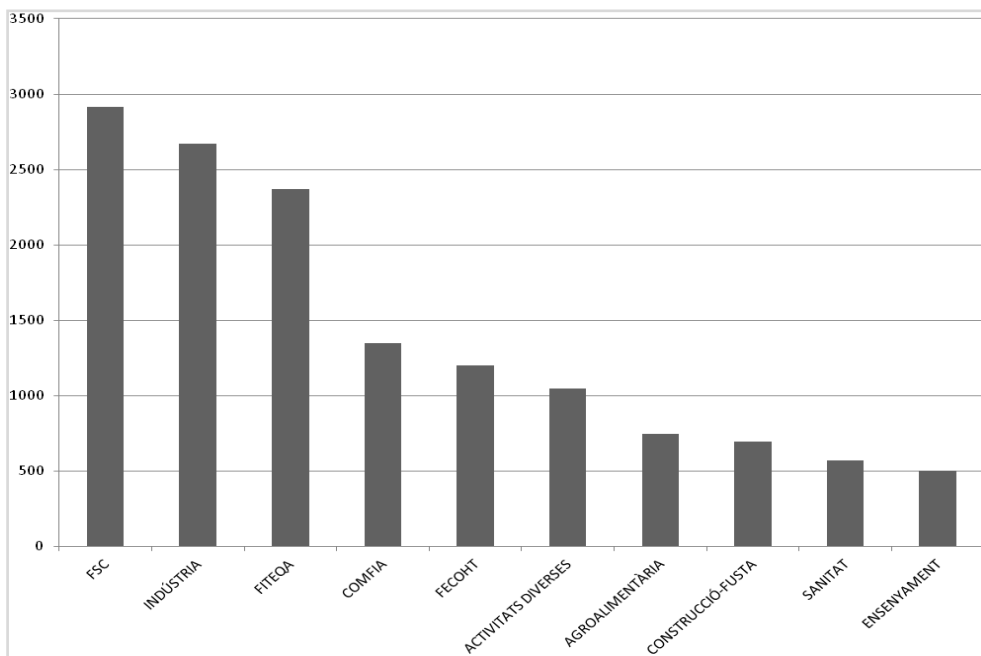
Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.1. Total de delegats i de delegats no afiliats. Nombres absoluts

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.2. Distribució de la mitjana de delegats no afiliats període 2001-2010, per federacions

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Taula 10.8. Total delegats no afiliats

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Activitats Diverses	974	909	988	1.030	1.034	1.089	1.106	1.137	1.110	1.090	1.046,7	116
Agroalimentària	728	741	755	800	801	770	702	732	745	711	748,5	-17
FSC	2.499	2.534	2.737	2.907	3.005	2.913	3.086	3.215	3.156	3.111	2.916,3	612
COMFIA	1.093	1.065	1.154	1.248	1.346	1.373	1.407	1.488	1.659	1.631	1.346,4	538
Construcció-Fusta	526	535	651	693	708	681	708	822	865	775	696,4	249
Ensenyament	435	412	475	501	490	478	528	564	591	536	501	101
FECOHT	1.060	1.044	1.071	1.147	1.169	1.159	1.212	1.323	1.402	1.418	1.200,5	358
Indústria	2.656	2.621	2.638	2.731	2.767	2.646	2.575	2.697	2.746	2.624	2.670,1	-32
FITEQA	2.440	2.356	2.370	2.531	2.533	2.382	2.233	2.337	2.332	2.163	2.367,7	-277
Sanitat	460	487	527	528	557	524	617	660	679	690	572,9	230
Total	12.871	12.704	13.366	14.116	14.410	14.015	14.174	14.975	15.285	14.749	14.066,5	1.878

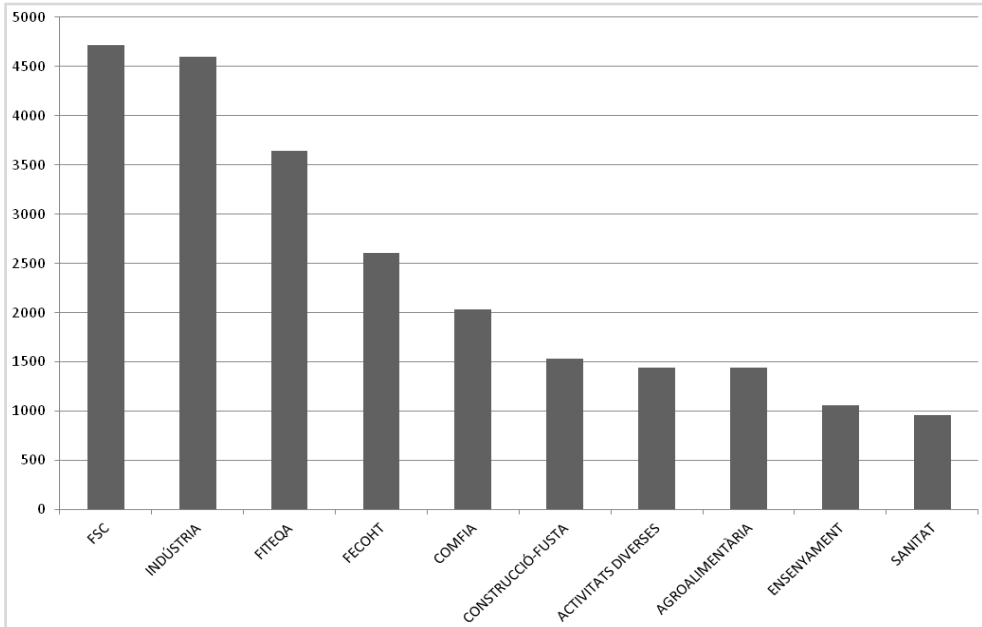
Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Taula 10.9. Delegats no afiliats (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Activitats Diverses	75,6	73,2	76,3	76,5	72,5	72,2	71,5	71,6	70,7	68,0	72,8	-7,7
Agroalimentària	55,7	53,8	53,2	53,3	51,8	51,2	49,5	50,6	51,0	50,4	52,0	-5,3
FSC	61,4	60,8	62,8	64,2	64,3	62,7	61,3	61,5	60,3	59,8	61,9	-1,5
COMFIA	65,8	64,0	65,3	64,9	67,8	68,7	64,5	65,1	68,4	68,2	66,3	2,4
Construcció-Fusta	40,6	40,3	44,2	45,6	44,9	44,4	43,4	48,1	50,1	50,1	45,2	9,5
Ensenyament	50,6	50,5	50,1	48,9	47,9	46,1	46,0	46,3	48,0	42,3	47,7	-8,2
FECOHT	49,6	47,1	46,9	47,7	48,6	47,6	43,7	44,2	44,4	44,0	46,4	-5,6
Indústria	58,7	56,8	57,0	58,2	58,5	57,6	56,2	57,8	59,4	60,3	58,0	1,6
FITEQA	64,6	65,2	64,2	67,5	66,4	64,1	63,2	64,8	65,1	63,9	64,9	-0,7
Sanitat	65,3	61,9	63,3	61,0	60,5	57,8	57,9	58,0	57,7	57,2	60,1	-8,2
Total	59,5	58,2	58,9	59,9	59,8	58,7	56,9	57,9	58,4	57,6	58,6	-1,9

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.3 Distribució de la mitjana del total de delegats període 2001-2010, per federacions

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

10.2. L'estructura de delegats en el territori

La distribució territorial de delegats (taula 10.10) sens dubte està molt concentrada. El Barcelonès representa 7.970 delegats el 2010, essent també el territori que ha incorporat més nous representants en el període (1.084) i el que té una mitjana més elevada. Si sumem les comarques de l'àrea metropolitana el seu pes en l'estructura de delegats és aclaparador i només Girona i Tarragona suposen un petit contrapès. Vallès Occidental i Anoia tenen una evolució més estancada i Tarragona i Baix Llobregat acompanyen en la distància l'augment barceloní. En termes proporcionals (taula 10.11) el Barcelonès suposa el 31% del total de delegats en 2010; si sumem el Baix Llobregat, els dos Vallès i el Maresme, assoleixen el 66,7% de l'estructura de representants del sindicat. La diferència entre els dos anys extrems només implica un cert creixement del pes percentual de Tarragona i una pèrdua del Vallès Occidental; la resta presenten un comportament bastant estable i la mitjana és força representativa del conjunt d'anys considerats.

En relació als delegats no afiliats (taules 10.12 i 10.13; gràfics 10.4 i 10.5) també el Barcelonès és la comarca amb major nombre de delegats no adscrits al sindicat. Els creixement més notori d'aquest tipus de delegat es dona precisament a Tarragona i el Barcelonès. Aquests delegats han estat clarament majoritaris al Baix Llobregat (65,4% en 2010), també a l'Alt Penedès (62%) i, en canvi, han representat menys del 50% de l'estructura representativa a Lleida i Osona.

Taula 10.10. Total de delegats per territoris

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Alt Penedès-Garraf	579	613	609	647	672	668	710	742	759	767	676,6	188
Bages-Berguedà	623	617	654	672	704	743	732	765	766	741	701,7	118
Girona	1.929	2.012	2.154	2.231	2.286	2.200	2.304	2.394	2.392	2.362	2.226,4	433
Lleida	1.160	1.224	1.278	1.298	1.344	1.370	1.441	1.436	1.447	1.417	1.341,5	257
Vallès Oriental-Maresme	2.158	2.193	2.377	2.453	2.460	2.425	2.405	2.478	2.558	2.495	2.400,2	337
Tarragona	1.879	1.842	1.935	2.029	2.128	2.170	2.423	2.602	2.617	2.656	2.228,1	777
Baix Llobregat	2.460	2.439	2.683	2.791	2.789	2.828	3.004	3.129	3.209	3.029	2.836,1	569
Barcelonès	6.886	6.891	6.933	7.195	7.367	7.183	7.616	7.881	8.040	7.970	7.396,2	1.084
Vallès Occidental	3.286	3.304	3.293	3.418	3.484	3.386	3.391	3.540	3.476	3.285	3.386,3	-1
Osona	409	409	473	514	544	585	567	582	585	550	521,8	141
Anoia	262	273	309	314	321	320	327	333	338	316	311,3	54
Total	21.631	21.817	22.698	23.562	24.099	23.878	24.920	25.882	26.187	25.588	24.026,2	3.957

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Taula 10.11. Total de delegats per territoris (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Alt Penedès-Garraf	2,7	2,8	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0	2,8	0,3
Bages-Berguedà	2,9	2,8	2,9	2,9	2,9	3,1	2,9	3,0	2,9	2,9	2,9	0,0
Girona	8,9	9,2	9,5	9,5	9,5	9,2	9,2	9,2	9,1	9,2	9,3	0,3
Lleida	5,4	5,6	5,6	5,5	5,6	5,7	5,8	5,5	5,5	5,5	5,6	0,2
Vallès Oriental-Maresme	10,0	10,1	10,5	10,4	10,2	10,2	9,7	9,6	9,8	9,8	10,0	-0,2
Tarragona	8,7	8,4	8,5	8,6	8,8	9,1	9,7	10,1	10,0	10,4	9,2	1,7
Baix Llobregat	11,4	11,2	11,8	11,8	11,6	11,8	12,1	12,1	12,3	11,8	11,8	0,5
Barcelonès	31,8	31,6	30,5	30,5	30,6	30,1	30,6	30,4	30,7	31,1	30,8	-0,7
Vallès Occidental	15,2	15,1	14,5	14,5	14,5	14,2	13,6	13,7	13,3	12,8	14,1	-2,4
Osona	1,9	1,9	2,1	2,2	2,3	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1	2,2	0,3
Anoia	1,2	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,3	0,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Font: S(G)IS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Taula 10.12. Total de delegats no afiliats per territoris

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Alt Penedès-Garraf	347	350	352	388	413	421	452	495	512	484	421,4	137
Bages-Berguedà	362	379	399	408	426	418	376	411	410	386	397,5	24
Girona	1.044	1.060	1.098	1.181	1.201	1.149	1.171	1.257	1.265	1.266	1.169,2	222
Lleida	542	569	600	616	633	618	665	683	713	681	632	139
Vallès Oriental-Maresme	1.365	1.344	1.452	1.524	1.546	1.478	1.443	1.527	1.578	1.544	1.480,1	179
Tarragona	960	936	1.010	1.096	1.132	1.162	1.216	1.372	1.399	1.389	1.167,2	429
Baix Llobregat	1.681	1.608	1.791	1.865	1.885	1.861	1.973	2.064	2.095	1.980	1.880,3	299
Barcelonès	4.220	4.147	4.239	4.448	4.553	4.376	4.413	4.551	4.706	4.604	4.425,7	384
Vallès Occidental	1.962	1.913	2.006	2.136	2.160	2.068	2.042	2.170	2.167	2.030	2.065,4	68
Osona	214	216	236	259	265	270	240	248	245	220	241,3	6
Anoia	174	182	183	195	196	194	183	197	195	165	186,4	-9
Total	12.871	12.704	13.366	14.116	14.410	14.015	14.174	14.975	15.285	14.749	14.066,5	1.878

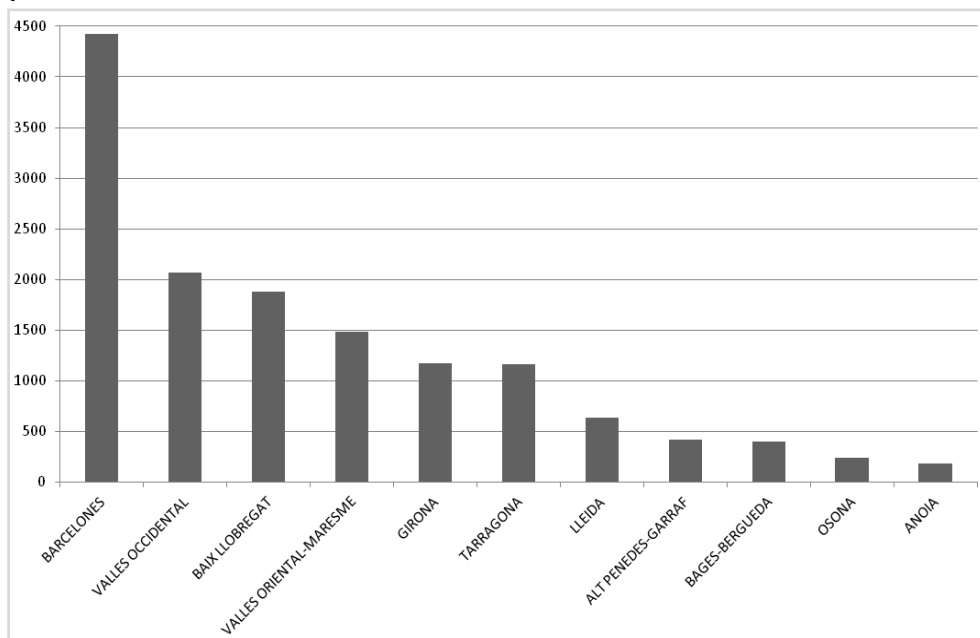
Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Taula 10.13. Delegats no afiliats per territoris (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	mitjana	dif. 2001-2010
Alt Penedès-Garraf	59,9	57,1	57,8	60,0	61,5	63,0	63,7	66,7	67,5	63,1	62,0	3,2
Bages-Berguedà	58,1	61,4	61,0	60,7	60,5	56,3	51,4	53,7	53,5	52,1	56,9	-6,0
Girona	54,1	52,7	51,0	52,9	52,5	52,2	50,8	52,5	52,9	53,6	52,5	-0,5
Lleida	46,7	46,5	46,9	47,5	47,1	45,1	46,1	47,6	49,3	48,1	47,1	1,3
Vallès Oriental-Maresme	63,3	61,3	61,1	62,1	62,8	60,9	60,0	61,6	61,7	61,9	61,7	-1,4
Tarragona	51,1	50,8	52,2	54,0	53,2	53,5	50,2	52,7	53,5	52,3	52,4	1,2
Baix Llobregat	68,3	65,9	66,8	66,8	67,6	65,8	65,7	66,0	65,3	65,4	66,4	-3,0
Barcelonès	61,3	60,2	61,1	61,8	61,8	60,9	57,9	57,7	58,5	57,8	59,9	-3,5
Vallès Occidental	59,7	57,9	60,9	62,5	62,0	61,1	60,2	61,3	62,3	61,8	61,0	2,1
Osona	52,3	52,8	49,9	50,4	48,7	46,2	42,3	42,6	41,9	40,0	46,7	-12,3
Anoia	66,4	66,7	59,2	62,1	61,1	60,6	56,0	59,2	57,7	52,2	60,1	-14,2
Total	59,5	58,2	58,9	59,9	59,8	58,7	56,9	57,9	58,4	57,6	58,6	-1,9

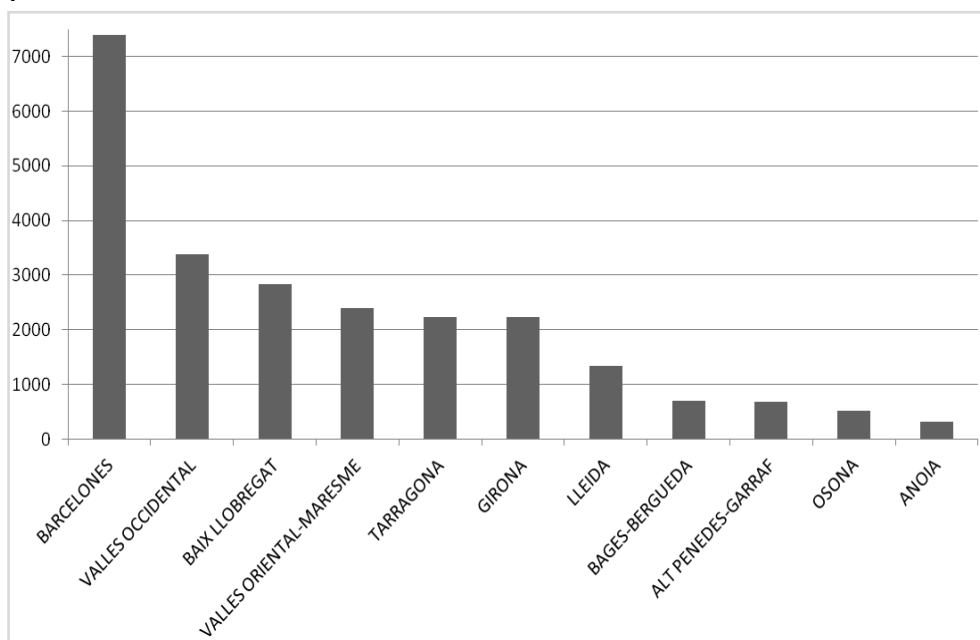
Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.4. Distribució de la mitjana de delegats no afiliats. Període 2001-2010, per territoris

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.5 Distribució de la mitjana del total de delegats. Període 2001-2010, per territoris

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

10.3. L'estructura de delegats segons sexe

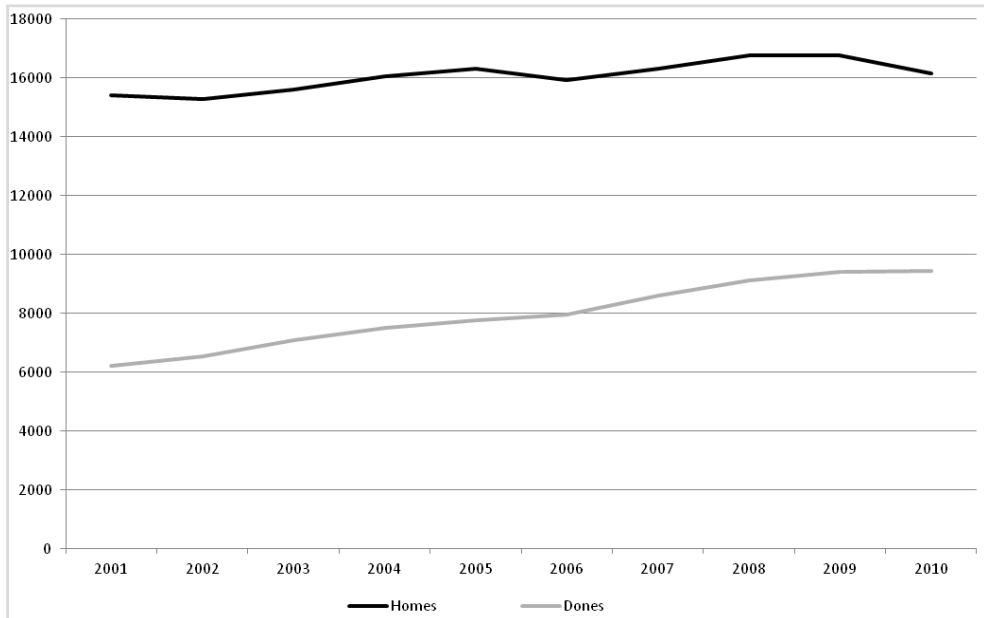
La taula 10.14 ens ajuda a visualitzar la lenta però imparable progressió de les dones en l'estructura de representació del sindicat. Tant homes com dones han augmentat la seva presència numèrica en el període, però les dones han passat de ser el 28,7% de delegades al 36,9%; pràcticament a raó d'un punt per any. L'acostament s'observa en nombres absoluts en el gràfic 10.6., però també en l'estructura percentual de delegats per sexe.

Taula 10.11. Delegats 2001-2010

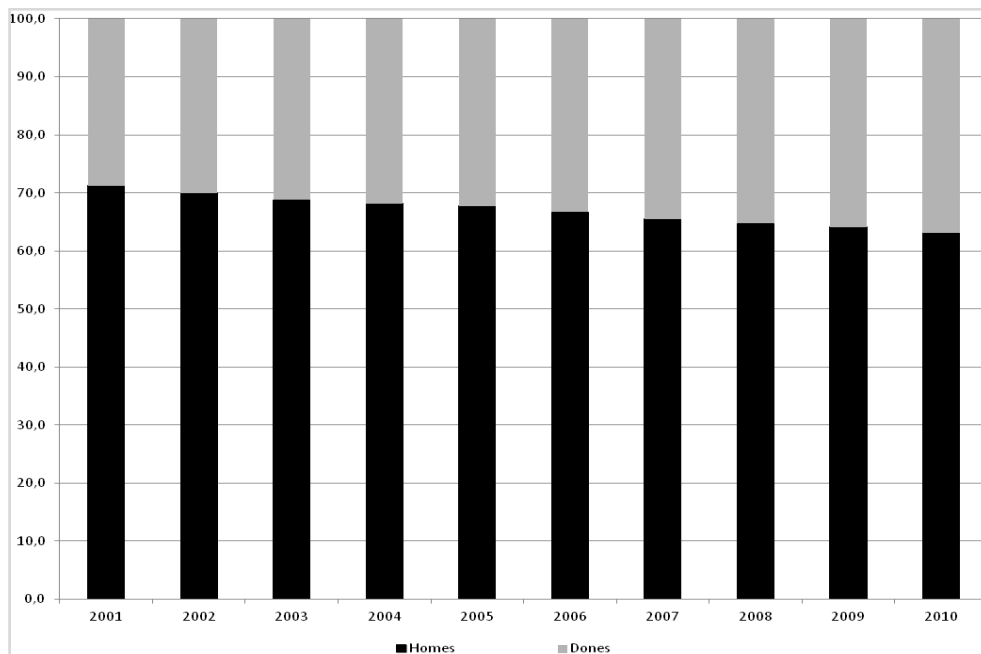
	homes	dones	total	homes	dones	total
2001	15.414	6.217	21.631	71,3	28,7	100,0
2002	15.274	6.543	21.817	70,0	30,0	100,0
2003	15.616	7.083	22.699	68,8	31,2	100,0
2004	16.065	7.498	23.563	68,2	31,8	100,0
2005	16.332	7.768	24.100	67,8	32,2	100,0
2006	15.922	7.957	23.879	66,7	33,3	100,0
2007	16.322	8.598	24.920	65,5	34,5	100,0
2008	16.763	9.119	25.882	64,8	35,2	100,0
2009	16.783	9.404	26.187	64,1	35,9	100,0
2010	16.149	9.439	25.588	63,1	36,9	100,0
mitjana	16.064	7.962,6	24.026,6	67,0	33,0	
Dif. 2010-2011	735	3.222	3.957	-8,1	8,1	

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.6. Delegats per sexe, nombres absoluts

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Gràfic 10.7. Delegats per sexe %

Font: SIGIS-CC.OO 2011. Dades per a Catalunya

Resum

Pel que fa a l'estructura de delegats de CCOO s'observa que ha augmentat en quasi quatre mil efectius en els 10 anys analitzats i ha mantingut una mitjana anual de 24.000 delegats. Remarquem que una bona part dels delegats de CCOO no estan afiliats al sindicat. En 2001 hi havia 12.871 delegats no afiliats i 8.760 afiliats, mentre que en l'any 2010 trobem 14.749 delegats no afiliats enfront de 10.839 delegats afiliats.

Per sector d'activitat, les federacions amb més delegats el 2010 i amb una mitjana així mateix més alta de delegats en el període 2001-2010 (taula 10.6) són FSC i Indústria, seguides a certa distància per FITEQA. En sentit contrari, les federacions amb menys delegats en 2010 i una mitjana més reduïda del període 2001-10 són Sanitat i Ensenyament. La distribució de delegats afiliats i no afiliats per federacions segueix pautes similars a la general.

La distribució territorial de delegats sense dubte està molt concentrada. El Barcelonès representa 7.970 delegats el 2010, essent també el territori que ha incorporat més nous representants en el període (1.084) i el que té una mitjana més elevada. Si sumem les comarques de l'àrea metropolitana el seu pes en l'estructura de delegats és aclaparador i només Girona i Tarragona suposen un petit

contrapès. També en el Barcelonès el pes dels delegats no adscrits és més important.

CCOO disposa d'un delegat representant dels treballadors per cada 103 assalariats. Aquesta mitjana general experimenta força variacions segons el sector d'activitat, territori, o altra variable demogràfica o ocupacional que considerem. La relació entre assalariats i delegats ha variat poc al llarg dels deu anys analitzats. Es detecta, així mateix, un lleuger augment del nombre d'assalariats representats per cada delegat durant els anys d'expansió de l'ocupació, i un procés invers en els anys de crisi.

Per cada delegat elegit, hi ha una mitjana de 7,2 afiliats. Això suggereix que una part de l'afiliació és activa i participa en les responsabilitats a nivell d'empresa; porta d'entrada a l'assumpció de futures responsabilitats orgàniques; però, d'altra banda, la mateixa relació pot comportar dificultats de renovació de les estructures. Aquest promig afiliats/delegats també experimenta variacions cícliques similars a les de la relació assalariats/delegats. Una qüestió que requerirà aprofundiments futurs és la gran variació que experimenta aquesta proporció en funció de les diferències sectorials o territorials.

Pel que fa al sexe, aquestes proporcions són considerablement diferents entre homes i dones. Així per cada delegada, hi ha moltes més assalariades. També hi ha distància entre homes i dones en la relació afiliats/delegats, amb més afiliades per delegades, però ha tendit a reduir-se.

11. Conclusions

El procés que ha seguit l'afiliació a CCOO en els darrers 10 anys, ha estat de creixement continuat des de 2001 amb 145.970 afiliats fins a finals de l'any 2008, moment en què el ritme s'estanca, fins reduir-se de manera important a partir de 2009 (l'any de màxima afiliació amb més de 187 mil membres), pels efectes de la crisi econòmica i de la pèrdua d'ocupació.

No obstant això, en el període estudiat (2001/2010), es distingeixen dues etapes generals pel que fa a la situació econòmica i d'evolució del mercat de treball.

La primera és una etapa de creixement general sostingut que va del 2001 fins al 2007, on la construcció és la protagonista del creixement, tot i que els serveis també avancen, mentre que la indústria presenta increments molt minsos i, sobretot, reduccions del PIB.

La segona etapa és de clara crisi econòmica i comença el 2008 amb una reducció important del creixement que es converteix en una forta davallada del PIB en el 2009. En el 2010 el PIB s'estanca. El creixement del primer període es correspon amb un augment de l'ocupació i dels assalariats i la reducció de la taxa d'atur. A partir del 2008 es produeix una important pèrdua d'ocupació que arriba al seu punt màxim en el 2009 i no acaba de recuperar-se en el 2010. La taxa d'ocupació que ha crescut en la primera fase es redueix espectacularment en la segona i la taxa d'atur es dispara. La construcció és el sector protagonista en ambdues fases, tant en la de creixement de l'ocupació com en la de la seva davallada. L'altre protagonisme el tenen els homes, que són els més afectats tant pel creixement com per la caiguda de l'ocupació, i els estrangers, que tornen a empitjorar la seva situació en relació a la població de nacionalitat espanyola.

En aquest context, es poden distingir 3 subperíodes en l'evolució de l'afiliació a Comissions Obreres de Catalunya:

- Un primer subperíode, del 2002 al 2005, d'un creixement basat en saldos afiliatius relativament estables, les petites variacions dels quals depenen de la taxa de baixes, atès que la taxa d'altres és molt estable.
- Un segon subperíode, del 2006 al 2009, de reducció de la consolidació d'altres i, per tant, de reducció relativa del creixement afiliatiu, deguda a un important augment de la taxa de baixes que arriba a igualar la taxa d'altres que es manté estable.

- I, finalment, l'any 2010, és el primer any de reducció de l'afiliació. Aquesta reducció es deu principalment a la caiguda de les altes, mentre que les baixes disminueixen, tot i que molt poc.

Comparativa del total d'assalariats i dels afiliats a CCOO. Catalunya, a la finalització de l'any. (nombres absoluts i taxes)

	nombres absoluts		taxes de creixement anuals	
	assalariats	afiliats a CCOO	assalariats	afiliats a CCOO
2001	2.303,20	145,97		
2002	2.383,70	152,93	3,5%	4,8%
2003	2.528,60	157,85	6,1%	3,2%
2004	2.590,40	164,30	2,4%	4,1%
2005	2.781,20	170,48	7,4%	3,8%
2006	2.859,10	175,72	2,8%	3,1%
2007	2.952,70	181,27	3,2%	3,3%
2008	2.814,90	185,67	-4,7%	2,4%
2009	2.627,50	187,10	-6,7%	0,8%
2010	2.639,20	183,78	0,4%	-1,8%

Font: Registre d'afiliats de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Enquesta de Població Activa de l'INE

És important destacar que, en el primer any de crisi d'ocupació, les altes al sindicat augmenten, mentre que disminueixen quan l'ocupació assalariada s'estabilitza. Les baixes al sindicat s'incrementen els primers moments de reducció de l'ocupació i disminueixen quan aquesta es consolida. Això fa que la taxa d'afiliació es mantingui i fins i tot creixi en el inici de l'actual crisi.

No obstant això, la taxa d'altes no segueix la mateixa tendència que la taxa d'ocupació, ja que quan aquesta creix la primera es manté amb tendència a la baixa i quan es redueix, en un primer moment la taxa d'altes augmenta, tot i que després es redueix. En canvi, la taxa de baixes segueix, en part, la tendència de la taxa d'ocupació especialment quan aquesta es redueix, tot i així la relació no queda clara; en tot cas, a l'inici de la crisi sembla que es dona una relació inversa que podria recolzar la idea que les baixes a l'afiliació augmenten quan cau l'ocupació, però en la resta del període no està clar.

La relació entre la taxa d'atur i la taxa d'altes a l'afiliació confirma que en un primer moment quan augmenta la primera també creix la segona, per a, posteriorment, invertir la tendència.

En tot cas, es confirma que l'afiliació al sindicat es veu afectada en sentit negatiu per la crisi de l'ocupació assalariada però no de manera immediata, car els efectes es noten uns dos anys mes tard. Això és així perquè a l'inici de la crisi augmenten les altes i tot i que ho fan més les baixes, però la relació entre altes i baixes encara és positiva i, per tant, ens trobem amb una taxa de consolidació d'altes que permet el creixement. Aquest augment al principi de la crisi d'ocupació,

que coincideix amb l'augment de treballadors afectats per ERO, es pot explicar en part per l'afiliació instrumental dels afectats per situacions de crisi o bé per altres canvis ocupacionals (acomiadaments, atur, temporalitat).

En termes demogràfics, el pes de les dones en el total de l'afiliació a Comissions Obreres augmenta de manera important al llarg del període. Des del punt de vista dels resultats afiliatius, les dones creixen més que els homes. Però, tot i que el percentatge de dones ha augmentat força en els darrers anys, els homes encara representen una mica més del 60% de l'afiliació. Això implica una diferència d'onze punts percentuals respecte de la proporció total dels assalariats catalans. Mentre que la reducció d'afiliades, en el període de crisi d'ocupació, està més motivada per la reducció de la taxa d'altres que per l'augment de la de baixes, en el cas dels homes la reducció, que s'inicia abans i és més intensa, està motivada principalment per l'augment de la taxa de baixes que conviu, a l'inici de la crisi amb un augment important de la taxa d'altres. En tot cas, comparativament són els homes els que en aquesta crisi perden més ocupació i guanyen més atur; per tant, al final d'aquest període pot esperar-se un reequilibri d'efectius per gènere, no només en el mercat laboral, sinó també entre els membres de les organitzacions sindicals.

Pel que fa a les edats, l'afiliació a CCOO es concentra en les franges d'edat més actives, entre els 25 i els 54 anys, amb una presència molt baixa d'afiliats de 16 a 24 anys i encara més reduïda de la franja de més edat (més de 54). La taxa d'afiliació dels joves és, en el període de crisi, la més alta, degut justament a la major pèrdua d'assalariats que presenta aquest grup. En l'inici de l'actual crisi, l'any 2008, l'afiliació total prosseguia el seu creixement. Aquest comportament és el mateix per a tots els grups d'edat. L'única diferència és que el més joves semblen ser més sensibles a l'empitjorament de la situació ocupacional. En definitiva, els grups d'edat dels més joves i el dels més grans de 54 anys redueixen el seu pes en el total de l'afiliació al llarg del període mentre el grup central l'augmenta.

La presència d'estrangers (6,3%) ha augmentat força en els darrers 10 anys, però és encara molt inferior al pes dels estrangers en el total dels assalariats catalans (16,2%). L'afiliació estrangera a Comissions Obreres de Catalunya experimenta un fort creixement constant fins l'any 2008 (entre 2001 i 2008 triplicaren els seus efectius). El 2009, segon any de la crisi actual, l'afiliació estrangera comença a reduir-se, un any abans que ho faci l'afiliació de nacionalitat espanyola. Aquesta pèrdua d'afiliació estrangera és proporcionalment superior a la dels autòctons, per la qual cosa la seva reducció és encara més acusada. I és que el comportament afiliatiu dels estrangers es caracteritza per una fluctuació afiliativa molt superior a la dels afiliats de nacionalitat espanyola, resultat d'una taxa d'altres i d'una taxa de baixes també molt superiors. El seu major creixement, en l'etapa de bonança laboral, va ser fruit de l'elevada taxa de consolidació d'altres com a resultat de que aquestes, durant les dues terceres parts del període estudiat, van ser superiors a les baixes.

En definitiva, l'evolució del creixement afiliatiu a Comissions Obreres de Catalunya respon d'una manera general al context econòmic i laboral i especialment a la crisi d'ocupació en què estem immersos. Aquesta resposta als efectes de la crisi és més producte del creixement de baixes que de la reducció d'altres en l'afiliació. En un primer moment, la pèrdua d'ocupació relacionada amb el creixement d'expedients de regulació d'ocupació i amb acomiadaments individuals, produeix un increment d'altres de treballadors que cerquen el suport del sindicat en el procés de pèrdua d'ocupació. Quan el gruix dels processos finalitza comencen a créixer les baixes al sindicat de bona part d'aquests mateixos treballadors, fins que la taxa de baixes és superior a la taxa d'altres i la pèrdua d'afiliació apareix com a nou fenomen.

En relació a la distribució territorial i sectorial de l'afiliació, s'apunten diverses conclusions. L'afiliació es distribueix territorialment de forma força concentrada, tal com ho fa la població de Catalunya. Més de dues terceres parts estan adscrits en unions territorials de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme i els dos Vallès); aquesta proporció es redueix només una mica el 2010: 68,6%. Per edats o sexes no hi ha diferències substancials en la distribució territorial, però sí per origen. Els afiliats estrangers es concentren especialment en les unions territorials de fora de l'Àrea Metropolitana. L'Alt Penedès-Garraf, Osona, Lleida i Girona són els territoris amb més proporció d'afiliació estrangera.

En nombres absoluts, el Barcelonès és la comarca que ha augmentat més l'afiliació en tot el període, seguida de Tarragona. Les més estancades són Osona i Anoia. La mitjana d'altres del període reflecteix la importància del Barcelonès i de les comarques de la conurbació barcelonina. Tarragona i Girona també han mantingut una mitjana d'altres superior a les 2000 anuals. En el terreny de les baixes, la dinàmica és similar al panorama de les altes. Les fluctuacions més acusades també es donen al Barcelonès i les comarques de la conurbació, juntament amb Tarragona i no hi ha grans variacions al llarg d'aquests anys. Consoliden més afiliació per terme mig Tarragona, Lleida, Girona, Alt Penedès -Garraf, mentre que Osona i Baix Llobregat consoliden molt poca. 2009 és l'any amb pitjors resultats de consolidació de tot el període, en termes generals.

Per sectors d'activitat, prenent com a referència les dades agregades per federacions, la Federació de Serveis a la Ciutadania (fruit de la fusió de FCT i FSAP), amb gairebé un 20% dels afiliats, acumula més afiliats; li segueix la Federació d'Indústria amb el 16,6% dels afiliats. Si agrupem les federacions per sectors de serveis d'una banda i les d'indústria per l'altra, observem que dues terceres parts, un 61,6% dels afiliats són treballadors dels serveis i només un terç (29,8%) pertanyen a activitats industrials. En aquest cas és molt clara la divisió sexual del treball i la segregació. Les federacions de Sanitat i d'Ensenyament tenen una majoria clarament superior de dones (sectors d'activitat molt feminitzats). La situació contrària es dona a les federacions d'Indústria i, sobretot, de la Construcció (6,2% de dones). Les federacions amb una estructura per sexes més equilibrades són Activitats Diverses, COMFIA i FECOHT; també Acció Jove. En termes generacionals,

tenint en compte que la Federació de Pensionistes i la d'Acció Jove, tenen unes característiques molt definides en funció de l'edat, les federacions amb una estructura d'edats més jove (fins 40 anys) són FECOHT i Indústria, mentre les de més edat (51 o més anys) són Activitats Diverses i COMFIA.

Per grans sectors, les federacions dels serveis han augmentat ininterrompudament la seva afiliació fins 2009; la d'indústria es mostra estancada i la seva afiliació disminueix ja en l'any 2008. Entre 2001 i 2010 i, en nombres absoluts, la federació que més increment experimenta és COMFIA, seguida de FECOHT, Construcció, Ensenyament i Activitats Diverses; mentre que aquella que més perd és FITEQA i la Federació d'Indústria experimenta poca variació. Aquesta evolució permet observar un canvi en la composició de l'afiliació per federacions: l'any 2001 la principal era la de Indústria (20,4%), seguida de FSC (19,6%; sumant FCT i FSAP), FITEQA (12,1%) i COMFIA (10,9%). L'any 2010, la principal federació és FSC (19,9%), seguida de la Indústria (16,6%), COMFIA (14,3%) i FITEQA (9,3%).

En referència a les altes i baixes afiliatives, en mitjana han experimentat més altes en el conjunt del període les federacions FSC, Indústria, COMFIA i FECOHT; per sobre dels 3.000 afiliats per terme mig. En el terreny de les baixes, han superat les 2.500 baixes, Indústria, FSC i FECOHT. En termes de fluctuació, FSC amb una mitjana de 4,98, Indústria (4,61) i FECOHT (3,31), són les federacions amb una fluctuació més acusada. En canvi s'observa molt baixa fluctuació (entre 1 i 1,5) a Sanitat, Ensenyament i Agroalimentària. El saldo afiliatiu més elevat es dona a COMFIA amb 1.153 afiliats de mitjana en el període. En canvi Agroalimentària i FITEQA han tingut un saldo afiliatiu extremadament baix. Les federacions que per terme mig consoliden més afiliació són COMFIA (41,2 de mitjana), Ensenyament (33,7%), Sanitat (28,7), Construcció (25,5). Mentre que no consoliden o ho fan de manera molt escadussera, FITEQA, Indústria, Agroalimentària.

L'anàlisi del comportament afiliatiu, en relació a la permanència i reafiliació, també ha permès extraure algunes conclusions d'interès. La durada mitjana dels episodis d'afiliació en la CONC entre 2001 i 2010 se situa entre els 9 i els 12 anys; passat aquest interval de temps d'estada (permanència) en el sindicat, la meitat dels afiliats ja s'ha donat de baixa. Generalment els intervals de durada en el sindicat més crítics, en relació a la permanència de l'afiliació o nombre de baixes, són les durades curtes, ja que durant els 3 primers anys d'estada en el sindicat un 25% de l'afiliació causa baixa. Un cop passat aquest moment inicial crític, la permanència al llarg del temps s'estabilitza, és a dir, les baixes disminueixen progressivament. Això indica que les polítiques de retenció haurien d'incidir sobretot en els moments inicials de l'afiliació.

Dones, joves i, particularment, immigrants, presenten menors nivells de permanència, en duracions relativament curtes dins del sindicat. És a dir, es donen de baixa abans. Encara que globalment aquests són col·lectius de nova afiliació, i per tant amb baixa antiguitat, el fet que els nivells de desafiliació siguin relativament importants durant els primers cinc anys de permanència indica que cal incidir en

les necessitats dels nous grups afiliats per retenir-los i fer-los part integral de l'afiliació.

Entre 2001 i 2010 observem, així mateix, que al voltant del 10-15% dels afiliats experimenten múltiples episodis d'afiliació. A més a més, el percentatge de reafiliació augmenta en funció de l'ordre de l'episodi d'afiliació. És a dir, aquells que experimenten fins a una tercera baixa del sindicat, tenen percentatges majors de reafiliació. Tot i això, podem concloure que la gran fluctuació dins del sindicat no és majoritàriament deguda a que els mateixos individus entren i surten constantment de l'organització, sinó a individus que no havien estat mai afiliats. Per tant, es confirma que en la major part els que deixen el sindicat no hi tornen.

La reafiliació està associada a períodes de curta durada. És a dir, a aquells que deixen el sindicat i es tornen a afiliar, havien experimentat estades més curtes dins del sindicat. Tot i que com hem vist la reafiliació afecta un 10-15% del total de l'afiliació, aquest grup experimenta unes estades més curtes, dins i fora del sindicat, que la resta d'afiliats (més estables).

Els afiliats més madurs tendeixen a donar-se més de baixa (al voltant del 60%) i, com el motiu sol ser la jubilació o prejubilació (si més no, aquesta és la conclusió d'estudis anteriors tant pel cas de CCOO de Catalunya, com per a CCOO a nivell espanyol), tendeixen a no tornar al sindicat (només un 4% torna). Els més joves també deixen el sindicat més que els afiliats d'edat mitjana, però així mateix són els que presenten més elevats nivells de múltiples episodis d'afiliació. Un patró completament diferent el trobem entre els immigrants, amb nivells molt elevats de baixes (per sobre del 65%), i que molt rarament tornen al sindicat (menys del 7%).

El temps de permanència en el sindicat s'escurça amb el pas del temps dins de la dècada que hem estudiat. Això és sobretot cert per a aquells que es donen d'alta quan esclata la crisi econòmica. Un exemple evident és que fins a un 21% dels individus que es van donar d'alta en el 2008 (i un 13% per les altes de 2005 i un 9% per les de 2001), és van donar de baixa abans de complir el primer any d'antiguitat en el sindicat.

Finalment, l'observació de l'evolució de l'estructura de delegats, ens obre un altre ventall de conclusions. Pel que fa a l'estructura de delegats de CCOO, s'observa que ha augmentat en quasi quatre mil efectius en els 10 anys analitzats i que ha mantingut una mitjana de 24.000 delegats. Remarquem que una bona part dels delegats de CCOO no estan afiliats al sindicat. En el 2001 hi havia 12.871 delegats no afiliats i 8.760 afiliats, mentre que l'any 2010 trobem 14.749 delegats no afiliats enfront de 10.839 delegats afiliats.

Per sector d'activitat, les federacions amb més delegats el 2010 i amb una mitjana així mateix més alta de delegats en el període 2001-2010 (taula 10.6) són FSC i Indústria, seguides a certa distància per FITEQA. En sentit contrari, les federacions amb menys delegats en 2010 i una mitjana més reduïda del període

2001-2010 són Sanitat i Ensenyament. La distribució de delegats afiliats i no afiliats per federacions segueix pautes similars a la general.

La distribució territorial de delegats (taula 10.10) sens dubte està molt concentrada. El Barcelonès concentra 7.970 delegats el 2010, essent també el territori que ha incorporat més nous representants en el període (1.084). Si sumem les comarques de l'àrea metropolitana el seu pes en l'estructura de delegats és aclaparador i només Girona i Tarragona suposen un petit contrapès. També en el Barcelonès el pes dels delegats no adscrits és més important.

Finalment, també s'ha analitzat la relació entre assalariats, afiliats i delegats de CCOO de Catalunya. CCOO disposa d'un delegat representant dels treballadors per cada 103 assalariats. Aquesta mitjana general experimenta força variacions segons el sector d'activitat, territori, o altra variable demogràfica o ocupacional que considerem. La relació entre assalariats i delegats ha variat poc al llarg dels deu anys analitzats. Es detecta, així mateix, un lleuger augment del nombre d'assalariats representats per cada delegat durant els anys d'expansió de l'ocupació, i un procés invers en els anys de crisi. Per cada delegat elegit hi ha una mitjana de 7,2 afiliats. Això suggereix que una part de l'afiliació és activa i participa en les responsabilitats a nivell d'empresa.

Bibliografia

ALÓS, RAMON. *La dinámica de la afiliación sindical. El caso de CCOO*. Madrid: CCOO. Fundación Primero de Mayo, 2011.

GARRELL, DANIEL. *Situació laboral de la població estrangera a Catalunya : informe 2012*. Barcelona: CCOO. CERES, 2011.

JÓDAR, PERE; [ET AL.]. *Afiliació i desafiliació sindicals. Estudi dels processos i factors que determinen el comportament afiliatiu a CCOO de Catalunya*. Barcelona: CCOO. CERES, 2007.

JÓDAR, PERE; [ET AL.]. *La diversitat en el sindicat : trets demogràfics i ocupacionals, valors i participació de l'afiliació a CCOO de Catalunya*. Barcelona: CCOO. CERES, 2009.

JÓDAR, PERE; [ET AL.]. *L'afiliació estrangera a CCOO de Catalunya : la diversitat dins de la diversitat*. Barcelona: CCOO. CERES, 2011.

amb la col·laboració:

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis